

БИБЛИОТЕКА АГАТА
АГАТА КРИСТИ

РУКА БРЖА
ОД ОКА

**Ruka brža od oka (Igra
ogledalima, Trik je u zrcalima)**

**They Do It With Mirrors (Murder With
Mirrors)**

Agatha Christie, 1952

1.

Gđa Van Rydock malo se odmaknula od zrcala i uzdahnula.

"Pa, ovo će morati biti zadovoljavajuće", uzdahnula je. "Misliš li da je u redu, Jane?"

Gđica Marple procjenjivački je promotrila Lavanellijevu kreaciju.

"Haljina mi se čini vrlo lijepom", rekla je.

"Haljina je u redu", rekla je gđa Van Rydock i uzdahnula.

"Skini je, Stephanie", rekla je.

Postarija sluškinja sijede kose i malenih, tankih usana pažljivo je povukla haljinu preko podignutih ruku gđe Van Rydock.

Gđa Van Rydock ostala je stajati pred zrcalom u satenskom kombinezonu boje breskve. Na sebi je imala vrlo lijepo izrađen korzet. Njene još uvijek skladno oblikovane noge ovijale su fine najlonske čarape. Njeno lice, prekriveno debelim slojem šminke i neprestano zatezano uz pomoć masaže, s maleje udaljenosti djelovalo gotovo mladenački. Njena kosa, koja bi se prije mogla nazvati plavom poput hortenzije nego sijedom, bila je namještena u savršenu frizuru. Pri pogledu na gđu Van Rydock bilo je gotovo nemoguće zamisliti kako je izgledala u svom prirodnom stanju. Koristila je sve tretmane koji su se mogli kupiti novcem, pojačane dijetama, masažama i stalnim vježbanjem.

Ruth Van Rydock pogledala je svoju prijateljicu i nasmiješilajoj se.

"Misliš li, Jane, da bi većina ljudi pomislila da smo ti i ja gotovo istih godina?"

Gđica Marple odgovorila je s odanošću:

"Niti na trenutak, sigurna sam", rekla je ohrabrujuće. "Znaš, bojim se da se na meni vidi svaka minuta mojih godina!"

Kosa gđice Marple bila je sijeda, a njeno blago ružičasto-bijelo lice, upotpunjeno nevinim svijetloplavim očima, bilo je puno bora. Izgledala je poput vrlo drage stare gospođe. Gđu Van Rydock nitko ne bi nazvao dragom starom gospođom.

"Pretpostavljam da je tako, Jane", rekla je gđa Van Rydock. Najednom se nacerila. "A isto vrijedi i za mene. 'Nevjerojatno kako ta stara vještica uspijeva održati onakvu figuru'. To ljudi govore za mene. Ali itekako su svjesni da sam stara vještica! A tako se i osjećam."

Teško se spustila na satenom obloženi naslonjač.

"U redu je, Stephanie", rekla je. "Možeš ići."

Stephanie je uzela haljinu i izišla.

"Dobra stara Stephanie", rekla je Ruth Van Rydock. "Sa mnom je više od trideset godina. Ona je jedina žena koja zna kako doista izgledam! Jane, moram razgovarati s tobom."

Gđica Marple se nagnula prema naprijed. Lice joj je poprimilo zainteresiran izraz. Njezin se lik nekako nije uklapao u raskošnu spavaću sobu skupog hotelskog apartmana. Bila je odjevena u prilično otrcanu crnu haljinu, nosila je veliku torbu za kupovinu i svakim centimetrom svoga bića djelovala je kao dama.

"Zabrinuta sam, Jane. Za Carrie Louise."

"Carrie Louise?" ponovila je gđica Marple zamišljeno. Zvuk tog imena odveo ju je daleko u prošlost.

Internat u Firenci. Ona, bijelo-ružičasta Engleskinja iz dvorišta katedrale.

Dvije Martinove, Amerikanke koje je mala Engleskinja nalazila uzbudljivima zbog njihovog egzotičnog naglaska, njihove neposrednosti i vitalnosti. Ruth, visoka, impulzivna, vladarica čitavog svijeta; Carrie Louise, sitna, krhka, melankolična.

"Kad si je posljednji put vidjela, Jane?"

"Oh! Nisam je vidjela mnogo, mnogo godina. Prošlo ih je sigurno barem dvadeset i pet. Naravno, još uvijek razmjenjujemo čestitke za Božić."

Kako je prijateljstvo čudna stvar! Između nje, mlade Jane Marple, i dviju Amerikanki. Putevi su im se razišli gotovo odmah, ali stara je privrženost ipak ustrajala; povremena pisma, čestitke za Božić. Neobična je bila činjenica da je Ruth, čiji se dom - ili bolje reći domovi - nalazio u Americi, viđala češće nego Carrie Louise. Ne, možda to ipak nije bilo posve neobično. Poput većine Amerikanaca svoje klase, Ruth je bila kozmopolit. Svakih godinu-dvije dolazila je u Europu, jurila između Londona do Pariza, pa dolje na Rivijeru i natrag, i, kamo god došla, uvijek bi rado odvojila koji trenutak za svoje stare prijatelje. U prošlosti je bilo mnogo sastanaka poput ovog. U Claridgesu, ili Savoyu, ili Berkeleyu, ili Dorchesteru. Gurmanski obrok, prisjećanja na zajedničke uspomene i žuran i srdačan rastanak. Ruth nikada nije imala vremena za posjet St. Marv's Meadu. Gđica Marple nije to ni očekivala od nje. Svačiji život ima neki tempo.

Ruthin je bio presto, dok je gđica Marple bila zadovoljna s adagiom.

Tako je Amerikanka Ruth bila ta koju je češće viđala, dok Carrie Louise, koja je živjela u Engleskoj, nije vidjela preko dvadeset godina. Neobično, ali prirodno - jer kad ljudi žive u istoj zemlji, nema potrebe za organiziranjem sastanaka sa starim prijateljima. Pretpostavlja se da će se prije ili kasnije vidjeti bez predumišljaja. Međutim, ako se krećete u različitim krugovima, to se nikad ne dogodi. Putevi Jane Marple i Carrie Louise nikad se nisu sreli. Bilo je to tako jednostavno.

"Zašto si zabrinuta za Carrie Louise, Ruth?" upitala je gđica Marple.

"Na neki me način upravo to najviše brine! Jednostavno ne znam."

"Nije bolesna?"

"Ona je vrlo osjetljiva zdravlja - oduvijek je bila takva. Ne bih rekla da joj je išta lošije nego inače - ako se uzme u obzir da se snalazi jednako dobro kao i mi."

"Je li nesretna?"

"Ma ne."

Ne, nije se moglo raditi o tome, pomislila je gđica Marple. Bilo je teško zamisliti Carrie Louise nesretnu - iako su postojali trenuci u njenom životu kad je morala biti nesretna. Stvar je bila samo u tome što je slika bila nejasna.

Smetenost, da. Zapanjenost, da. Ali silovitu tugu nikako.

Riječi gđe Van Rydock bile su na mjestu.

"Carrie Louise", rekla je, "uvijek je živjela u nekom svom svijetu. Ona nema pojma kako izgleda stvarni svijet. Možda je to ono što me brine."

"Njene okolnosti", počela je gđica Marple, pa zastala i odmahнула glavom.

"Ne", rekla je.

"Ne, riječ je o njoj samoj", izjavila je Ruth Van Rydock. "Carrie Louise je uvijek bila ona koja je imala ideale. Naravno, dok smo bile mlade, imati ideale bilo je u modi - svi smo ih imali, jer je to dolikovalo mladim djevojkama. Ti si željela njegovati gubavce, Jane, a ja sam htjela biti opatica. Čovjek te budalaštine s vremenom preraste. Moglo bi se reći da ih brak izbije iz tebe, pretpostavljam.

Ipak, ako se sve uzme u obzir, ja nisam prošla loše kad je riječ o braku."

Gđica Marple je pomislila kako je to preblaga izjava. Ruth se udavala tri puta, svaki put za izvanredno bogata čovjeka, a razvodi koji su uslijedili napunili su joj bankovne račune, a da joj ni najmanje nisu pokvarili raspoloženje.

"Naravno", rekla je gđa Van Rydock, "ja sam oduvijek bila čvrsta. Mene je teško razočarati. Nisam očekivala previše od života i svakako nisam očekivala previše od muškaraca. Odlično sam se snašla s onim što sam dobila i nikome ništa ne zamjeram. Tommy i ja smo još uvijek odlični prijatelji, a Julius me često pita za mišljenje o tržištu." Lice joj se smračilo. "Valjda je to ono što me najviše zabrinjava kod Carrie Louise - ona je, znaš, uvijek imala tu težnju da se udaje za čudake."

"Čudake?"

"Ljude s idealima. Carrie Louise je padala na ideale. Lijepa kao slika, imala je tek sedamnaest godina kad je razrogačenih očiju slušala starog Gulbrandsena kako melje o svojim planovima za ljudski rod. Udala se za njega, udovca starijeg od pedeset godina s odraslom djecom, sve zbog njegovih filantropskih zamisli.

Sjedila bi i slušala ga očarana. Baš kao Desdemona i Othello. Razlika je jedino u tome što u njihovoj priči, srećom, nije bilo Jaga da izazove zbrku^[1] - i u tome što Gulbrandsen nije bio crnac. Bio je Šveđanin ili Norvežanin ili nešto slično."

Gđica Marple je zamišljeno kimnula. Ime Gulbrandsen bilo je od međunarodnog značaja. Čovjek obdaren poslovnim oštroumljem i besprijekornim poštenjem nagomilao je bogatstvo tako ogromnih razmjera da je filantropija doista bila jedini način da ga se riješi. Ime je još uvijek bilo značajno. Zaklada Gulbrandsen, Gulbrandsenove znanstvene stipendije, Gulbrandsenove ubožnice, a najpoznatiji od svih bio je golemi Koledž za izobrazbu sinova radničke klase.

"Nije se udala za njega zbog njegova novca, znaš", rekla je Ruth. "To bi bio moj razlog da sam se udala za njega, ali Carrie Louise je drukčija. Ne znam što bi se dogodilo da nije umro kad su njoj bile trideset i dvije godine. To su vrlo lijepe godine za udovicu. Ima iskustva, ali je još uvijek prilagodljiva."

Usidjelica je, slušajući je, lagano kimnula dok se u sebi, s rezervom, prisjećala udovica koje je upoznala u selu St. Marv's Mead.

"Zapravo sam bila najsretnija kad se Carrie Louise udala za Johnnieja Restaricka. Dakako, on se oženio njome zbog njenog novca - ili, ako to i nije baš posve točno, u svakom slučaju stoji da se ne bi oženio njome da je bila siromašna.

Johnnie je bio sebičan, sklon užicima i lijen, ali to je puno sigurnije od čudaka.

Sve što je Johnnie želio bio je lagodan život. Želio je da Carrie Louise nosi odjeću najboljih dizajnera, da ima jahte i automobile i da uživa zajedno s njim. Ta vrsta muškaraca tako je sigurna. Daj mu udobnost i luksuz i prest će poput mačkice, a prema tebi će biti nevjerojatno šarmantan. Osobno nikad nisam preozbiljno shvaćala one njegove priče o scenskom dizajnu i kazalištu. Ali Carrie Louise je bila oduševljena njima - na sve je to gledala kao na umjetnost s velikim U i praktički ga je natjerala da se vrati u to okruženje, a onda ga je šćepala ona grozna Jugoslavenka i jednostavno joj ga otela. On zapravo nije želio otići. Da je Carrie Louise čekala i bila razumna, vratio bi joj se."

"Je li joj uopće bilo stalo?" upitala je gđica Marple.

"To je ono čudno. Mislim da zapravo i nije. U cijeloj toj priči bila je vrlo draga - ali to je tipično za nju. Ona jest draga. Žurilo joj se da se razvede od njega kako bi se mogao vjenčati s onim stvorenjem. Također mu je ponudila da njegova dva sina iz prvog braka žive s njom jer bi to bilo bolje za njih.

I tako siroti Johnnie nije imao izbora- morao se oženiti njome, a ona mu je priuštila šest grozних mjeseci, nakon čega ga je automobilom bacila s litice u napadu bijesa. Rekli su da se radilo o nesreći, aliya mislim da je posrijedi bio čisti bijes!"

Gđa Van Rydock je zastala, uzela zrcalo i ispitivački se zagledala u svoje lice. Potom je zgrabila pincetu za čupanje obrva i iščupala jednu dlaku.

"A što Carrie Louise napravi sljedeće? Uda se za tog Lewisa Serrocolda.

Još jednog čudaka! Još jednog čovjeka s idealima! Oh, ne kažem da joj on nije privržen - mislim da jest - ali i on je zaražen tom bolešću koja ga tjera na želju da svima poboljšava živote. A u stvarnosti, znaš, nitko to ne može učiniti umjesto tebe."

"Nisam baš sigurna", rekla je gđica Marple.

"Samo, naravno, i u tim stvarima postoji moda, kao i u odjeći. (Draga moja, jesi li vidjela što nam Christian Dior pokušava prodati pod suknje?) Gdje sam stala? Ah, da. Moda. Pa, moda postoji i u filantropiji. U Gulbrandsenovo vrijeme u modi je bilo obrazovanje. Ali danas je to zastajelo. Umiješala se država. Sad svi obrazovanje smatraju svojim pravom - i ne cijene ga previše kad ga dobiju.

Maloljetnička delinkvencija - to je danas in. Svi ti mladi kriminalci i potencijalni kriminalci. Svi su poludjeli za njima. Trebaš vidjeti kako Lewisu Serrocoldu oči zaiskre iza onih debelih naočala kad je riječ o njima. Lud je od entuzijazma!

Jedan od onih ljudi s nevjerovatno snažnom voljom koji vole živjeti na komadu tosta i banani i svu svoju energiju uložiti u neku Svrhu. A Carrie Louise to guta - kao i uvijek. No, meni se to ne sviđa, Jane. Održali su sastanak upravitelja Zaklade i sve će posvetiti toj novoj ideji. Radi se o ustanovi za obrazovanje tih maloljetnih kriminalaca, opremljenoj psihijatrima i psiholozima i svim ostalim.

Lewis i Carrie Louise žive ondje, okruženi tim dječacima - koji možda i nisu posve normalni. A mjesto je krcato psihoterapeutima, profesorima i entuzijastima, od kojih su pola luđaci. Čudaci, cijela ta banda, a moja mala Carrie Louise se našla u središtu svega toga!"

Zastala je i bespomoćno se zagledala u gđicu Marple.

Gđica Marple je progovorila pomalo zbunjenim tonom:

"Ali, Ruth, još uvijek mi nisi rekla čega se zapravo bojiš."

"Kažem ti, ne znam. I to je ono što me brine. Upravo sam se vratila odande - bila sam samo u letećem posjetu, a čitavo sam vrijeme osjećala da nešto ne štima.

S atmosferom - s kućom - znam da se ne varam. Imam osjećaj za atmosferu, oduvijek sam ga imala. Jesam li ti ikad ispričala kako sam upozorila Juliusa da proda svoje dionice Amalgamated Cerealsa prije nego što je propao? I nisam li bila u pravu? Da, ondje nešto ne štima. Ne znam zašto, ni o čemu je riječ; radi li se o tim mladim zatvorskim ptičicama, ili je nešto bliže domu. Ne mogu točno odrediti. Tuje Lewis koji živi samo za svoje ideje i ne primjećuje ništa drugo, i draga Carrie Louise koja nikad ne vidi, ne čuje i ne pomisli ništa što nije dražestan prizor, dražestan zvuk ili dražesna pomisao. To je jako slatko, ali nije praktično. Postoji nešto što se zove zlo, Jane, a ja želim da ti odmah odeš onamo i saznaš što točno nije u redu."

"Ja?" uzviknula je gđica Marple. "Zasto ja?"

"Zato što imaš nos za takve stvari. Oduvijek si ga imala. Uvijek si bila drago stvorenje nevina izgleda, Jane, a sve to vrijeme nikad te ništa nije iznenadilo, jer si u sebi uvijek očekivala najgore."

"Najgore se tako često i dogodi", promrmljala je gđica Marple.

"Ne mogu shvatiti zašto imaš tako loše mišljenje o ljudskoj prirodi, a živiš u tom svom ljupkom mirnom selu, tako čistom i tipičnom za

Stari svijet."

"Nisi nikad živjela na selu, Ruth. Stvari koje se događaju u jednom čistom, mirnom selu vjerojatno bi te iznenadile."

"Oh, vjerujem da bi. Ono što želim reći jest da tebe ne iznenađuju. Zato ćeš ti otići u Stonvgates i saznati što se događa, hoćeš li?"

"Ali, Ruth, draga, to bi bilo jako teško izvesti."

"Ne, ne bi. Sve sam smislila. Nadam se da se nećeš naljutiti na mene, ali već sam pripremila teren."

Gđa Van Rydock je zastala, s popriličnom nelagodnom promotrila gđicu Marple, pa zapalila cigaretu i pomalo nervozno počela objašnjavati.

"Sigurna sam da ćeš i sama priznati da je u ovoj zemlji nakon rata stanje postalo teško, posebice za ljude s malim i fiksnim prihodima - to se odnosi na ljude poput tebe, Jane."

"Da, to je istina. Da nije dobrote mog nećaka Raymonda, zaista velike dobrote, zapravo i ne znam kako bih se snalazila."

"Pusti sad svog nećaka", rekla je gđa Van Rydock. "Carrie Louise ne zna ništa o tvom nećaku, ili, ako je i čula za njega, poznaje ga samo kao pisca i nema pojma da je tvoj nećak. Radi se o tome, tako sam ja to predstavila Carrie Louise, da se draga Jane nalazi u doista teškoj situaciji. Katkad jedva da ima dovoljno za hranu, a, dakako, previše je ponosna da se obrati za pomoć starim prijateljima.

Naravno, rekla sam, ne dolazi u obzir da joj se ponudi novčana pomoć - ali krasan dugi odmor u ljupkom okruženju, sa starom prijateljicom i obiljem dobre hrane, bez briga i problema bio bi prava stvar." Ruth Van Rydock je zastala, pa prkosno dodala: "A sada, hajde, ljuti se na mene ako želiš."

Gđica Marple je raširila svoje svijetloplave oči u blagom iznenađenju.

"Ali zašto bih se ljutila na tebe, Ruth? Tvoj pristup je vrlo domišljat i uvjerljiv. Sigurna sam da Carrie Louise nije ostala ravnodušna."

"Upravo ti piše. Zateći ćeš pismo kad se vratiš. Iskreno, Jane, ne misliš li da sam si uzela neoprostivu slobodu? Ne zamjeraš-"

Zastala je, a gđica Marple je njenu misao vješto uobličila u riječi.

"Što me šalješ u Stonvgates kao neki vid milostinje, uz više-manje lažne razloge? Ni najmanje - ako je to potrebno. Ako ti misliš da je tako, ja sam sklona složiti se s tobom."

Gđa Van Rydock se zagledala u nju.

"Ali zašto? Zar si nešto načula?"

"Nisam načula ništa. Radi se o tvom uvjerenju. Ti nisi žena koja umišlja stvari, Ruth."

"Da, ali nemam nikakav definitivni dokaz kojim bih potkrijepila svoje tvrdnje."

"Sjećam se", rekla je gđica Marple zamišljeno, "kako sam jednog nedjeljnog jutra u crkvi - bila je to druga nedjelja Dočašća - sjedila iza Grace Lamble i bivala sve zabrinutija i zabrinutija za nju. Bila sam, znaš, prilično sigurna da s njom nešto nije u redu - nešto ozbiljno - ali nisam mogla odrediti o čemu je točno riječ. Bio je to jako uznemirujući osjećaj i vrlo, vrlo određen."

"I je li se ispostavilo da nešto doista nije bilo u redu?"

"Oh, da. Njezin otac, stari admiral, već se neko vrijeme ponašao čudno, a sljedeći ju je dan napao krampom, urlajući kako je ona Antikrist koji se prurušio u njegovu kćer. Gotovo ju je ubio. Odveli su ga u umobolnicu i ona se s vremenom oporavila, nakon što je nekoliko mjeseci provela u bolnici - ali za dlaku je stradala."

"A ti si tog dana u crkvi stvarno imala predosjećaj?"

"Ne bih to nazvala predosjećajem. Moj je osjećaj bio zasnovan na činjenici, kao što to obično biva, iako u danom trenutku čovjek toga možda nije svjestan.

Nosila je svoj nedjeljni šešir okrenut na krivu stranu. To je vrlo značajno, zapravo, jer je Grace Lamble bila vrlo precizna žena, nimalo smetena ili zbunjena.

Okolnosti u kojima ne bi primijetila na koju joj je stranu okrenut šešir dok se u nedjelju spremala za crkvu zapravo su strašno ograničene. Njezin ju je otac, vidiš, gađao mramornim pritiskivačem za papir, pa se zrcalo razbilo. Ona je zgrabila šešir, stavila ga na glavu i izjurila iz kuće. Bilo joj je jako stalo da održi privid da je sve u redu i da sluge ništa ne čuju. Razumiješ, ona je ponašanje svog oca pripisala njegovoj 'mornarskoj ćudi' i nije shvatila da je bio ozbiljno mentalno bolestan. Iako je stvar bila posve jasna. Uvijek joj se žalio na neprijatelje i uhode koje ga špijuniraju - zapravo, svi su uobičajeni simptomi bili prisutni."

Gđa Van Rydock je s poštovanjem zurila u svoju prijateljicu.

"Jane, možda taj tvoj St. Marv's Mead nije baš onakvo idilično utočište kakvim sam ga uvijek zamišljala", rekla je.

"Draga moja, ljudska priroda je svuda manje-više ista. U gradu juje samo teže izbliza uočiti, to je sve."

"Dakle, pristaješ otići u Stonvgates?"

"Pristajem. Malo je nepošteno, možda, prema mom nećaku Ravmondu.

Dopustiti da ljudi misle kako mi ne pomaže, hoću reći. Ipak, dragi je dečko otputovao u Meksiko na šest mjeseci. A ovo bi se trebalo razriješiti prije nego što se vrati."

"Što bi se trebalo razriješiti?"

"Poziv Carrie Louise teško da će se protegnuti na neograničeno vrijeme. Tri tjedna, možda mjesec dana. To bi trebalo biti više nego dovoljno."

"Da saznaš što nije u redu?"

"Tako je."

"Bogami, Jane", rekla je gđa Van Rydock, "ti stvarno imaš puno vjere u sebe, ne misliš li?"

Gđica Marple ju je pogledala s blagim prijekorom.

"Ti imaš vjere u mene, Ruth. Ili tako barem tvrdiš... Ja ti mogu samo obećati da ću pokušati opravdati tvoje povjerenje."

2.

Prije nego što se vlakom vratila u St. Marv's Mead (srijedom se za povratnu kartu davao poseban popust), gđica Marple je precizno i poslovno prikupila određene podatke.

"Carrie Louise i ja dopisivale smo se o određenim stvarima, no radilo se uglavnom o razmjeni božičnih čestitaka i kalendara. Ruth, draga, zanimaju me samo neke činjenice - kao i neka predodžba o tome s kim ću se točno susresti u kućanstvu u Stonvgatesu."

"Pa, znaš da je Carrie Louise bila udana za Gulbrandsena. U tom braku nije bilo djece, što je Carrie Louise bilo jako krivo. Gulbrandsen je bio udovac i imao je tri odrasla sina. Na koncu su posvojili dijete. Pippa, tako su je prozvali - preslatko stvorenjce. Bile su joj svega dvije godine kad su je usvojili."

"Otkud je došla? Kakvo je njeno porijeklo?"

"Zbilja, Jane, ne mogu se sjetiti - ako sam ikad i znala, to jest. Nekakva agencija za posvajanje, možda? Ili neko neželjeno dijete za koje je Gulbrandsen čuo. Zašto? Misliš li da je to važno?"

"Pa, uvijek je dobro znati nečije porijeklo, recimo to tako. Ali nastavi, molim te."

"Onda se ipak ispostavilo da Carrie Louise očekuje dijete. Liječnici su mi rekli da je to prilično čest slučaj."

Gđica Marple je kimnula.

"Vjerujem da je tako."

"Bilo kako bilo, dogodilo se, a Carrie Louise je na neki čudan način bila gotovo uznemirena, ako razumiješ što želim reći. Da se dogodilo ranije, dakako, poludjela bi od sreće. Ovako, budući da je toliko

ljubavi posvetila Pippi, osjećala se kao da djetetu duguje ispriku što je sad gura u drugi plan, da se tako izrazim.

A onda, kad se Mildred rodila, ispala je prilično neprivlačno dijete. Uvrgla se na Gulbrandsene - koji su čvrsti i vrijedni - no definitivno neugledni. Carrie Louise se uvijek toliko trudila ne praviti razliku između usvojenog djeteta i svog vlastitog da je pomalo težila tome da Pippi previše ugađa, a Mildred zanemaruje. Katkad mi se činilo da joj je Mildred to zamjerala. Međutim, nisam ih baš često viđala. Pippa je izrasla u prelijepu djevojku, a Mildred u neuglednu. Eric Gulbrandsen umro je kad je Mildred bilo petnaest godina, a Pippi osamnaest. U dvadesetoj se Pippa udala za Talijana, markiza od San Severiana - oh, pravog markiza - ne nekakvog pustolova niti išta slično. Trebala je postati nasljednicom. Naravno, u suprotnom se San Severiano ne bi oženio njome - znaš kakvi su Talijani! Gulbrandsen je u zakladi ostavio jednaku sumu svojoj vlastitoj i usvojenoj kćerki. Mildred se udala za nekog kanonika Stretea- drag čovjek, ali sklon prehladama. Nekih deset ili petnaest godina stariji od nje. Vjerujem da im je brak bio prilično sretan."

On je umro prije godinu dana, a Mildred se vratila u Stonvgates živjeti s majkom. No, idem prebrzo, preskočila sam brak ili dva. Vratit ću se na njih. Pippa se udala za svog Talijana. Carrie Louise je bila prilično zadovoljna tim brakom.

Guido je imao odlične manire, bio je vrlo zgodan i k tomu izvrstan sportaš. Godinu dana kasnije Pippa je rodila kćerku i umrla pri porođaju. Bila je to strašna tragedija i Guido San Severiano je bio jako pogođen. Carrie Louise je stalno putovala na relaciji Italija-Engleska, te je upravo u Rimu upoznala Johnnieja Restaricka i udala se za njega. Markiz se ponovo oženio i nije imao ništa protiv da njegovu kći u Engleskoj odgaja vrlo imućna baka. Tako su se svi nastanili u Stonvgatesu, Johnnie Restarick i Carrie Louise, Johnniejeva dva sina, Alexis i Stephen (Johnniejeva prva žena bila je Ruskinja) i mala Gina. Ubrzo nakon toga Mildred se udala za svog kanonika. Onda se dogodila ona priča s Johnniejem, Jugoslavenkom i razvodom. Dječaci su i dalje dolazili u Stonvgates za praznike i bili

su privrženi Carrie Louise, a onda se ona, mislim da je to bilo 1938., udala za Lewisa."

Gđa Van Rydock zastala je da udahne zraka.

"Lewisa nisi upoznala?"

Gđica Marple je odmahнула glavom.

"Ne, čini mi se da sam Carrie Louise posljednji put vidjela 1928. Vodila me je u Covent Garden na operu. Bilo je to vrlo lijepo od nje."

"Ah, tako. Pa, Lewis je bio vrlo prikladna osoba za brak s njom. Bio je na čelu visoko hvaljene tvrtke ovlaštenih računovođa. Mislim da su se i upoznali preko nekih financijskih pitanja oko Gulbrandsenove zaklade. Bio je imućan, otprilike njenih godina i vodio je apsolutno besprijekoran život. Međutim, bio je čudak. Vrlo je strastveno shvaćao temu iskupljenja mladih kriminalaca."

Ruth Van Rydock je uzdahnula.

"Kao što sam maloprije rekla, Jane, i u filantropiji postoji moda. U

Gulbrandsenovo doba bilo je to obrazovanje. Prije toga u modi su bile pučke kuhinje."

Gđica Marple je kimnula.

"Da, tako je. Hladetina od porta i juha od teleće glave koji su se nosili bolesnima. Moja majka se time bavila."

"Tako je. Onda je hranjenje tijela ustupilo mjesto hranjenju duha. Svi su poludjeli za obrazovanjem nižih klasa. Pa, i to je prošlo. Očekujem da više neće biti moderno školovati vlastitu djecu, već ćemo pažljivo čuvati njihovu nepismenost do osamnaeste godine. Bilo kako bilo, Gulbrandsenova zaklada i Obrazovni fond bili su u poteskoćamajerje država preuzela neke od njihovih funkcija. Tad se pojavio Lewis sa svojim strastvenim entuzijazmom prema

konstruktivnom obrazovanju za maloljetne delinkvente. To mu je privuklo pažnju tijekom njegove karijere - dok se bavio revizijom knjiga u kojima su domišljati mladići počinili prijevare. Postajao je sve uvjereniji i uvjereniji da maloljetni delinkventi nisu ispodprosječnih sposobnosti - naprotiv, da su vrlo inteligentni i sposobni i da ih je potrebno samo usmjeriti u točnom pravcu."

"Ima nešto u tome", rekla je gđica Marple. "Ali to nije posve točno. Sjećam se -"

Prekinula je i pogledala na sat.

"Oh Bože - ne smijem propustiti vlak u 6:30."

Ruth Van Rydock rekla je s dozom hitnosti:

"Dakle, otići ćeš u Stonvgates?"

Pokupivši svoj kišobran i torbu za kupovinu, gđica Marple je odgovorila:

"Ako me Carrie Louise pozove -"

"Pozvat će te. Ići ćeš? Obećavaš, Jane?"

Jane Marple je obećala.

3.

Gđica Marple se iskrkala na postaji Market Kindle. Jedan ljubazni suputnik iznio joj je kovčeg iz vlaka, a gđica Marple, držeći u ruci končanu torbu, izbljedjelu kožnu torbicu i razne pakete, cvrkutavo je izrazila svoju zahvalnost.

"Vrlo ljubazno od vas, svakako... Danas je tako teško naći nosača, ima ih tako malo. Uvijek se tako zbunim kad putujem."

Njezin je cvrkut zaglušila mukla tutnjava razglasa koji je glasno, ali nerazgovjetno objavio da vlak 3:18 stoji na peronu 1 i da upravo kreće u pravcu nekih postaja čija se imena nisu mogla razabrati.

Postaja Market Kindle bila je velika, prazna i šibana vjetrom. Na vidiku gotovo da i nije bilo putnika ili željezničkog osoblja. Mogla se podičiti jedino činjenicom da je imala šest perona i jedan omanji prostor između dva stupa gdje je stajao mali vlak sa samo jednim vagonom.

Gđica Marple, odjevena u mnogo pohabaniju odjeću nego inače (srećom, nije darovala staru odjeću), nesigurno se osvrkala oko sebe dok joj nije prišao neki mladić.

"Gđica Marple?" rekao je. Njegov je glas imao neku neočekivanu dramatičnu notu, kao da je njeno ime prvi tekst uloge koju je igrao u amaterskoj kazališnoj družini. "Došao sam po vas - iz Stonvgatesa."

Gđica Marple ga je zahvalno pogledala - šarmanтна stara gospođa bespomoćna izgleda i vrlo prodornih plavih očiju, što bi uočio da se kojim slučajem potrudio gledati. Mladićeva osobnost nije bila posve u skladu s njegovim glasom. Bila je manje važna, moglo bi se čak reći i beznačajna. Njegovi očni kapci običavali su nervozno titrati.

"Oh, hvala", rekla je gđica Marple. "Imam samo ovaj kovčeg."

Primijetila je da mladić nije sam podignuo kovčeg. Prstom je dozvao nosača koji je prošao pored njih na kolicima gurajući nekakve sanduke.

"Ponesite ovo, molim vas", rekao je i važno dodao, "za Stonvgates."

Nosač je veselo rekao:

"Evo odmah. Neće dugo potrajati."

Gđici Marple se činilo kako njen novi poznanik nije bio previše zadovoljan ovakvom reakcijom. Kao da je u najmanju ruku Buckinghamka palača tretirana kao manje važna od broja 3 na Laburnum Roadu.^[2]

Rekao je: "Željeznica svakim danom postaje sve gora i gora!"

Povevši gđicu Marple prema izlazu, rekao je: "Ja sam Edgar Lawson. Gđa Serrocold me zamolila da vas dočekam. Inače pomažem g. Serrocoldu u njegovom poslu."

Opet se pojavila blaga aluzija kako je riječ o vrlo važnom i zaposlenom čovjeku koji je, što je bilo vrlo lijepo od njega, odložio na stranu važne poslove iz kavalirstva prema supruzi svog poslodavca.

I opet taj dojam nije bio posve uvjerljiv - sadržavao je dozu glume.

Gđica Marple se zapitala glede Edgara Lawsona.

Izašli su s postaje i Edgar je poveo gđicu Marple do mjesta na kojem je stajao prilično star Ford.

Upravo ju je upitao: "Hoćete li sjesti sprijeda sa mnom, ili vam je draže sjediti straga?", kad mu je nešto odvuklo pažnju.

Sjajni novi Rolls Bentlev, dvosjed, uvezao se u dvorište željezničke postaje i zaustavio se pokraj Forda. Iz njega je iskočila prelijepa mlada žena i prišla im.

Činjenica da je bila odjevena u prljave hlače od rebrastog samta i jednostavnu košulju koja joj je otkrivala vrat kao da je samo pojačavala dojam da nije bila samo prelijepa, nego također i vrlo skupa.

"Tu si, Edgare. Bojala sam se da neću stići na vrijeme. Vidim da si pronašao gđicu Marple. I ja sam došla po nju." Nasmiješila se gđici Marple očaravajućim osmijehom, otkrivši red pravilnih zubi na suncem opaljenom južnjačkom licu. "Ja sam Gina", rekla je. "Unuka Carrie Louise. Kako ste putovali? Jednostavno grozno? Kako dražesna končana torba. Obožavam končane torbe. Daj mi takvu torbu i kaput i čovjek se odmah bolje snalazi."

Edgar je pocrvenio u licu. Prosvjedovao je:

"Slušaj, Gina, ja sam došao po gđicu Marple. Tako je bilo dogovoreno..."

Zubi su ponovo bljesnuli u onom širokom, lijenom osmijehu.

"Ma znam, Edgare, ali mi je iznenada palo na pamet kako bi bilo lijepo da i ja dođem. Ja ću povesti gđicu Marple, a ti možeš pričekati i povesti njene kovčege."

Zalupila je vratima za gđicom Marple, potrčala na drugu stranu automobila, uskočila na vozačevo sjedište i elegantno se izvezla iz dvorišta.

Bacivši pogled unatrag, gđica Marple je uočila izraz na licu Edgara Lawsona.

"Draga moja, čini mi se kako g. Lawson nije baš zadovoljan", reklaje.

Gina se nasmijala.

"Edgar je strahovito glup", odvratila je. "Uvijek se ponaša tako pompozno. Čovjek bi pomislio da je netko doista važan!"

Gđica Marple je upitala: "Zar nije važan?"

"Edgar?" Ginin prezirni smijeh imao je prizvuk nesvjesne okrutnosti.
"Ma, on je ionako lud."

"Lud?"

"Svi su u Stonvgatesu ludi", rekla je Gina. "Pritom ne mislim na Lewisa, baku, sebe i dečke - niti na gđicu Bellever, dakako. Nego na ostale. Katkad mi se čini da i sama ondje pomalo ludim. Čak i teta Mildred odlazi na duge šetnje i čitavo si vrijeme mrmlija nešto u bradu - a to čovjek ne bi očekivao od crkvenjakove udovice, zar ne?"

Izišli su s prilaza željezničkoj postaji i ubrzali po ravnoj, praznoj cesti.

Gina je svojoj suvozačici postrance dobacila brzi pogled.

"Vi ste išli u školu s bakom, zar ne? To se čini tako čudnim."

Gđica Marple je savršeno razumjela što je Gina željela reći. Mladi ljudi nalaze vrlo neobičnom pomisao da su starci nekoć bili mladi, nosili pletenice i borili se s razlomcima i engleskom književnošću.

"Mora da je to bilo jako davno", rekla je Gina sa strahopoštovanjem u glasu i očigledno bez namjere da bude nepristojna.

"Da, doista", rekla je gđica Marple. "Pretpostavljam da to više upada u oči kad je riječ o meni nego kad se radi o tvojoj baki?"

Gina je kimnula. "Lijepo od vas što to kažete. Baka, znate, ostavlja neki neobičan bezvremenski dojam."

"Prošlo je mnogo vremena otkako sam je posljednji put vidjela. Pitam se je li se puno promijenila."

"Kosa joj je sijeda, dakako", rekla je Gina neodređeno. "I služi se štapom pri hodanju zbog svog artritisa. U posljednje se vrijeme jako pogoršao."

Pretpostavljam da - "zastala je, a onda upitala: "Jeste li već bili u Stonvgatesu?"

"Ne, nikada. Mnogo sam čula o njemu, dakako."

"Zapravo je prilično odvratan", rekla je Gina veselo. "Gotička grozota. Ono što Steve zove vrhuncem viktorijanskog klozetskog razdoblja. Ali je i zabavan, na svoj način. Samo što su svi, naravno, luđački iskreni i svugdje ti se pod nogama motaju psihijatri. Koji se ludo zabavljaju. Nalik su na izviđačke vođe, samo što su puno gori. Mladi kriminalci su vrlo dragi, bar neki od njih. Jedan mi je pokazao kako obiti bravu komadom žice, a jedan drugi dječak anđeoska lica dao mi je dosta savjeta o tome kako prebiti nekoga."

Gđica Marple se duboko zamislila nad ovim novostima.

"Osobno su mi najdraži nasilnici", rekla je Gina. "Čudaci mi se ne sviđaju toliko. Dakako, Lewis i dr. Maverick ih sve smatraju čudacima - hoću reći, misle da imaju potisnute nagone, nesređene obiteljske prilike, majke koje su pobjegle s vojnicima i takve stvari. Ja na to ne gledam tako, jer postoje ljudi koji su imali grozne obiteljske prilike, a ipak su na kraju ispali kako treba."

"Sigurna sam da se radi o vrlo ozbiljnom problemu", rekla je gđica Marple.

Gina se nasmijala, ponovno pokazavši svoje veličanstvene zube.

"Mene to ne zabrinjava previše. Čini mi se da neki ljudi imaju te porive da svijet učine boljim mjestom. Lewis je prilično šašav kad je riječ o tome - sljedeći tjedan ide u Aberdeen zbog nekog slučaja koji će se pojaviti pred sudom, dječaka koji je već pet puta bio osuđivan."

"A mladić koji je došao po mene na željezničku postaju? G. Lawson. Rekao mi je da pomaže g. Serrocoldu. Radi li kao njegov tajnik?"

"Edgar nije dovoljno pametan za tajnika. On je jedan od slučajeva, zapravo."

Odsjedao je po hotelima i pretvarao se kako je odlikovani ratni veteran ili pilot borbenog zrakoplova, pa posuđivao novac, nakon

čega bi zbrisao. Ako mene pitate, on je obični pokvarenjak. No Lewis sa svima njima prolazi istu rutinu. Želi da se osjećaju kao članovi obitelji, daje im poslove i takve stvari kako bi im potaknuo osjećaj odgovornosti. Bojim se da će nas jednog dana neki od njih sve pobiti." Gina se veselo nasmijala.

Gđica Marple se nije nasmijala.

Prošli su kroz impozantna vrata na kojima je na dužnosti stajao uniformirani čuvar vojničkog izgleda, pa se povezli niz prilaz omeđen rododendronima. Prilaz je bio loše održavan, a okolno se zemljište doimalo zapuštenim.

Uhvativši pogled svoje suputnice, Gina je rekla: "Za vrijeme rata nije bilo vrtlara, a kasnije se više nismo time zamarali. Ali istina je da izgleda prilično grozno."

Zaokrenuli su u zavoju i pred njima se pojavio Stonvgates u svojoj svojoj raskoši. Kao što je Gina bila rekla, radilo se o golemom zdanju sagrađenom u viktorijanskom gotičkom stilu - nekoj vrsti hrama podignutog u čast plutokracije.

Filantropija mu je dodala razna krila i vanjske zgrade koje su, iako nisu bile sagrađene u posve različitom stilu, čitavu zgradu kao cjelinu ipak lišile svake kohezije i svrhe.

"Grozota, zar ne?" rekla je Gina privrženo. "Eno bake na terasi. Stat ću ovdje pa joj možete poći u susret."

Gđica Marple se uputila preko terase prema svojoj staroj prijateljici.

Iz daljine se sitni, mršavi lik doimao neobično djevojački unatoč štapu na kojeg se naslanjala i polaganom i očigledno prilično bolnom hodu. Činilo se kao da mlada djevojka izvodi preuveličanu imitaciju starosti.

"Jane", reklaje gđa Serrocold.

"Draga Carrie Louise."

Da, nije moglo biti sumnje da je to doista bila Carrie Louise. Neobično nepromijenjena, još uvijek neobično mladenačka izgleda, iako za razliku od svoje sestre nije koristila kozmetiku ni druga sredstva za umjetno produživanje mladosti. Kosajoj je bila sijeda, no oduvijekje imala svijetlu kosu srebrnkasta sjaja, tako da joj se boja zapravo vrlo malo promijenila. I dalje je imala ružičasto-bijelu put nalik na ružinu laticu, iako je sad nalikovala pomalo izgužvanoj ružinoj latici. Oči su joj još uvijek imale onaj svoj nevini, idealistički pogled. Figura joj je bila vitka i djevojačka, a glava joj je zadržala onu svoju radoznanu nagnutost na jednu stranu koja je podsjećala na pticu.

"Zaista krivim sebe", rekla je Carrie Louise svojim ljubaznim glasom, "što sam dopustila da prođe toliko vremena. Toliike su godine prošle otkako sam te posljednji put vidjela, draga Jane. Tako je lijepo da si nam napokon došla u posjet."

Gina im je s kraja terase doviknula:

"Trebala bi ući u kuću, bako. Postaje hladno, a Jolly će pobjesnjeti."

Carrie Louise se nasmijala svojim sitnim, zvonkim smijehom.

"Svi toliko paze na mene", rekla je. "Nabijaju mi nanos da sam žena u godinama."

"A ti se ne osjećaš tako."

"Ne, ne osjećam, Jane. Unatoč svim svojim boljkama i boljeticama, a imam ih podosta. Iznutra se još uvijek osjećam kao djevojčica poput Gine. Možda je sa svima tako. Zrcalo im pokazuje koliko su stari, ali oni jednostavno odbijaju povjerovati u to. Čini mi se kao da je prošlo svega nekoliko mjeseci otkako smo bili u Firenci. Sjećaš li se gdice Schweich i njenih čizama?"

Dvije postarije žene zajedno su se nasmijale događajima koji su se odigrali prije gotovo pola stoljeća.

Zajedno su se prošetale do pokrajnjih vrata. Na do vratku ih je dočekala mršava stara gospođa arogantna nosa i kratke kose odjevena u čvrste, dobro skrojene hlače od tvida.

Bijesno je rekla:

"Apsolutno je neodgovorno od tebe, Cara, što ostaješ vani tako kasno.

Uopće nisi sposobna voditi brigu o sebi. Što će reći g. Serrocold?"

"Nemoj me grditi, Jolly", rekla je Carrie Louise molećivo.

Predstavila je gđicu Bellever gđici Marple.

"Ovo je gđica Bellever, koja mi je apsolutno sve. Bolničarka, zmaj, pas čuvar, tajnica, domaćica i vrlo odana prijateljica."

Juliet Bellever je frknula nosom, a vrh tog prilično velikog nosa obojio se u ružičasto, što je bio znak osjećaja.

"Činim što mogu", rekla je zlovoljno. "Ovo je luda kuća. Naprosto ne možeš uspostaviti nikakvu planiranu rutinu."

"Naravno da ne možeš, draga Jolly. Pitam se zašto uopće i pokušavaš. Gdje ćeš smjestiti gđicu Marple?"

"U Plavu sobu. Da je odvedem gore?" upitala je gđica Bellever.

"Da, molim te, Jolly. A onda je dovedi dolje na užinu. Mislim da danas jedemo u knjižnici."

Plava soba je imala teške zastore od izbljedjelog plavog brokata koji su morali biti, pomislila je gđica Marple, stari bar pedeset godina. Pokućstvo je bilo od mahagonija, veliko i čvrsto, a ogromna postelja, također izrađena od mahagonija, imala je četiri stupa s baldahinom.

Gđica Bellever je otvorila vrata koja su vodila u susjednu kupaonicu. Kupaonica je bila iznenađujuće moderna, u boji orhideje i s mnogo blistavog kroma.

Turobno je prokomentirala:

"Johnnie Restarick je dao napraviti deset kupaonica u cijeloj kući kad se oženio Carom. Vodovodne instalacije su otprilike jedina stvar ovdje koja je ikad modernizirana. Nije želio ni čuti o preuređivanju ostatka kuće - uvijek je govorio kako je čitavo zdanje savršen primjer arhitekture tog razdoblja. Jeste li upoznali Johnnieja?"

"Ne, nikad ga nisam upoznala. Gđa Serrocold i ja vrlo smo se rijetko vidale, iako smo uvijek ostale u vezi."

"Bio je simpatičan momak", rekla je gđica Bellever. "Ništa nije valjao, dakako! Pokvaren do srži. No bilo ga je ugodno imati u kući. Bio je strašno šarmantan. Žene su ga voljele, i to daleko previše. To mu je na kraju i došlo glave.

Zapravo uopće nije bio Carin tip."

Dodala je otresito, poprimivši svoje prijašnje praktično držanje:

"Sobarica će vam raspakirati kovčeg. Biste li se željeli osvježiti prije užine?"

Dobivši potvrđan odgovor, rekla je da će gđicu Marple pričekati na vrhu stepeništa.

Gđica Marple je ušla u kupaonicu, oprala ruke i pomalo ih nervozno obrisala prelijepim ručnikom boje orhideje. Potom je skinula šešir i rukama popravila svoju meku, sijedu kosu.

Otvorivši vrata, zatekla je gđicu Bellever kako je čeka. Povala ju je niz veliko, mračno stubište, preko golemog predvorja i u prostoriju u kojoj su se police s knjigama uzdizale do stropa, a jedan veliki prozor gledao na umjetno jezero.

Carrie Louise je stajala pokraj prozora, pa joj se gđica Marple pridružila.

"Kako je ovo golema građevina", izjavila je gđica Marple. "Osjećam se prilično izgubljeno u njoj."

"Da, znam. To je zapravo blesavo. Izgradio ju je neki uspješni željezar, ili nešto slično. Bankrotirao je nedugo nakon toga. Zapravo i ne razmišljam o tome.

Kuća je imala nekih četrnaest dnevnih soba - sve ogromne. Nikad mi nije bilo jasno što će ljudima više od jedne dnevne sobe. Pa onda sve te goleme spavaće sobe. Toliko nepotrebnog prostora. Moja je apsolutno nepodnošljiva - put od kreveta do toaletnog stolića je podugačak. I ima ogromne, teške grimizne zastore."

"Nisi je preuredila i modernizirala?"

Carrie Louise je djelovala pomalo iznenađeno.

"Ne. Kad se sve uzme u obzir, gotovo je ista kakva je bila dok sam živjela ovdje s Ericom. Dali smo je ličiti, dakako, ali uvijek u istu boju. Te stvari nisu zbilja važne, zar ne? Hoću reći, mislim da nije opravdano potrošiti toliki novac na nešto takvo kad postoje tolike stvari koje su puno važnije."

"Jeste li uopće išta mijenjali na kući?"

"Oh, da, gomilu stvari. Samo smo u sredini kuće zadržali raspored kakav je nekad bio - Veliku dvoranu i sobe oko i iznad nje. To su najbolje sobe. Johnnie, moj drugi muž, bioje oduševljen njima i govorio je kako ih se nikad ne bi smjelo dirati ili mijenjati. Naravno, on je bio dizajner pa se razumio u te stvari.

Međutim, istočno i zapadno krilo smo potpuno preuredili. Sve su sobe pregrađene i podijeljene tako da dobijemo urede, spavaonice za učitelje i slično. Dječaci su svi smješteni u zgradi Koledža, koju možeš vidjeti odavde."

Gđica Marple je pogledala van u smjeru u kojem su se kroz drveće nazirale velike zgrade od crvene cigle. Onda joj je pogled pao na nešto bliže, pa se blago nasmiješila.

"Kako je Gina lijepa djevojka", rekla je.

Lice Carrie Louise se ozarilo.

"Da, nije li tako?" rekla je nježno. "Tako je lijepo što je ponovo ovdje s nama. Kad je počeo rat, poslala sam je u Ameriku kod Ruth. Je li ti Ruth rekla išta o njoj?"

"Ne. Samo ju je spomenula."

Carrie Louise je uzdahnula.

"Jadna Ruth! Strašno se uzrujala zbog Ginine udaje. Iako sam joj ja stalno ponavljala da je ni najmanje ne krivim. Za razliku od mene, Ruth nije svjesna da su stare klasne barijere i simboli klasne pripadnosti nestali - ili bar nestaju, u svakom slučaju."

"Gina je volontirala za vrijeme rata i tako je upoznala tog mladića. Bio je marinac s velikim zaslugama na bojištu. Tjedan dana kasnije su se vjenčali. Sve se odigralo daleko prebrzo, naravno, i nije bilo vremena da se vidi slažu li se zaista dobro - ali tako to ide u današnje vrijeme. Mladi ljudi pripadaju vlastitoj generaciji i. Nama se može činiti da u mnogim stvarima postupaju nepromišljeno, no moramo prihvatiti njihove odluke. Ruth se, međutim, jako uzrujala."

"Nije smatrala tog mladića prikladnim za Ginu?"

"Stalno je govorila da se o njemu ništa ne zna. Porijeklom je sa Srednjeg Zapada, nema novca ni, dakako, zanimanja. Svijet je pun takvih mladića, ali Ruth nije tako zamišljala idealnog muža za Ginu. Bilo kako bilo, stvar je bila gotova. Bilo mi je tako drago kad je Gina prihvatila moj poziv da dođe ovamo sa svojim mužem.

Ovdje se toliko toga događa, ima svakojakih poslova, pa ako Walter želi medicinsku specijalizaciju ili bilo kakvu drugu diplomu, može je zaraditi u Engleskoj. Na kraju krajeva, ovo je Ginin dom. Divno je što se vratila i što imamo nekog tako toplog, veselog i živog u kući."

Gđica Marple je kimnula i ponovo kroz prozor bacila pogled na dvoje mladih ljudi koji su stajali pokraj jezera.

"Osim toga, izvanredno su zgodan par", rekla je. "Nije nikakvo čudo što se Gina zaljubila u njega!"

"Oh, ali to - to nije Wally." Odjednom se u glasu gđe Serrocold pojavila neka nelagoda, ili suzdržanost. "To je Steve- mlađi sin Johnnieja Restaricka. Kad je Johnnie - kad je otišao, dječaci nisu imali kamo za vrijeme praznika, pa su uvijek dolazili k meni. Na ovo mjesto gledaju kao na svoj dom. Steve se sad doselio ovamo za stalno. Vodi našu kazališnu družinu. Ovdje imamo kazalište, znaš, i priređujemo predstave - nastojimo ohrabriti sve moguće umjetničke nagone.

Lewis tvrdi da je maloljetnička delinkvencija većim dijelom uzrokovana potrebom za ekshibicionizmom. Većina ovih dječaka imala je tako izopačene i nesretne obiteljske prilike, pa izvode sve te pljačke i provale kako bi se osjećali poput heroja. Mi ih potičemo da pišu svoje vlastite drame, glume u njima i dizajniraju i izrađuju scenografiju. Steve vodi kazalište. Tako je gorljiv i entuzijastičan.

Predivno je koliko je života udahnuo čitavom projektu."

"Shvaćam", rekla je gđica Marple polako.

Njezin vid na daljinu bio je sasvim dobar (u što su se mnogi od njenih susjeda u selu St. Marv's Mead uvjerali na vlastitoj koži), te je posve jasno vidjela tamnoputo, privlačno lice Stephena Restaricka dok je ovaj stajao okrenut Gini i nešto joj žustro pripovijedao. Ginino lice nije vidjela jer im je bila okrenuta leđima, no nije bilo sumnje u izraz na licu Stephena Restaricka.

"To me se zapravo ne tiče", rekla je gđica Marple, "no pretpostavljam da si svjesna, Carrie Louise, da je on u nju zaljubljen."

"Ma ne -" Carrie Louise je djelovala uznemireno. "Ma ne, nadam se da to nije točno."

"Ti si uvijek živjela u oblacima, Carrie Louise. U to nema ni najmanje sumnje."

4.

I

Prije nego što je gđa Serrocold uspjela išta odgovoriti, iz hodnika je ušao njezin muž noseći u ruci nekoliko otvorenih pisama.

Lewis Serrocold je bio nizak muškarac, ne pretjerano impresivna izgleda, no obdaren osobnošću koja ga je odmah označavala kao posebnog. Ruth je jednom prilikom o njemu rekla da više sliči dinamu nego ljudskom biću. Obično bi se u potpunosti usredotočio na ono što je u tom trenutku zaokupljalo njegovu pažnju i nije se obazirao na predmete ili osobe koje su ga okruživale.

"Doživjeli smo gadan udarac, najdraža", rekao je. "Onaj dečko, Jackie Flint.

Opet se vratio starom zanatu. A mislio sam da se ovaj put doista želi popraviti, da mu samo treba pružiti pravu šansu. Djelovao je tako iskreno. Sjećaš se da smo otkrili kako ga je oduvijek zanimala željeznica - pa smo i Maverick i ja mislili da će se, ako mu pronađemo posao na željeznici, držati tog posla i popraviti se. Ali opet se ponovila ista priča. Sitne krađe iz ureda za prtljagu. Nije čak niti krao stvari koje bi mu mogle zatrebati ili koje je mogao prodati. To dokazuje da uzrok mora biti psihološke prirode. Zapravo nismo prodrli do same srži problema. No, još uvijek ne odustajem."

"Lewise - ovo je moja stara prijateljica, Jane Marple."

"Da, drago mi je", rekao je g. Serrocold odsutno. "Drago mi je što sam vas upoznao - naravno, tužit će ga. Tako dobar dečko, ne pretjerano pametan, ali doista dobar dečko. Dom u kojem je odrastao ne da se uopće riječima opisati. Ja — "

Najednom se prekinuo i dinamo se prebacio na gošću.

"Gđice Marple, tako mi je drago što ste došli k nama na neko vrijeme. Bit će vrlo korisno za Caroline da pokraj sebe ima prijateljicu iz mladosti s kojom će moći razmjenjivati uspomene. Bojim se da su njeni dani na ovom mjestu na mnogo načina tmurni - toliko je tuge u životnim pričama te jadne djece. Nadamo se da ćete dugo ostati kod nas."

Gđica Marple je osjetila njegov magnetizam i shvatila koliko je privlačan morao biti njenoj prijateljici. Ni trenutka nije posumnjala da je Lewis Serrocold bio čovjek koji je ciljeve uvijek stavljao ispred ljudi. To bi nekim ženama moglo ići na živce, ali ne Carrie Louise.

Lewis Serrocold je izvukao još jedno pismo.

"Bilo kako bilo, barem su neke vijesti dobre. Ovo pismo je iz banke Wiltshire and Somerset. Mladom Morrisu ide izvanredno dobro. Vrlo su zadovoljni s njim - zapravo, sljedećeg će ga mjeseca promaknuti. Oduvijek sam znao da mu je bila potrebna samo odgovornost - to, i temeljito shvaćanje rukovanja novcem i svega što ono podrazumijeva."

Okrenuo se gđici Marple.

"Polovica tih dječaka nema pojma što je novac. Njima novac predstavlja odlazak u kino ili na borbe pasa, ili kupovanje cigareta - a u stvari im dobro idu brojevi, te nalaze njihovo okretanje zabavnim. Pa, ja vjerujem da im treba - kako da se izrazim? - natrljati nos njima, obučiti ih u računovodstvu, rukovanju brojevima - pokazati im čitavu unutrašnju romantičnost novca, da tako kažem.

Dati im vještinu, a potom odgovornost - dopustiti im da se službeno bave njime.

Naši najveći uspjesi leže upravo na tom području - samo dvojica od tridesetosmorice su nas iznevjerila. Jedan od njih je glavni blagajnik u jednoj ljekarničkoj tvrtki - vrlo odgovoran položaj -"

Prekinuo se kako bi rekao: "Užina je poslužena, najdraža" svojoj ženi.

"Mislila sam da ćemo jesti ovdje. Rekla sam Jolly."

"Ne, nego u Dvorani. Svi ostali su već ondje."

"Mislila sam da nikog od njih neće biti."

Carrie Louise je uhvatila gđicu Marple pod ruku, pa su pošli u Veliku dvoranu. Užina kao obrok nekako se nije uklapala u to okruženje. Pribor zajelo i hrana bili su nasumično nabacani na poslužavnik: jeftine bijele šalice bile su pomiješane s ostacima nekadašnjih skupih servisa. Bila je tu štruca kruha, dvije staklenke džema i nešto jeftinih kolačića nezdrava izgleda.

Bucmasta sredovječna žena sjedila je za stolom, a gđa Serrocold je rekla:

"Ovo je Mildred, Jane. Moja kći Mildred. Nisi je vidjela otkako je bila djevojčica."

Mildred Streteje od svih članova kućanstva koje je gđica Marple dotad upoznala bila najviše u skladu s kućom. Izgledala je imućno i dostojanstveno. U ranim tridesetima udala se za kanonika protestantske crkve, a sad je bila udovica. Doimala se baš poput kanonikove udovice, respektabilnom i pomalo dosadnom. Bilaje to neugledna žena neizražajna lica i tupa pogleda. I kao djevojčica bilaje vrlo neugledna, prisjetila se gđica Marple.

"A ovo je Wally Hudd-Ginin muž."

Wally je bio krupan mladić s četkastom frizurom i natmurenim izrazom lica.

Nespretno je kimnuo, pa nastavio trpati kolače u usta.

U tom je trenutku ušla Gina sa Stephenom Restarickom. Oboje su bili odlično raspoloženi.

"Gina ima odličnu ideju za onu kulisu", rekao je Stephen. "Znaš, Gina, ti si sasvim izvjesno nadarena za kazališni dizajn."

Gina se nasmijala. Djelovala je zadovoljno. Tad je ušao Edgar Lawson i sjeo pokraj Lewisa Serrocolda. Kad mu se Gina obratila, namjerno joj nije odgovorio.

Gđica Marple je sve to nalazila pomalo zbunjujućim, pa je bila sretna kad je nakon užine mogla otići u svoju sobu i prileći.

Na večeri se pojavilo još ljudi. Bio je tu mladi dr. Maverick, psiholog ili psihijatar - gđica Marple nije baš posve razumjela razliku između to dvoje - čiji joj je govor, koji se sastojao gotovo isključivo od termina vezanih uz njegovu profesiju, bio gotovo potpuno nerazumljiv. Bila su i dva mladića s naočalama koji su radili kao profesori, neki dr. Baumgarten, čija je specijalnost bila radna terapija, i trojica izuzetno sramežljivih mladića koji su taj tjedan bili "kućni gosti". Gina ju je šaptom izvijestila da je jedan od njih, dječak svijetle kose i intenzivno plavih očiju, bio onaj stručnjak za premlaćivanje.

Jelo nije bilo posebno privlačno. Bilo je pripremljeno s ravnodušnošću i posluženo s ravnodušnošću. Prisutni su nosili široku lepezu kostima. Gđica Bellever nosila je visoku crnu haljinu, a Mildred Strete večernju haljinu i preko nje vunenu vestu. Carrie Louise je na sebi imala kratku sivu vunenu haljinu. Gina je blistala u svojevrsnoj seljačkoj opravi. Wally se nije bio presvukao, nije ni Stephen Restarick, a Edgar Lawson je odjenuo elegantno tamnoplavo odijelo. Lewis Serrocold je nosio uobičajeni večernji sako. Jeo je vrlo malo i naizgled jedva primjećivao što mu se nalazilo na tanjuru.

Nakon večere Lewis Serrocold i dr. Maverick povukli su se u ured ovog posljednjeg. Radni terapeut i dvojica profesora nestali su u nekim svojim brlozima. Ona tri dječaka vratila su se u zgradu koledža. Gina i Stephen su otišli u zgradu kazališta kako bi raspravili Gininu ideju za kulisu. Mildred je plela neki neidentificirani odjevni predmet, a gđica Bellever je krpala čarape. Wally je sjeo u stolac, nagnuo se lagano unatrag i buljio u prazno. Carrie Louise i gđica

Marple razgovarale su o starim vremenima. Razgovor se doimao neobično nestvarnim.

Jedino si Edgar Lawson nije uspijevao pronaći nikakvu zanimaciju. Najprije je sjeo, a potom nemirno ustao.

"Pitam se bih li trebao otići g. Serrocoldu", rekao je prilično glasno. "Možda sam mu potreban."

Carrie Louise mu je nježno odgovorila: "Oh, mislim da ne. Večeras je namjeravao raspraviti o nekim stvarima s dr. Maverickom."

"U tom slučaju se nikako neću miješati! Ni u snu mi ne bi palo na pamet da idem nekamo gdje sam nepoželjan. Već sam dovoljno vremena danas protratio otišavši na željezničku postaju, budući da je gđa Hudd planirala sama ići onamo."

"Trebala te obavijestiti", rekla je Carrie Louise. "No sigurna sam da je jednostavno donijela odluku u posljednji tren."

"Nadam se da shvaćate, gđo Serrocold, da sam zbog nje ispao potpuna budala! Potpuna budala!"

"Ne, ne", rekla je Carrie Louise smiješeći se. "Ne smiješ si umišljati takve stvari."

"Znam kad sam nepoželjan i nepotreban... Toga sam savršeno dobro svjestan. Da su stvari bile drukčije - da sam imao odgovarajuće mjesto u životu - sve bi bilo drukčije. Uistinu puno drukčije. Nije moja krivnja što nisam imao odgovarajuće mjesto u životu."

"Slušaj, Edgare", rekla je Carrie Louise. "Nemoj se uzrujavati. Jane misli da je bilo vrlo ljubazno od tebe što si otišao po nju. Gina uvijek ima te iznenadne ideje - nije te željela uzrujati."

"Oh da, jest. Učinila je to namjerno - da me ponizi -"

"Oh, Edgare-"

"Vi niste svjesni polovice stvari koje se događaju, gđo Serrocold. Pa, više vas neću zadržavati, osim da vam poželim laku noć."

Edgar je izišao, pustivši da se za njim zalupe vrata.

Gđica Bellever je frknula nosom:

"Katastrofalno ponašanje."

"On je tako osjetljiv", rekla je Carrie Louise neodređeno.

Mildred Strete je zveknula iglama i oštro rekla:

"On je doista vrlo odbojan mladić. Ne bi trebala podnositi takvo ponašanje, majko."

"Lewis kaže da on ne može protiv toga."

Mildred je oštro rekla:

"Svatko može protiv nepristojnog ponašanja. Dakako, uvelike krivim Ginu.

Ona uvijek djeluje tako rastrojeno u svemu čega se prihvati. Samo izaziva nevolje, ništa drugo. Jedan dan ohrabruje mladića, a sljedeći dan ga odbaci. I što se onda može očekivati?"

Wally Hudd je progovorio po prvi put te večeri.

Rekao je:

"Taj tip je lud. I to je cijela priča! Lud!"

II

Te je noći u svojoj spavaonici gđica Marple pokušala sagledati odnose koji su vladali u Stonvgatesu, ali joj je još uvijek sve bilo previše zbrkano. Postojale su tu struje i protustruje, no je li to bilo ono što je izazvalo nelagodu kod Ruth Van Rydock, bilo je nemoguće odrediti. Gđici Marple se činilo da na Carrie Louise stvari koje su se događale u njenoj blizini nisu imale nikakvog utjecaja. Stephen je bio zaljubljen u Ginu. Gina je možda bila zaljubljena u Stephena, a možda i nije.

Bilo je posve jasno da Walter Hudd nije uživao u boravku u Stonvgatesu. Sve su to bili incidenti koji se mogu dogoditi svuda i uvijek, i događaju se. Na nesreću, u njima nije bilo ničeg neobičnog. Obično bi završavali razvodom, nakon čega bi svi puni nade počinjali iznova i stvarali nove veze. Mildred Strete je očigledno bila ljubomorna na Ginu i nije ju voljela. Gđica Marple je pomislila kako je to posve prirodno.

Razmislila je o onome što joj je rekla Ruth Van Rydock.

O razočarenju koje je Carrie Louise iskusila zbog nemogućnosti da zatrudni, usvojenju male Pippe i otkriću da na kraju ipak očekuje dijete.

"To je česta pojava", rekao je gđici Marple njen liječnik. "Možda se radi o tome da napetost popušta, pa Priroda može obaviti svoj posao."

Dodao je da je u takvim slučajevima usvojenom djetetu često bilo vrlo teško.

Ali ne i u ovom slučaju. i Gulbrandsen i njegova supruga obožavali su Pippu.

Djevojčica se preduboko uvukla u njihova srca da bi je samo tako gurnuli u drugi plan. Gulbrandsen je već bio otac. Roditeljstvo za njega nije značilo ništa novo.

Majčinske instinkte Carrie Louise zadovoljila je mala Pippa. Njena je trudnoća bila problematična, a porođaj dug i težak. Moguće je da se Carrie Louise, koja nikad nije pretjerano marila za stvarnost, nije svidio njen prvi susret s njome.

I tako su dvije djevojčice odrastale zajedno - jedna lijepa i zabavna, druga neugledna i nezanimljiva. Što je i opet bilo prirodno, pomislilaje gđica Marple. Jer, kad ljudi posvajaju djevojčicu, normalno je daće izabrati lijepu djevojčicu. Iako je Mildred mogla imati sreće pa se uvrći na majčinu stranu obitelji, koja je iznjedrila prelijepu Ruth i dražesnu Carrie Louise, Priroda je izabrala da se uvrgne na Gulbrandsene, koji su bili krupni, tromi i beziznimno ružni.

Nadalje, Carrie Louise je bila odlučna da usvojenom djetetu nikad ne dopusti da osjeti svoj položaj. Trudeći se oko toga, previše je ugađala Pippi, a prema Mildred je katkad bila nepravedna.

Pippa se udala i otišla u Italiju, pa je Mildred neko vrijeme bila jedina kći u kući. No tad je Pippa umrla, a Carrie Louise je dovela njeno dijete natrag u Stonvgates. Mildred je još jednom upala u nemilost. Onda je uslijedio novi brak i Restarickovi dječaci. Mildred se 1934. udala za kanonika Stretea, visokoobrazovanog antikvara petnaest godina starijeg od sebe, i otišla živjeti na jug Engleske. Vjerojatno je bila sretna no to zapravo nitko nije znao. Djece nije bilo. A sad se vratila u istu kuću u kojoj je odrasla. I opet, pomislila je gđica Marple, nije bila baš pretjerano sretna u njoj.

Gina, Stephen, Wally, Mildred, gđica Bellever koja je voljela urednu rutinu, ali je nije uspijevala nametnuti. Lewis Serrocold koji je očigledno bio blaženo sretan čitavim srcem; idealist koji je svoje ideje bio u stanju prevesti u praktične mjere. U nijednom od njih gđica Marple nije pronašla ono što su je Ruthine riječi navele da očekuje. Carrie Louise se doimala sigurnom, neditnutom u središtu

vtloga - kakva je bila čitavog svog života. Što je to bilo u atmosferi da je uznemirilo Ruth? Je li i ona, Jane Marple, to osjećala?

Što je bilo s osobama s vanjskih rubova vrtloga - terapeutima, profesorima, iskrenim, bezopasnim mladićima, mladim dr. Maverickom punim samopouzdanja, trojicom mladih delinkvenata ružičastih lica i nevinih očiju, Edgarom Lawsonom...

Baš su tu misli gđice Marple zastale neposredno prije nego što je zaspala i počele se spekulativno vrtjeti oko lika Edgara Lawsons. Edgar Lawson ju je podsjećao na nekoga ili nešto. S Edgarom Lawsonom nešto doista nije valjalo.

Edgar Lawson je bio loše prilagođen - tako se to kaže, zar ne? Ali to nikako nije moglo pogađati Carrie Louise, niti ju je pogađalo, nije li tako?

Gđica Marple je u sebi odmahнула glavom.

Zabrinjavalo ju je nešto gore od toga.

5.

I

Gđica Marple se sljedećeg jutra uputila u vrt diskretno izbjegavajući svoju domaćicu. Stanje u kojem su se vrtovi nalazili uznemirilo ju je. Nekoć su ti vrtovi bili pravo ambiciozno isplanirano postignuće. Skupine rododendrona, glatke travnate padine, gredice omeđene travolikim biljkama, podrezana živica koja je okruživala nešto što je službeno bio ružičnjak. Sad je veći dio toga propao, tratine su bile neravno pokošene, gredice pune korova kroz koji su se probijali zapleteni cvjetovi, puteljci zapušteni i prekriveni mahovinom. S druge strane, povrtnjaci okruženi zidom od crvene cigle bili su puni i dobro održavani. To je vjerojatno bilo stoga jer su imali viporabnu vrijednost. Velik dio onoga što je nekoć bila tratina i cvjetnjak bio je ograđen i pretvoren u terene za tenis i boćanje.

Zagledavši se u zaraslu grebicu, gđica Marple je s neodobravanjem pucnula jezikom i izvukla jedan cvijet.

Dok je tako stajala s biljkom u ruci, u vidno polje joj je ušao Edgar Lawson.

Ugledavši gđicu Marple, zastao je oklijevajući. Međutim, gđica Marple nije imala namjeru pustiti ga da pobjegne. Živahno ga je zazvala. Kad joj je prišao, upitala ga je zna li gdje se može pronaći vrtlarski alat.

Edgar je neodređeno odgovorio da su negdje imali vrtlara koji bi to trebao znati.

"Kakva šteta što je ova greblica tako zapuštena", zacvrkutala je gđica Marple. "Jako volim vrtove." Budući da joj nije bio cilj poslati Edgara u potragu za nepotrebnim alatom, žurno je nastavila:

"To je otprilike jedini posao koji beskorisna starica može pronaći.

Pretpostavljam da vi nikad ne razbijate glavu oko vrtova, g. Lawson. Vi imate tako puno stvarnog i važnog posla. S obzirom na to da imate tako odgovorno mjesto kod g. SeiTocolda. Sve vam je to sigurno vrlo zanimljivo."

Odgovorio je žurno, gotovo gorljivo:

"Da - da- zanimljivo je."

"I sigurno ste g. Serrocoldu od velike pomoći."

Njegovo se lice smračilo.

"Ne znam. Ne mogu biti siguran. Radi se o onome što se krije iza svega toga — "

Prekinuo se. Gđica Marple ga je zamišljeno promatrala. Patetičnog kržljivog mladića u elegantnom tamnom odijelu. Mladića kojeg bi jako malo ljudi dvaput pogledalo, a kad bi ga i pogledali, ne bi im ostao u sjećanju...

U blizini se nalazila vrtna klupica, pa joj je gđica Marple polako prišla i sjela. Edgar je mršteći se stajao ispred nje.

"Sigurna sam", rekla je gđica Marple vedro, "da se g. Serrocold jako oslanja na vas."

"Ne znam", rekao je Edgar. "Doista ne znam." Namrštio se i gotovo odsutno sjeo pokraj nje. "Moj položaj je vrlo težak."

"Naravno", rekla je gđica Marple.

Mladi Edgar je sjedio buljeći pred sebe.

"Sve je ovo vrlo povjerljivo", rekao je iznenada.

"Dakako", rekla je gđica Marple.

"Kad bih mogao ostvariti svoja prava -"

"Da?"

"Bas bih vam mogao i ispričati... Ništa od ovog što ću vam reći nećete širiti dalje, siguran sam?"

"Oh, ne." Uočila je da nije pričekao njen odgovor.

"Moj otac - zapravo, moj otac je vrlo važan čovjek."

Ovaj put nije bilo potrebe da se bilo što kaže. Trebalo je samo slušati.

"Ovo ne zna nitko osim g. Serrocolda. Vidite, položaj mog oca mogao bi biti ugrožen kad bi se doznala čitava priča." Okrenuo se prema njoj. Nasmiješio se.

Dostojanstvenim osmijehom. "Vidite, moj otac je Winston Churchill."

"Oh", rekla je gđica Marple. "Shvaćam."

I doista je shvaćala. Prisjetila se jedne tužne priče koja se odigrala u St.

Mary's Meadu - i načina na koji je završila.

Edgar Lawson je nastavio, a njegove su riječi podsjećale na isječak iz nekakve predstave.

"Imali su svoje razloge. Moja majka nije bila slobodna. Njezin je muž bio u umobolnici - razvod nije dolazio u obzir - a niti brak. Zapravo ih i ne krivim.

Barem mislim da ih ne krivim... Bilo kako bilo, on je učinio sve što je bilo u njegovoj moći. Diskretno, dakako. I tu su počele nevolje. Moj otac ima neprijatelje - a ti su neprijatelji također i protiv mene. Uspjeli su nas razdvojiti.

Mene nadziru. Uhode me kamo god pođem. I urede tako da mi uvijek sve pođe po krivu."

Gđica Marple je odmahнула glavom.

"Strašno, strašno", rekla je.

"U Londonu sam studirao za liječnika. Oni su namjestili rezultate mojih ispita - promijenili su odgovore. Željeli su da padnem. Slijedili su me po ulicama.

Mojoj su gazdarici ispričali ružne stvari o meni. Opsjedaju me kamo god pođem."

"Oh, ali u to ne možeš biti siguran", rekla je gđica Marple umirujuće.

"Kažem vam daznam. Oh, oni su vrlo lukavi. Nikad ih ne uspijem ugledati niti doznati o kome je riječ. Ali ću doznati... G. Serrocold me odveo iz Londona i doveo ovamo. Bio je ljubazan - vrlo ljubazan. No, znate, čak ni ovdje nisam siguran. Ima ih i ovdje. Rade protiv mene. Navode ljude da me ne vole. G. Serrocold kaže da to nije istina - ali g. Serrocold nema pojma. Ili ipak - pitam se - ponekad mi padne na pamet -"

Zastao je i ustao.

"Sveje ovo povjerljivo", rekao je. "To vam je jasno, zar ne? No, ako primijetite bilo koga da me slijedi - uhodi, hoću reći - mogli biste mi reći o kome se radi!"

Udaljio se - elegantan, patetičan, beznačajan. Gđica Marple ga je promatrala i pitala se...

U njenoj blizini progovorio je neki glas.

"Lud", rekao je. "Naprosto lud."

Pokraj nje je stajao Walter Hudd. Ruke su mu bile nagurane duboko u džepove. Mrštio se buljeći u Edgarov lik koji se udaljivao.

"Uostalom, kakvo je ovo uopće mjesto?" rekao je. "Svi su oni šašavi, cijelo to društvo."

Gđica Marple nije ništa rekla, a Walter je nastavio:

"Taj tip Edgar - kakvim vam se čini? Tvrdi da je njegov pravi otac lord Montgomerv. Meni se to baš i ne čini vjerojatnim. Ne Monty. Ne ako je istina sve što sam čuo o njemu."

"Ne", rekla je gđica Marple, "ne čini se baš vjerojatnim."

"Gini je ispričao potpuno drukčiju priču - nekakve gluposti o tome kako je zapravo nasljednik ruskog prijestolja - rekao je da je sin nekog nadvojvode. K vragu, zar taj momak ne zna tko je zapravo bio njegov otac?"

"Vjerujem da ne zna", rekla je gđica Marple. "Vjerojatno je problem upravo u tome."

Walter je sjeo pokraj nje, mlitavo se bacivši na klupu. Ponovio je svoju prijašnju izjavu.

"Ovdje su svi šašavi."

"Ne sviđa ti se u Stonvgatesu?"

Mladić se namrštio.

"Jednostavno ih ne razumijem - to je sve! Ne razumijem ih. Uzmimo ovo mjesto - kuću - cijelu situaciju. Ovi su ljudi bogati. Lova im nije potrebna - imaju je. A pogledajte kako žive. Ispucani antikni porculan pomiješan s običnim jeftinim posuđem. Nemaju prave sluge kao što priliči višim klasama - samo neke pomoćne radnike. Tapiserije i zastori i presvlake na stolicama - sve je od brokata, satena i sličnih stvari, a sve se raspada! Veliki srebrni čajnici i razna čuda - sve požutjelo i puno mrlja, vapi za čišćenjem. Gdu Serrocold jednostavno nije briga. Pogledajte onu haljinu koju je sinoć imala na

sebi. Pokrpana ispod ruke, praktički iznošena- a mogla bi otići u dućan i naručiti što god poželi. U Ulici Bond^[3] ili kako se već zove.

Lova? Valjaju se u njoj."

Zastao je i neko vrijeme samo sjedio, razmišljajući.

"Siromaštvo razumijem. Nije to nikakva velika sramota. Ako si mlad, jak i voljan raditi. Nikad nisam imao previše novca, ali sam isplanirao što želim postići u životu. Namjeravao sam otvoriti garažu. Imao sam malo uštedevine sa strane.

Razgovarao sam s Ginom o tome. Ona je slušala. Činilo se da razumije. Nisam previše znao o njoj. Sve te djevojke u uniformama izgledaju manje-više isto. Hoću reći, ne vidiš na prvi pogled koja ima love, a koja nema. Činilo mi se da je možda malo izvan moje lige što se tiče obrazovanja i ostalog. No to se nije činilo bitnim.

Zaljubili smo se jedno u drugo. Vjenčali smo se. Ja sam imao svoju uštedevinu, a Gina mi je rekla da i ona ima nešto novca. Planirali smo otvoriti benzinsku crpku kod kuće u Americi - Gina je bila voljna. Bili smo samo dvoje zaljubljenih klinaca, ljudi jedno za drugim. Onda je ona Ginina snobovska teta počela stvarati probleme... A Gina je željela otputovati u Englesku kako bi vidjela svoju baku. Pa, to se činilo u redu. To je bio njen dom, a i ja sam želio vidjeti Englesku. Mnogo sam čuo o njoj. I tako smo došli. Samo u posjet - tako sam ja mislio."

Mrštenje se pretvorilo u mrk pogled.

"No nije ispalo tako. Upleli smo se u ovu ludoriju. Zašto ne bismo ostali ovdje - ovdje se nastanili - pitaju nas. Postoji mnoštvo poslova za mene. Poslova!

Ne želim posao na kojem ću maloletne gangstere hraniti slatkišima i pomagati im da se igraju dječjih igara... Kakvog to uopće ima smisla? Ovo bi mjesto moglo biti sjajno - doista sjajno. Zar ljudi koji imaju novca ne razumiju koliko sreće imaju?

Zar ne shvaćaju da većina ljudi na svijetu nema ovakvo krasno imanje, a oni ga imaju? Zar nije najobičnija ludost odbaciti sreću kad je već imaš? Nemam ništa protiv rada ako moram raditi. Ali ću raditi na način na koji ja želim i ono što ja želim - i radit ću kako bih postigao nešto. Na ovom se mjestu osjećam kao da sam uhvaćen u paukovu mrežu. A Gina - Ginu ne mogu shvatiti. Nije ista djevojka kojom sam se oženio u Sjedinjenim Državama. Ne mogu - do vruga sve - više ne mogu s njom ni razgovarati. Oh, k vrugu!"

Gđica Marple je nježno rekla:

"Potpuno razumijem vaš stav."

Wally joj je dobacio brz pogled.

"Vi ste jedina osoba kojoj sam se dosad povjerio. Većinu vremena se zatvorim u sebe poput školjke. Ne znam što to ima u vama- Engleskinja ste, to stoji, prava Engleskinja- ali me na neki prokleta čudan način podsjećate na moju tetu Betsy iz Amerike."

"To je baš lijepo."

"Bila je vrlo razumna", nastavio je Wally zamišljeno. "Izgledala je tako krhko kao da bi je čovjek mogao slomiti na dvoje, a zapravo je bila jaka - da, rekao bih da je bila itekako jaka." Ustao je.

"Žao mi je što sam razgovarao s vama na ovakav način", ispričao se. Gđica Marple ga je prvi put vidjela kako se smiješi. Bio je to vrlo privlačan osmijeh i Wally Hudd se odjednom preobrazio iz stidljivog, natmurenog dječaka u vrlo zgodnog i privlačnog mladića. "Morao sam si olakšati dušu, valjda. Žao mi je što sam vas izabrao za to."

"Nema uopće problema, dragi moj dječake", rekla je gđica Marple. "I ja imam nećaka- samo sto je on, dakako, puno stariji od vas."

Misli su joj na trenutak skrenule na profinjenog modernog pisca Raymonda Westa. Veća suprotnost Wal yju Huddu teško da se mogla zamisliti.

"Stiže vam novo društvo", rekao je Walter Hudd. "Ta me dama ne voli. Pa odlazim. Vidimo se, gospođo. Hvala na razgovoru."

Udaljio se, a gđica Marple je promatrala kako joj preko tratine prilazi Mildred Strete.

II

"Vidim da vas je ugnjavio onaj grozni mladić", rekla je gđa Strete prilično zadihano dok se spuštala na klupicu. "Kakva tragedija."

"Tragedija?"

"Ginin brak. Sve se to dogodilo jer smo je poslali u Ameriku. Tad sam govorila majci kako to uopće nije pametno. Na kraju krajeva, u ovom je okrugu bilo prilično mirno. Gotovo da uopće nije bilo napada. Ne volim kad ljudi počnu paničariti zbog svojih obitelji - ili zbog sebe, što se vrlo često događa."

"Moralo je biti vrlo teško donijeti ispravnu odluku", rekla je gđica Marple zamišljeno. "Kad se radilo o djeci, hoću reći. Budući da je postojala mogućnost invazije, to bi značilo da će djeca odrastati pod njemačkom vlašću - a postojala je i opasnost od bombi."

"Sve su to besmislice", rekla je gđa Strete. "Ja nikad nisam ni najmanje sumnjala da ćemo pobijediti. No, majka je uvijek bila nerazumna kad se radilo o Gini. Razmazila je to dijete i ugađala joj na sve moguće načine. Nije bilo nikakve potrebe da je uopće dovede ovamo iz Italije."

"Koliko sam shvatila, njen otac nije imao ništa protiv?"

"Ah, San Severiano! Znete kakvi su Talijani. Važan im je isključivo novac.

On se oženio Pippom samo zbog njenog novca, dakako."

"Bože dragi. A ja sam uvijek mislila kako joj je bio vrlo privržen i kako je bio shrvan njenom smrću."

"Pretvarao se, u to nema sumnje. Nikad neću shvatiti zašto je majka odobrila njenu udaju za stranca. Vjerojatno se radi o tipičnom američkom oduševljenju plemićkim naslovom."

Gđica Marple je blago rekla:

"Ja sam oduvijek smatrala kako draga Carrie Louise ima gotovo nezemaljski stav prema životu."

"Oh, znam. Ja za to nemam strpljenja. Za majčine hirove i mušice i idealističke projekte. Ne možeš si ni zamisliti, teto Jane, što je sve to značilo.

Dakako, govorim iz iskustva. Odrasla sam usred svega toga."

Gđica Marple je bila tek blago iznenađena kad ju je Mildred oslovila s "teto Jane". U ono je vrijeme to ipak bio običaj. Njezini darovi za djecu Carrie Louise uvijek su bili potpisani "Od tete Jane s ljubavlju" i oni su o njoj uvijek mislili kao o "teti Jane", kad su uopće mislili o njoj. Što i nije bilo prečesto, pretpostavljala je gđica Marple.

Zamišljeno je pogledala sredovječnu ženu koja je sjedila pokraj nje. Njene tanke usne, duboke bore koje su počinjale od nosa i spuštale se prema dolje, čvrsto stisnute ruke.

Nježno je rekla: "Sigurno ste imali - teško djetinjstvo."

Mildred Strete joj je gorljivo dobacila zahvalan pogled.

"Oh, tako mi je drago da to netko shvaća. Ljudi nisu u potpunosti svjesni što sve djeca proživljavaju. Vidite, Pippa je bila zgodna. Također je bila starija od mene. Ona je bila ta koja je uvijek dobivala svu pažnju. I otac i majka ohrabrivali su je da se gura u prvi plan - iako joj ohrabivanje nije bilo potrebno - da se pravi važna. Ja sam bila tiha. Bila sam sramežljiva - Pippa, s daige strane, nije znala za sramežljivost. Dijete može jako puno patiti, teto Jane."

"Toga sam svjesna", rekla je gđica Marple.

"Mildred je tako glupa, običavala je govoriti Pippa. Ali ja sam bila mlađa od nje. Naravno da nisam mogla svladati gradivo koje je ona

učila. Osim toga, vrlo je nepravedno prema djetetu uvijek stavljati njenu sestru ispred nje.

Kako ljupka djevojčica, govorili su ljudi mami. Mene nikad nisu primjećivali.

Pippaje bila ta s kojom se otac šalio i igrao. Netko je trebao uočiti kako je meni sve to teško padalo. Umjesto toga, svu je pažnju dobivala ona. A ja sam bila premlada da shvatim kako je karakter ono što je najvažnije."

Usne su joj zadrhtale, pa se opet stegnule.

"To je bilo nepošteno - doista nepošteno - jer sam ja bila njihovo pravo dijete. Pippaje bila samo posvojena. Ja sam bila njihova jedina kći. Ona je bila - nitko i ništa."

"Vjerojatno su baš zbog toga bili pretjerano popustljivi prema njoj", rekla je gđica Marple.

"Nju su više voljeli", rekla je Mildred Strete. I dodala: "Dijete koje ni njegovi vlastiti roditelji nisu željeli - ili, sto je još vjerojatnije, nezakonito dijete."

Nastavila je:

"U Gini je to također došlo do izražaja. Tu ima loše krvi. A to se poznaje.

Lewis može izmišljati kakve god teorije o utjecaju okoline želi, ali loša se krv poznaje."

"Gina je vrlo ljupka djevojka", rekla je gđica Marple.

"Po ponašanju baš i nije", odvratila je gđa Strete. "Svi osim majke vide što se događa između nje i Stephena Restaricka. Odvratno, kažem ja. I sama je priznala da je ušla u vrlo nepovoljan brak, no brak je brak i čovjek ga mora biti spreman poštovati. Na kraju krajeva, sama je izabrala udaju za onog groznog mladića."

"Je li on doista toliko grozan?"

"Oh, draga teto Jane! Meni on izgleda poput pravog gangstera. I tako je mrzovoljan i nepristojan. Jedva da ikad otvara usta. Uvijek se doima tako sirovo i neotesano."

"Meni se čini da je nesretan", rekla je gđica Marple blago.

"Doista ne vidim zašto bi bio nesretan - s izuzetkom Ginina ponašanja, hoću reći. Ovdje je za njega učinjeno sve što je bilo u našoj moći. Lewis mu je predložio nekoliko poslova koje bi mogao raditi i pokazati se korisnim, ali on se radije duri ne radeći ništa."

Odjednom je iz nje provalilo: "Oh, cijelo je ovo mjesto nemoguće - naprosto nemoguće. Lewis ne razmišlja ni o čem drugom osim o tim groznim mladim kriminalcima. A moja majka ne razmišlja ni o čem osim o njemu. Sve što Lewis radi je odlično. Pogledajte u kakvom je stanju vrt - pogledajte taj korov - kako je sve zaraslo. A kuća - ništa se ne radi kako treba. Oh, znam da je u današnje vrijeme teško naći dobro osoblje, ali nije nemoguće. Novca nam ne nedostaje.

Stvar je jednostavno u tome da nikog nije briga. Da je ovo moja kuća-" zastala je.

"Nažalost", rekla je gđica Marple, "svi se moramo suočiti s činjenicom da su se stvari promijenile. Ovakva velika imanja predstavljaju velik problem. Vama je vjerojatno moralo biti na neki način tužno vratiti se ovamo i zateći sve toliko promijenjeno. Je li vam doista draže živjeti ovdje nego - pa - negdje u vlastitom domu?"

Mildred Strete je pocrvenjela.

"Ovo jest moj dom, na kraju krajeva", rekla je. "Ova je kuća pripadala mom ocu. To ništa ne može promijeniti. Imam pravo biti ovdje ako tako želim. A želim.

Kad barem majka ne bi bila tako nemoguća! Ne želi si čak ni kupiti pristojnu odjeću. Jolly je jako zabrinuta zbog toga."

"Baš sam vas namjeravala upitati za gđicu Bellever."

"Kakvo olakšanje što je ona s nama. Obožava majku. Već je jako dugo uz nju - došla je ovamo u vrijeme Johnnieja Restaricka. Vjerujem da se ponijela izvanredno tokom cijelog tog nesretnog događaja. Pretpostavljam da ste čuli kako je pobjegao s onom groznom Jugoslavenkom - vrlo razuzdanim stvorenjem.

Čula sam da je imala popriličan broj ljubavnika. Majka se u cijeloj stvari držala vrlo mirno i dostojanstveno. Razvela se od njega bez ikakve buke. Čak je išla toliko daleko da je Restarickove sinove pozvala da ovdje provode praznike - potpuno nepotrebno, zapravo, jer se to moglo i drukčije urediti. Bilo je nezamislivo, dakako, pustiti ih k ocu i onoj ženi. Bilo kako bilo, majka ih je pozvala ovamo... A gđica Bellever je čitavo vrijeme bila uz nju i pružala joj oslonac. Katkad mi se čini da je majka zbog nje još neodgovornija, budući da gđica Bellever sve praktične zadaće preuzima na sebe. Ali doista ne znam što bi majka bez nje."

Zastala je, pa primijetila iznenađenim tonom:

"Evo Lewisa. Kako čudno. Njega se vrlo rijetko može vidjeti u vrtu."

G. Serrocold im je prišao na isti fanatični način na koji je sve radio.

Mildred kao da uopće nije primijetio, jer je gđica Marple bila ta koja mu je bila na umu.

"Tako mi je žao", rekao je. "Htio sam vas povesti u obilazak čitave ustanove i sve vam pokazati. Caroline me tako zamolila. Nažalost, moram otputovati u Liverpool. Zbog slučaja onog dječaka i krađe prtljage sa željeznice. No Maverick će vas provesti. Doći će ovamo za nekoliko minuta. Ja se neću vratiti do prekosutra. Bit će sjajno ako ih uspijemo nagovoriti da odustanu od tužbe."

Mildred Strete je ustala i udaljila se. Lewis Serrocold nije uopće primijetio njen odlazak.

Svojim iskrenim očima promatrao je gđicu Marple kroz debele naočale.

"Vidite", rekao je, "suci gotovo uvijek postupe pogrešno. Katkad su prestrogi, no katkad su preblagi. Ako ti dječaci dobiju kaznu od nekoliko mjeseci, to ih neće spriječiti da se vrate zločinu - iz toga će čak izvući nekakvo zadovoljstvo. Moći će se hvalisati svojim djevojkama. Stroga kazna, s druge strane, često ih otrijezni. Shvate da se rizik ne isplati. Još je bolje uopće ih ne osuđivati na zatvorsku kaznu. Popravni dom kakav mi imamo ovdje - konstruktivna obuka -"

Gđica Marple ga je prekinula.

"G. Serrocold", rekla je. "Jeste li zadovoljni mladim Edgarom Lawsonom?"

Može li se za njega reći da je - normalan?"

Na licu g. Serrocolda se pojavio zabrinut izraz.

"Nadam se da nije opet počeo. Što vam je rekao?"

"Rekao mi je da je sin Winstona Churchilla-"

"Naravno - naravno. Uobičajena izjava. Kao što ste vjerojatno i sami pogodili, on je nezakonito dijete, siroti momak, i to vrlo niska porijekla. Bio je napao na ulici čovjeka za kojeg je tvrdio da ga je uhodio. Sve je to vrlo tipično - dr. Maverick će vam objasniti. Istražio sam njegov slučaj. Njegova majka dolazi iz jedne siromašne, ali ugledne obitelji u Plymouthu. Otac mu je bio mornar - nije mu znala čak ni ime... Odrastao je u vrlo teškim okolnostima. Počeo je maštati o svom ocu, a kasnije i o sebi. Nosio je uniformu i odličja koji mu nisu pripadala - sve prilično tipično. Ali Maverick je uvjeren da su izgledi dobri, samo ako mu uspijemo usaditi samopouzdanje. Dao sam mu odgovornost, pokušao ga navesti da shvati da u životu nije važno porijeklo, već ono što čovjek jest. Pokušao sam mu dati vjeru u njegove vlastite sposobnosti. Poboljšanje je bilo znatno. Bilo mi je tako drago zbog njega. A sad mi vi kažete -"

Zatresao je glavom.

"Zar on ne bi mogao postati opasan, g. Serrocold?"

"Opasan? Mislim da nikad nije pokazivao suicidalne porive."

"Nisam mislila na samoubojstvo. Pričao mi je o neprijateljima- koji ga proganjaju. Nije li to, oprostite, opasan znak?"

"Mislim da nije poprimilo takve proporcije. No, porazgovarat ću s Maverickom. On je dosad bio optimističan - vrlo optimističan."

Pogledao je na sat.

"Moram ići. Ah, evo naše drage Jolly. Ona će vas preuzeti."

Gđica Bellever im je prišla užurbanim hodom i rekla: "Automobil vas čeka pred vratima, g. Serrocold. Dr. Maverick je nazvao iz Instituta. Rekla sam mu da ću ja dovesti gđicu Marple. On će nas dočekati na ulazu."

"Hvala vam. Sad moram ići. Moja aktovka?"

"U automobilu je, g. Serrocold."

Lewis Serrocold se žurno udaljio. Gledajući za njim, gđica Bellever je rekla:

"Taj će čovjek jednog dana pasti mrtav u hodu. Protivno je ljudskoj prirodi nikad se ne opuštati niti odmarati. On spava samo četiri sata dnevno."

"Vrlo je predan svom poslu", rekla je gđica Marple.

"Ni o čem drugom nikad ni ne razmišlja", rekla je gđica Bellever tmurno.

"Nikad mu ne padne na pamet zabrinuti se za svoju ženu ili joj obratiti imalo pažnje. Kao što i sami znate, gđice Marple, ona je tako

drago stvorenje koje zaslužuje ljubav i pažnju. Ali ovdje se ne razmišlja ni o čem drugom niti se posvećuje ikakva pažnja bilo čemu osim gomili cendravih dječaka i mladića koji žele lagodan i nepošten život, a zamisao o malo teškog rada im se ne sviđa. Što je s pristojnim dječacima iz pristojnih obitelji? Zašto netko ne učini nešto za njih?

Poštenje jednostavno nije zanimljivo čudacima poput g. Serrocolda, dr. Mavericka i ostalih nepromišljenih sentimentalista koje imamo ovdje. Moja braća i ja odgojeni smo na teži način, gđice Marple, i nikad nas nitko nije poticao na cendranje. Svijet je jednostavno u današnje vrijeme postao mekan!"

Prešli su vrt i prošli kroz vrata s palisadama, te stigli do velikih nadsvođenih vrata koje je Eric Gulbrandsen ondje postavio kao ulaz u svoj Koledž - čvrsto građenu, odbojnu zgradu od crvene cigle.

Dr. Maverick, koji je, zaključila je gđica Marple, i sam djelovao prilično abnormalno, izašao im je u susret.

"Hvala, gđice Bellever", rekao je. "Gđice - ovaj - ah, da, gđice Marple - siguran sam da će vas zanimati naš rad. Naš sjajni pristup ovom ozbiljnom problemu. G. Serrocold je čovjek velike pronicavosti - s velikom vizijom. Osim toga, uz nas je sir John Stillwell - moj nekadašnji šef. Radio je u Ministarstvu unutarnjih poslova sve dok nije otišao u mirovinu i njegov je utjecaj bio presudan za pokretanje čitavog ovog projekta. Radi se o medicinskom problemu - to je ono što državnim vlastima moramo utuviti u glavu. Psihijatrija se kao znanost osamostalila za vrijeme rata. To je jedina pozitivna stvar koja je iz njega proizašla. Prije svega, želio bih da vidite naš početni pristup problemu. Pogledajte gore-"

Gđica Marple je pročitala riječi urezane na velikom luku nad vratima: **OBNOVITE SVAKU NADU, VI KOJI ULAZITE**^[4]

"Nije li to sjajno! Nije li to baš prava karta na koju treba zaigrati. Ove se dječake ne smije grditi ili kažnjavati. Upravo je to ono za čim

većinu vremena čeznu, kazna. Mi im želimo pokazati da su dobri ljudi."

"Poput Edgara Lawsona?" rekla je gđica Marple.

"To je vrlo zanimljiv slučaj. Jeste li imali priliku razgovarati snjim?"

"On je razgovarao sa mnom", rekla je gđica Marple. Dodala je tonom kao da se ispričava; "Pitam se, nije li on možda pomalo ludi"

Dr. Maverick se veselo nasmijao.

"Svi smo mi ludi, draga gospođo", rekao je dok ju je vodio kroz vrata.
"To je tajna postojanja. Svi smo mi pomalo ludi."

6.

Sve u svemu, bio je to prilično iscrpljujuć dan.

Entuzijizam sam po sebi može biti strašno zamoran, pomislila je gđica Marple. Osjećala je neko neodređeno nezadovoljstvo samom sobom i svojim reakcijama. Tu je postojala nekakva shema - možda i nekoliko njih, ali ona ih nije uspijevala jasno vidjeti. Sav neodređeni nemir koji je osjećala vrtio se oko bijedne, ali neupadljive ličnosti Edgara Lawsons. Kad bi barem u svom sjećanju mogla pronaći pravu paralelu.

Pažljivo je odbacila neobično ponašanje dostavnog vozila g. Selkirka - smetenog poštara - vrtlara koji je radio na blagdan Marije Majke Crkve^[5] - kao i onaj vrlo neobični događaj s kombinacijama lagane ljetne odjeće.

S Edgarom Lawsonom nešto nije bilo u redu. Nije mogla točno odrediti što - nešto što je išlo dalje od činjenica koje je primijetila i koje su joj priznali. No, koliko god razbijala glavu, gđica Marple nije shvaćala kako je to, što god bilo, moglo utjecati na njenu prijateljicu Carrie Louise. U zbrkanom rasporedu života u Stonvgatesu problemi i želje njegovih stanovnika bili su u međusobnom srazu. No, opet, koliko se njoj činilo, ništa od toga nije diralo Carrie Louise.

Carrie Louise... Gđica Marple je najednom shvatila kako je, osim odsutne Ruth, ona bilajedina koja ju je oslovljavala tim imenom. Za njenog muža ona je bila Caroline. Za gđicu Bel ever Cara. Stephen Restarick obično bi je zvao Madonna. Wally joj se obraćao formalno kao gđi Serrocold, a za Ginu je ona bila baka.

Je li moguće da je u raznim imenima kojima su se ljudi obraćali Carrie Louise Serrocold bilo nekog značaja? Je li ona svima nj ima predstavljala nekakav simbol, umjesto stvarne osobe?

Kad je sljedećeg jutra Carrie Louise prišla svojoj prijateljici, u hodu pomalo vukući noge, sjela pokraj nje na vrtnu klupicu i upitala je o čemu razmišlja, gđica Marple je odmah odgovorila:

"O tebi, Carrie Louise."

"Zašto o meni?"

"Reci mi iskreno - postoji li ovdje nešto što te brine?"

"Brine?" Žena je začuđeno podigla pogled svojih bistrih plavih očiju. "Ali, Jane, zašto bi me nešto brinulo?"

"Pa, svi mi imamo svoje brige". Oči gđice Marple malo su zaiskrile. "I ja ih imam. Puževe, znaš - i nemogućnost da pokrpam rublje kako treba - i nemogućnost da nabavim kristalni šećer za svoju rakiju od šljive. Oh, razne sitne brige- tako da mi se čini neprirodnim da ti nemaš ama baš nikakvih briga."

"Pretpostavljam da ih zapravo sigurno imam", rekla je Carrie Louise neodređeno. "Lewis previše radi, Stephen zaboravlja na jelo dok crnči u kazalištu, a Gina je vrlo napeta- no nikad nisam uspijevala promijeniti ljude - ne vidim kako je to uopće moguće. Stoga od brige nema nikakve koristi, žar ne?"

"Mildred također nije sretna, nije li tako?"

"Oh, ne", reklaje Carrie Louise. "Mildred nikad nije bila sretna. Niti kao dijete. Za razliku od Pippe, koja je uvijek zračila."

"Možda je", predložila je gđica Marple, "Mildred imala razloga da bude nesretna?"

Carrie Louise je tiho rekla:

"Zbog ljubomore? Da, moguće je. No ljudima zapravo nije potreban razlog kako bi osjećali ono što osjećaju. Jednostavno su tako načinjeni. Zar se ne bi složila s tim, Jane?"

Gđica Marple se nakratko sjetila gđice Moncrieff koja je robovala svojoj tiranskoj invalidnoj majci. Sirote gđice Moncrieffkoja je žudjela za putovanjima i željela vidjeti svijeta. Sjetila se kako se selo St. Marv's Mead, na doličan način, naravno, obradovalo kad je gđa Moncrieff pokopana u dvorištu crkve, a gđica Moncrieff, sa zgodnim malim prihodom, napokon postala slobodna. I kako se gđica Moncrieff napokon otisnula na svoje putovanje, ali nije stigla dalje od Hyeresa, gdje je, svrativši do jedne od "majčinih najstarijih prijateljica", bila toliko ganuta mukama stare hipohondarke da je otkazala sve svoje rezervacije i nastanila se u njenoj vili, kako bi opet bila maltretirana i iskorištavana i opet čeznula za radostima šireg horizonta.

Gđica Marple je rekla:

"Pretpostavljam da si u pravu, Carrie Louise."

"Dakako, svoju bezbrižnost djelomice dugujem Jolly. Dragoj Jolly. Došlaj me kad smo se Johnnie Restarick i ja vjenčali i bila je divna od samog početka. Brine se o meni kao o bespomoćnom djetetu. Sve bi učinila za mene.

Katkad se osjećam doista posramljeno. Zaista vjerujem da bi Jolly i ubila nekog za mene, Jane. Nije li to grozno za reći?"

"Svakako ti je vrlo privržena", složila se gđica Marple.

"Ponekad je tako ogorčena na mene." Gđa Serrocold je zazvonila svojim srebrnastim smijehom. "Ona bi željela da si stalno naručujem krasnu odjeću i da se okružujem raznim luksuzima, te misli da bi me svi ostali uvijek trebali stavljati na prvo mjesto i plesati oko mene. Ona je jedina osoba koju Lewisov entuzijizam ni najmanje ne impresionira. Po njenom su mišljenju svi naši siroti dječaci samo razmaženi mladi kriminalci koji nisu zavrijedili da se čovjek oko njih trudi. Ona smatra da je ovo mjesto vlažno i loše za moju reumu. Da bih trebala otići u Egipat ili na nekamo gdje je toplo i suho."

"Muči li te jako reuma?"

"U posljednje se vrijeme znatno pogoršala. Teško mi je hodati. Imam strašne grčeve u nogama. Ah, tako je to -" opet se nasmiješila onim svojim čarobnim vilenjačkim osmijehom - "godine nose svoje."

Gđica Bellever je izašla kroz francuski prozor i žurno se uputila prema njima.

"Cara, upravo smo preko telefona primili brzojav. Stižem danas poslijepodne, Christian Gulbrandsen."

"Christian?" Carrie Louise je djelovala vrlo iznenađeno. "Nisam imala pojma da je u Engleskoj."

"Hrastov apartman, pretpostavljam?"

"Da, Jolly, molim te. Tako se neće morati penjati uz stube."

Gđica Bellever je kimnula i vratila se u kuću.

"Christian Gulbrandsen je moj posinak", rekla je Carrie Louise. "Ericov najstariji sin. Zapravo je dvije godine stariji od mene. On je jedan od upravitelja zaklade Instituta - glavni upravitelj. Baš nezgodno što je Lewis oputovao."

Christian rijetko ostaje dulje od jedne noći. On je strašno zaposlen čovjek. A sigurna sam da bi želio raspraviti mnoga pitanja."

Christian Gulbrandsen je stigao tog popodneva baš na vrijeme za užinu. Bio je to čovjek krupne građe i polaganog, metodičnog načina govora. Pozdravio je Carrie Louise s najvećom privrženošću.

"A kako je naša mala Carrie Louise? Ne izgledaš ni dana starije. Ni dana."

Položio joj je ruke na ramena i nasmiješio se gledajući dolje u nju. Jedna ga je ruka povukla za rukav.

"Christiane!"

"Ah", okrenuo se, "je li to Mildred? Kako si, Mildred?"

"U posljednje vrijeme uopće nisam dobro."

"To je loše. To je loše."

Između Christiana Gulbrandsena i njegove polusestre Mildred postojala je jaka sličnost. Vremenska razlika između njih iznosila je gotovo trideset godina, pa ih se lako moglo zabunom zamijeniti za oca i kći. Činilo se da je Mildred njegov dolazak jako razveselio. Bila je uzbuđena i razgovorljiva i tog je dana u više navrata govorila o "svom bratu", "svom bratu Christianu", "svom bratu g. Gulbrandsenu".

"A kako je mala Gina?" upitao je Gulbrandsen okrenuvši se mladoj ženi.

"Dakle, ti i tvoj muž ste još uvijek ovdje?"

"Da. Skrasili smo se za stalno, nije li tako, Wally?"

"Tako se čini", rekao je Wally.

Gulbrandsenove sitne, prodorne oči kao da su na brzinu procijenile Wallyja.

Wally je, kao i obično, djelovao mrzovoljno i neprijateljski.

"Dakle, evo me opet s mojom obitelji", rekao je Gulbrandsen.

U glasu mu se čulo veselje koje se, međutim, činilo pomalo usiljenim. U stvarnosti se, pomislila je gđica Marple, nije osjećao pretjerano veselo. Usne su mu imale neki mračan izraz, a njegovo je držanje odavalo zabrinutost.

Kad su ga upoznali s gđicom Marple, obuhvatio ju je zainteresiranim pogledom kao da pokušava izmjeriti i procijeniti tu novu pridošlicu.

"Nismo imali pojma da si u Engleskoj, Christiane", rekla je gđa Serrocold.

"Ne, doputovao sam prilično neočekivano."

"Baš šteta što Lewisa nema. Koliko dugo možeš ostati?"

"Planirao sam sutra otići. Kad se Lewis vraća?"

"Sutra poslijepodne ili navečer."

"U tom ću slučaju morati ostati još jednu noć."

"Da si nam bar javio -"

"Draga moja Carrie Louise, moj je put bio organiziran vrlo naglo."

"Ostat ćeš radi Lewisa?"

"Da, moram ga vidjeti."

Gđica Bellever je rekla gđici Marple: "G. Gulbrandsen i g. Serrocold obojica su upravitelji Gulbrandsenova instituta, zajedno s biskupom Cromerom i g. Gilfovjem."

Moglo se, dakle, pretpostaviti da je Christian Gulbrandsen došao u Stonvgates zbog poslova vezanih uz Gulbrandsenov institut. Činilo se da tako misle gđica Bellever i svi ostali. Međutim, gđica Marple nije bila sigurna.

Starac je jednom ili dvaput bacio zamišljen, zbunjen pogled prema Carrie Louise dok ova nije gledala - pogled koji je zbunjivao njenu prijateljicu koja je sve promatrala. S Carrie Louise bi prebacio taj pogled na ostale, promatrajući ih jednog po jednog s nekom vrstom potajnog procjenjivanja koje se doimalo vrlo čudnim.

Nakon užine, gđica Marple se taktično povukla u osamu u knjižnicu, no, na njezino poprilično iznenađenje, kad se smjestila sa svojim pletivom u prostoriju je ušao Christian Gulbrandsen i sjeo pokraj nje.

"Vi ste, pretpostavljam, vrlo stara prijateljica naše drage Carrie Louise?" rekao je.

"Išle smo zajedno u školu u Italiji, g. Gulbrandsen. Prije mnogo, mnogo godina."

"Ah, tako. Je li vam draga?"

"Jest, jako", odvratila je gđica Marple toplo.

"Kao i svima, vjerujem. Da, doista tako mislim. I tako i treba biti. Ona je vrlo draga i očaravajuća osoba. Ja i moja braća smo je oduvijek veoma voljeli, sve otkako se udala za mog oca. Bila nam je poput vrlo drage sestre. Mom ocu je bila vjerna žena, odana svim njegovim idejama. Nikad nije mislila na sebe, već je dobrobit drugih uvijek stavljala ispred svoje vlastite."

"Oduvijek je bila idealist", rekla je gđica Marple.

"Idealist? Da. Da, tako je. I stogaje moguće da nije posve svjesna zla koje vreba na ovom svijetu."

Gđica Marple ga je iznenađeno pogledala. Njegovo je lice bilo vrlo ozbiljno.

"Recite mi", rekao je, "kako njeno zdravlje?"

Gđica Marple je ponovo bila iznenađena.

"Meni se čini da je vrlo dobro - izuzev artritisa- ili reume."

"Reume? Da. A srce? Je li joj srce u redu?"

"Koliko je meni poznato." Gđica Marple je bivala sve iznenađenija. "No, jučer sam je prvi put vidjela nakon mnogo godina. Ako vas zanima njeno zdravstveno stanje, trebali biste upitati nekog od ukućana. Gđicu Bellever, na primjer."

"Gđicu Bellever- da, gđicu Bel ever. Ili Mildred."

"Ili, kao što ste rekli, Mildred."

Gđica Marple je osjećala blagu nelagodu.

Christian Gulbrandsen se vrlo intenzivno zagledao u nju.

"Između majke i kćeri nema baš previše ljubavi, ne čini li vam se tako?"

"Ne, mislim da nema."

"Slažem se. To je velika šteta- njena kćer jedinica, ali, što je, tu je. A ta gđica Bellever, mislite li da joj je vrlo privržena?"

"Doista jest."

"I Carrie Louise se oslanja na gđicu Bellever?"

"Mislim da je tako."

Christian Gulbrandsen se mrštio. Govorio je više sebi nego gđici Marple.

"A tu je i mala Gina - ali ona je tako mlada. Teško je -" Zastao je. "Katkad je", rekao je jednostavno, "teško reći što bi bilo najbolje poduzeti. Želio bih učiniti sto je najbolje.

Posebno mi je stalo da tu dragu ženu ne zadesi nikakvo zlo ili nesreća.

Međutim, nije lako - nije nimalo lako."

U tom je trenutku u prostoriju ušla gđa Strete.

"Ah, tu si, Christiane. Pitali smo se kamo si nestao. Dr. Maverick pita postoji li nešto o čemu bi želio razgovarati s njim."

"To je onaj novi mladi liječnik? Ne - ne, pričekat ću Lewisov povratak."

"Čeka u Lewisovu kabinetu. Da mu kažem -"

"Sam ću razgovarati s njim."

Gulbrandsen je žurno napustio knjižicu. Mildred Strete se zagledala za njim, a onda se zagledala u gđicu Marple.

"Pitam se je li sve u redu. Christianovo ponašanje uopće ne slični na njega..."

Je li vam rekao nešto -"

"Samo me pitao o zdravlju vaše majke."

"Njenom zdravlju? Zašto bi vas pitao o tome?"

Mildredine su riječi bile oštre, a njezino je veliko četvrtasto lice neprilično pocrvenjelo.

"Doista ne znam."

"Majčino je zdravlje savršeno dobro. Iznenadujuće dobro za ženu njenih godina. Puno bolje od mog, kad smo već kod toga." Zastala je na trenutak prije nego što je rekla: "Nadam se da ste mu to i rekli?"

"Ja doista ne znam ništa o tome", rekla je gđica Marple. "Pitao me za njeno srce."

"Njeno srce?"

"Da."

"S majčinim je srcem sve u redu. U potpunom redu!"

"Jako me veseli što to čujem, draga moja."

"Odakle, zaboga, Christianu takve lude ideje?"

"Nemam pojma", rekla je gđica Marple.

7.

I

Sljedeći je dan prošao bez važnijih događaja u svakom pogledu, no gđici Marple se ipak činilo da postoje znakovi neke unutrašnje napetosti. Christian Gulbrandsen je proveo jutro u obilasku Instituta s dr. Maverickom i u raspravi o općenitim rezultatima politike Instituta. Rano poslijepodne Gina ga je povela na vožnju, a nakon toga je gđica Marple primijetila da je zamolio gđicu Bel ever da mu pokaže nešto u vrtovima. Činilo joj se da je to bio samo izgovor za razgovor u četiri oka s tom mračnom ženom. A ipak, ako je razlog neočekivanog posjeta Christiana Gulbrandsena bio isključivo poslovne prirode, otkud ta želja za društvom gdice Bellever, koja se u Stonvgatesu bavila samo domaćinstvom?

Međutim, gđica Marple si je mogla reći da je sve to samo umislila. Jedini doista uznemirujući incident tog dana dogodio se oko četiri sata. Bila je spakirala svoje pletivo i uputila se u vrtove da malo prošeće prije užine. Skrenuvši za jedan usamljeni rododendron, susrelaje Edgara Lawsona, koji je koračao mrmljajući si nešto u bradu i gotovo naletio na nju.

Žurno je rekao: "Oprostite, molim vas", no gđicu Marple je zbunio neobičan staklast izraz u njegovim očima.

"Zar se ne osjećate dobro, g. Lawson?"

"Dobro? Kako bih se mogao osjećati dobro? Doživio sam šok - strašan šok."

"Kakav šok?"

Mladić je bacio brz pogled prema njoj, pa po jedan oštar i nervozan pogled u jednu i u drugu stranu.

Ta je radnja kod gđice Marple izazvala nelagodu.

"Da li da vam kažem?" Pogledao ju je sumnjičavo. "Ne znam. Doista ne znam.

Toliko su me puta uhodili."

Gđica Marple je donijela odluku. Čvrsto ga je primila pod ruku.

"Ako produžimo ovim puteljkom... Evo, ovdje u blizini nema drveća ni grmlja.

Nitko nas ne može prisluškivati."

"Ne - ne, u pravu ste." Duboko je udahnuo, pognuo glavu i gotovo prošaptao svoje sljedeće riječi. "Nešto sam otkrio. Užasno otkriće:"

"Imati toliko povjerenja u nekog! Vjerovati... A bile su to laži - sve same laži. Laži koje su me trebale spriječiti da doznam istinu. Ne mogu to podnijeti.

Previše je pokvareno. Vidite, on je bio jedina osoba kojoj sam vjerovao, a onda doznam da je čitavo vrijeme upravo on stajao iza svega. On je taj koji je moj neprijatelj! On je taj koji me dao slijediti i uhoditi. Ali se neće izvući s time.

Progovorit ću. Reći ću mu kako znam što je radio."

"Tko je on upitalaje gđica Marple.

Edgar Lawson se uspravio do svoje pune visine. Mogao je djelovati patetično i dostojanstveno. No u stvarnosti je djelovao samo smiješno.

"Govorim o svom ocu."

"Lordu Montgomervju - ili ste mislili na Winstona Churchilla?"

Edgar joj je dobacio prijeziran pogled.

"Pustili su me da tako mislim - samo kako bi me spriječili da ne pogodim istinu. Ali sad znam. Imam prijatelja - pravog prijatelja. Prijatelja koji mi govori istinu i otkriva mi točno na koji način sam bio zavarán. Pa, moj otac će se morati suočiti sa mnom. Bacit ću mu njegove laži u lice! Suočit ću ga s istinom. Vidjet ćemo što će reći na to."

Iznenada zastavši, Edgar je potrčao i nestao u parku.

Ozbiljna lica, gđica Marple se vratila u kuću.

"Svi smo mi pomalo ludi, draga gospođo", bio je rekao dr. Maverick.

No njoj se činilo da je u Edgarovom slučaju "malo" ipak bila preblaga riječ.

II

Lewis Serrocold je stigao u šest i trideset. Automobil je parkirao pred vratima i pješice se kroz park uputio prema kući. Gledajući kroz svoj prozor, gđica Marple je ugledala Christiana Gulbrandsena kako mu izlazi u susret. Nakon što su se pozdravili, dvojica su se muškaraca okrenula i počela koračati gore-dolje terasom.

Gđica Marple se sjetila sa sobom ponijeti svoj dalekozor za promatranje ptica. Sadje bio trenutak da ga upotrijebi. Je li ono bilo jato zelenčica tamo pokraj one udaljene skupine drveća?

Prije nego što je izravnala dalekozor kako bi vidjela u daljinu, uočila je da su oba muškarca djelovala vrlo uznemireno. Gđica Marple se još malo nagnula. Tu i tamo bi do nje dolebdjeli isprekidani komadići razgovora. Da je bilo koji od njih dvojice podigao pogled, činilo bi se sasvim očitim da je pažnja oduševljene promatračice ptica usmjerena na neku točku daleko od njih.

"...kako poštediti Carrie Louise tog saznanja-" govorio je Gulbrandsen.

Sljedeći put kad su prošli ispod njenog prozora, riječ je uzeo Lewis Serrocold.

"...ako joj uspijemo to zatajiti. Slažem se da je ona ta koju moramo imati na umu..."

Još je nekoliko isprekidanih komadića razgovora doprlo jedoslušaćice.

"- Vrlo je ozbiljno -"

"- neopravdano -"

"- prevelika je to odgovornost-"

"- trebali bismo, možda, potražiti savjet izvana-"

Naposljetku je gđica Marple začula Christiana Gulbrandsena kako govori:

"Ah, postaje hladno. Trebali bismo ući."

Gđica Marple je uvukla glavu kroz prozor sa zbunjenim izrazom na licu. Čula je samo djeliće koje nije bilo lako sastaviti - no i ti su joj djelići dali potvrdu neodređenog dojma koji se kod nje postupno pojačavao i u kojeg je Ruth Van Rydock bila toliko sigurna.

Što god da nije bilo u redu u Stonvgatesu, definitivno se ticalo Carrie Louise.

Večera je tog dana prošla u pomalo usiljenoj atmosferi. I Gulbrandsen i Lewis bili su odsutni umom i zaokupljeni svojim vlastitim mislima. Walter Huddje bio još namršteniji nego inače, a Gina i Stephen za promjenu nisu imali puno toga za reći jedno drugome, kao ni ostatku društva. Razgovor je održavao uglavnom dr.

Maverick, koji je s g. Baumgartenom, jednim od terapeuta, nadugačko i naširoko vodio nekakvu stručnu raspravu.

Kad su se nakon večere premjestili u Veliku dvoranu, Christian Gulbrandsen se gotovo odmah ispričao. Rekao je da mora napisati neko važno pismo.

"Ako dopuštaš, draga Carrie Louise, povukao bih se u svoju sobu."

"Imaš li ondje sve što ti je potrebno? Jolly?"

"Da, da. Imam sve. Zatražio sam pisaci stoj i dobio ga. Gđica Bellever je bila vrlo ljubazna i pažljiva."

Napustio je Veliku dvoranu kroz vrata s lijeve strane koja su vodila pored podnožja glavnog stepeništa, pa u hodnik na kraju kojeg se nalazio apartman sa spavaćom sobom i kupaonicom. Kad je izišao, Carrie Louise je rekla:

"Večeras ne ideš do kazališta, Gina?"

Djevojka je odmahнула glavom. Prišla je prozoru koji je gledao na prednji prilaz i dvorište i sjela pokraj njega.

Stephen ju je pogledao, pa odšetao do golemog klavira. Sjeo je i počeo vrlo tiho prebirati po tipkama - neku neobičnu, melankoličnu melodiju. Dvojica terapeuta, g. Baumgarten i g. Lacy, kao i dr. Maverick, zaželjeli su im laku noć i otišli. Walter je upalio jednu od

lampi za čitanje, nakon čega se uz pucketav zvuk ugasilo pola svjetala u dvorani.

Zarežao je.

"Taj prokleti prekidač je stalno pokvaren. Idem promijeniti osigurač."

Napustio je dvoranu, a Carrie Louise je promrmljala: "Wal y je tako spretan s električnim spravicama i sličnim stvarima. Sjećate se kako je popravio toster?"

"To je ujedno i jedino što radi ovdje", rekla je Mildred Strete. "Majko, jesi li uzela svoj tonik?"

Gđica Bellever je djelovala zlovoljno.

"Priznajem da sam večeras potpuno zaboravila na njega." Iskočila je iz stolice i otišla u blagovaonicu, ubrzo se vrativši s čašicom koja je sadržavala malo ružičaste tekućine.

Carrie Louise se malo nasmiješila i poslušno ispružila ruku.

"Takva grozna stvar, a nitko mi ne dopušta da na nju zaboravim", rekla je napravivši kiselo lice.

Tad je Lewis Serrocold odjednom rekao: "Mislim da ga večeras ne bi trebala piti, draga moja. Nisam siguran da ti taj tonik odgovara."

Mirno, no s istom zauzdanom energijom kojaje uvijek iz njega izbijala, uzeo je čašu gđici Bellever i odložio je na veliku hrastovu komodu.

Gđica Bellever je oštro rekla:

"Doista, g. Serrocold, ne mogu se složiti s vama. Gđi Serrocold je mnogo bolje otkako -"

Zastala je i naglo se okrenula.

Prednja su se vrata silovito otvorila, presjekla zrak i udarila u zid. Edgar Lawson ušetao je u veliku mračnu dvoranu držeći se poput glavnog glumca u trijumfalnom ulasku.

Zaustavio se u sredini dvorane i zauzeo stav.

Djelovao je gotovo smiješno - no ne posve.

Edgarje dramatično rekao:

"Dakle, pronašao sam te, o neprijatelju moj!"

Rekao je to Lewisu Serrocoldu.

G. Serrocold je djelovao blago zaprepašteno.

"Pobogu, Edgare, što ti je?"

"Usuđujete me se to pitati - vi! Znate vrlo dobro što mi je. Zavaravali ste me, uhodili i s mojim neprijateljima surađivali protiv mene."

Lewis ga je uhvatio za ruku.

"Smiri se, dragi moj dječčače, nemoj se uzbuđivati. Ispričaj mi sve o tome, ali tiho. Dođi u moj ured."

Poveo ga je preko dvorane k vratima s desne strane i zatvorio ih za njim.

Nakon što je to učinio, začuo se još jedan zvuk, prodoran zvuk okretanja ključa u bravi. Gđica Bellever je pogledala gđicu Marple. Objema im je na pamet pala ista pomisao. Nije Lewis Serrocold okrenuo ključ.

Gđica Bellever je oštro rekla: "Ako mene pitate, taj mladić samo što nije poludio. Nije sigurno biti u njegovoj blizini."

Mildred je rekla: "On je izuzetno neuravnotežen mladić - i potpuno nezahvalan na svemu što smo za njega učinili. Trebala bi lupiti

šakom o stol, majko."

Carrie Louise je promrmljala uz jedva čujan uzdah:

"Nije on uopće loš. On voli Lewisa. Jako ga voli."

Gđica Marple ju je radoznalo pogledala. U izrazu lica s kojim se Edgar prije nekoliko trenutaka obratio Lewisu Serrocoldu nije bilo ljubavi - daleko od toga. Zapitala se, kao i ranije, je li Carrie Louise namjerno okretala leđa stvarnosti.

Gina je rekla oštro:

"Imao je nešto u džepu. Edgar, hoću reći. Igrao se s time."

Maknuvši pogled s tipki, Stephen je promrmljao:

"Da je ovo film, bio bi to svakako revolver."

Gđica Marple se nakašljala.

"Mislim da vam je jasno", rekla je kao da se ispričava, "da to jest bio revolver."

Iza zatvorenih vrata Lewisova kabineta glasovi su se jedva čuli. Onda su najednom postali sasvim čujni. Edgar Lawson je vikao, dok je glas Lewisa Serrocolda zadržao svoj ujednačen, razuman ton.

"Laži - laži - laži - sve same laži. Vi ste moj otac. Ja sam vaš sin. Lišili ste me mojih prava. Ja bih trebao biti vlasnik ovog mjesta. Vi me mrzite - želite me se riješiti!"

Začuo se Lewisov umirujući šapat, a onda je histerični glas odjeknuo još glasnije. Izvikivao je uvrede. Činilo se da Edgar sve brže gubi kontrolu nad sobom. Povremeno bi se začule Lewisove riječi "- mirno - samo se smiri - znaš da ništa od toga nije istina —" No, činilo se da one Edgara ne smiruju, već da ga, upravo suprotno, samo još više razbješnjuju.

Svi su u dvorani nesvjesno zašutjeli i napeto slušali što se događalo iza zaključanih vrata Lewisova kabineta.

"Natjerat ću vas da me slušate", vikao je Edgar. "Skinut ću vam taj oholi izraz s lica. Osvetit ću vam se, kažem vam. Osvetit ću vam se za sve patnje koje ste mi nanijeli."

Drugi je glas progovorio kratko, tonom drukčijim od Lewisova uobičajena smirena govora.

"Spusti taj revolver!"

Gina je vrisnula:

Tidgar će ga ubiti. Lud je. Zar ne možemo pozvati policij u ili slično?"

Carrie Louise je tiho rekla, i dalje smireno:

"Nema potrebe da se brinemo, Gina. Edgar voli Lewisa. Samo dramtizira, to je sve."

Kroz vrata se začuo Edgarov smijeh, za koji je gđica Marple morala priznati da je zvučao definitivno luđački.

"Da, imam revolver i napunjen je. Ne, ne govorite, ne mičite se. Sad ćete me saslušati. Vi ste ti koji ste započeli čitavu ovu urotu protiv mene i sad ćete platiti za to."

Svi su se trgnuli na zvuk koji je sličio prasku vatrenog oružja, no Carrie Louise je rekla:

"Sve je u redu, to je došlo izvana- negdje iz parka."

Iza zaključanih vrata, Edgar je bjesnio i vrištao.

"Sjedite ovdje i gledate me - gledate me - i pretvarate se da vas sve ovo ne dira. Zašto ne kleknete i ne molite za milost? Pucat ću, kažem vam. Ubit ću vas!"

Ja sam vaš sin - vaš odbačeni, prezreni sin - željeli ste me skriti, od cijeloga svijeta, možda. Poslali ste svoje uhode da me slijede - da me love - kovali ste urote protiv mene. Vi, moj otac! Moj otac. Ja sam obično kopile, zar ne? Obično kopile. Stalno ste mi punili glavu lažima. Pretvarali ste se da ste ljubazni prema meni, a čitavo vrijeme - čitavo vrijeme - vi niste zaslužili da živite. Ja vam neću dopustiti da živite."

Opet je uslijedila bujica prostota. Dok je scena još trajala, gđica Marple je u jednom trenutku postala svjesna da je gđica Bel ever rekla: "Moramo nešto poduzeti", i napustila dvoranu.

Edgar je zastao da dođe do daha, pa zauriao:

"Umrijet ćete - umrijeti. Umrijet ćete ovog trenutka. Evo vam, vraže jedan, i evo vam opet!"

Odjeknula su dva glasna pucnja - ovaj put ne iz parka, već definitivno iza zaključanih vrata.

Netko, gđici Marple se učinilo da je to bila Mildred, je vrisnuo:

"Oh, Bože, što ćemo sad?"

Iz kabineta se začuo mukli udarac, a nakon toga, što je bilo gotovo strasnije od svega što se dotad čulo, zvuk polaganog, dubokog jecanja.

Netko je prošao pokraj gđice Marple i počeo tresti i drmati vrata.

Bio je to Stephen Restarick.

"Otvori vrata. Otvori vrata", povikao je.

U dvoranu se vratila gđica Bellever. U ruci je držala nekoliko ključeva.

"Pokušajte s jednim od ovih", rekla je zadihano.

U tom su se trenutku svjetla ponovo upalila. Dvoranaje ponovo oživjela nakon one jezive polutame.

Stephen Restarick je počeo isprobavati ključeve.

Dok je to činio, začuli su kako ključ ispada iz vrata kabineta.

Ono divlje, očajno jecanje koje je dolazilo iznutra nije prestajalo.

Walter Hudd se lijeno vratio u dvoranu. Zastao je i upitao:

"Dakle, što se ovdje događa?"

Mildred je rekla plačno:

"Onaj grozni mladić je ustrijelio g. Serrocolda."

"Molim vas." Carrie Louise je bila ta koja je progovorila. Ustala je i prišla vratima kabineta. Vrlo nježno, odgurnula je Stephena Restaricka u stranu.

"Pustite me da razgovaram s njim."

Zazvala je, vrlo tiho: "Edgare... Edgare... Pusti me unutra, hoćeš li? Molim te, Edgare."

Čuli su kako je ključ ubačen u bravu. Okrenuo se i vrata su se polako otvorila.

Ali nije ih otvorio Edgar. Bio je to Lewis Serrocold. Disao je teško kao da je trčao, ali izuzev toga, činio se neozlijeđenim.

"U redu je, najdraža", rekao je. "Najdraža, sve je u redu."

"Mislili smo da vas je ustrijelio", rekla je gđica Bellever grubo.

Lewis Serrocold se namrštio. "Naravno da me nije ustrijelio", rekao je s dozom otresitosti.

Dotad su već mogli vidjeti u kabinet. Edgar Lawson se srušio pokraj radnog stola. Jecao je i hvatao dah. Revolver je ležao na podu gdje mu je ispao iz ruke.

"Ali, čuli smo pucnjeve", rekla je Mildred.

"Oh, da, opalio je dvaput."

"I promašio vas je?"

"Dakako da me promašio", prasnuo je Lewis.

Gđica Marple nije tu vidjela nikakvo "dakako". Hici su morali biti ispaljeni s relativno male udaljenosti.

Lewis Serrocold je nervozno rekao:

"Gdje je Maverick? Trebamo Mavericka."

Gđica Bellever je rekla:

"Pozvat ću ga. Da nazovem i policiju?"

"Policiju? Naravno da ne."

"Svakako moramo nazvati policiju", rekla je Mildred. "On je opasan."

"Gluposti", rekao je Lewis Serrocold. "Jadan dječak. Zar vam izgleda opasno?"

U tom trenutku nije izgledao opasno. Izgledao je mlado, patetično i prilično odbojno.

Glas mu je izgubio onaj brižljivo njegovani naglasak.

"Nisam htio to učiniti", zastenjaio je. "Nemam pojma što me spopalo - da sam sve ono izgovorio - mora da sam poludio."

Mildred je frknula.

"Doista, mora da sam poludio. Nisam htio. Molim vas, g. Serrocold, doista nisam htio."

Lewis Serrocold ga je potapšao po ramenu.

"Sve je u redu, dragi dječaće. Nikakva šteta nije učinjena."

"Mogao sam vas ubiti, g. Serrocold."

Walter Hudd je prešao prostoriju i zagledao se u zid iza radnog stola.

"Meci su se zabili ovamo", rekao je. Pogled mu je pao na stol i stolicu iza njega. "Mora da si promašio za dlaku", rekao je mračno.

"Izgubio sam glavu. Nisam uopće bio svjestan što činim. Mislio sam da mi je uskratio moja prava. Mislio sam -"

Gđica Marple je postavila pitanje koje je već neko vrijeme željela postaviti.

"Tko vam je rekao", upitala je, "da je g. Serrocold vaš otac?"

Na samo jedan trenutak na Edgarovu izbezumljenu licu pokazao se nagovještaj nekog lukavog izraza. Pojavio se, pa nestao u sekundi.

"Nitko", rekao je. "Sam sam si to utuvio u glavu."

Walter Hudd je zurio u mjesto gdje je na podu ležao revolver.

"Odakle ti, do vraga, taj pištolj?" zahtijevao je.

"Pištolj?" Edgar se zablenuo dolje u revolver.

"Jako mi slični na moj pištolj", rekao je Walter. Sagnuo se i podignuo ga. "K vragu, ijest moj! Ukrao si ga iz moje sobe, ti ušljivi gade."

Lewis Serrocold se postavio između šćućurenog Edgara i prijetećeg Amerikanca.

"O tome možemo i kasnije", rekao je. "Ah, evo Mavericka. Maverick, pregledaj ga, hoćeš li?"

Dr. Maverick je prišao Edgaru s nekom vrstom profesionalnog žara.

"Ovako neće ići, Edgare", rekao je. "Ovako neće ići, znaš."

"On je opasan luđak", oštro je rekla Mildred. "Pucao je iz revolvera i bulazio. Za dlaku je promašio mog očuha."

Edgar je tiho zacvilio, a dr. Maverick je prijekorno rekao:

"Pažljivo, molim vas, gđo Strete."

"Dosta mi je svega ovoga. Dosta mi je ovakvog ponašanja svih vas! Kažem vam da je ovaj čovjek luđak."

Edgar se jednim skokom otrgnuo od dr. Mavericka i bacio se na pod, Serrocoldu pod noge.

"Pomozite mi. Pomozite mi. Ne dajte da me odvedu i zatvore. Ne dajte im.."

Neugodna scena, pomislila je gđica Marple.

Mildred je ljutito rekla: "Kažem vam da je -"

Njezina je majka progovorila umirujućim tonom:

"Molim te, Mildred. Ne sad. Zar ne vidiš da pati."

Walter je promrmljao:

"Vraga pati. Ovdje su svi udareni."

"Ja ću se pobrinuti za njega", rekao je dr. Maverick. "Pođi sa mnom, Edgare."

Dobit ćeš sedativ i u krevet - a ujutro ćemo razgovarati o svemu.
Meni vjeruješ, zar ne?"

Edgar se uspravio, pomalo drhteći. Sumnjičavo je pogledao mladog doktora, a potom Mildred Strete.

"Ona je rekla- da sam luđak."

"Ne, ne, nisi luđak."

Odlučni koraci gđice Bellever odjeknuli su dvoranom. Ušla je stisnutih usana i crvena lica.

"Nazvala sam policiju", rekla je mračno. "Stižu za nekoliko minuta."

Carrie Louise je malodušnim tonom zavapila: "Jolly!"

Edgar je ispustio jauk.

Lewis Serrocold se ljutito namrštitio.

"Rekao sam vam, Jolly, da ne želim da zovete policiju. Ovo je medicinski problem."

"To vi tvrdite", rekla je gđica Bellever. "Ja imam drukčije mišljenje. No, policiju sam zvala iz drugog razloga. G. Gulbrandsen je ustrijeljen."

8.

Prošlo je nekoliko trenutaka prije nego što je itko shvatio što je upravo rekla.

Carrie Louise je s nevjericom upitala:

"Christian ubijen? Mrtav? To ne može biti."

"Ako mi ne vjerujete", rekla je gđica Bellever napućivši usne i obrativši se više ostatku okupljenog društva nego Carrie Louise, "idite i uvjerite se sami."

Bila je ljuta i ta je ljutitost dolazila do izražaja u oštrini i odrješitosti njena glasa.

Polako, u nevjerici, Carrie Louise je zakoračila prema vratima. Lewis Serrocold joj je položio ruku na rame.

"Ne, najdraža, pusti mene."

Nestao je na dovratku. Dobacivši Edgaru sumnjičav pogled, dr. Maverick ga je slijedio. S njimaje pošla i gđica Bellever.

Gđica Marple je nježno smjestila Carrie Louise u stolac. Sjela je, a njen pogled je odavao povrijeđenost i ojađenost.

"Christian - ubijen?" ponovila je izbezumljenim, povrijeđenim tonom malog djeteta.

Walter Hudd je ostao uz Edgara Lawsona, prijeteći se nadvivši nad njega. U ruci je držao pištolj koji je pokupio s poda kabineta.

Gđa Serrocold je začuđeno upitala:

"Ali tko bi, zaboga, želio ubiti Christiana?"

To nije bilo pitanje koje je zahtijevalo odgovor.

Valterje ispod glasa promrmljao:

"Luđaci! Svi koliko ih ima."

Stephen se zaštitnički približio Gini. Njezino mlado, zaprepašteno lice bilo je najupečatljiviji prizor u prostoriji.

Ulazna vrata su se iznenada otvorila i unutraje uletio zapuh hladnog zraka, zajedno s čovjekom u debelom kaputu.

Njegov srdačan pozdrav učinio se strašno sablažnjivim.

"Zdravo svima, što se radi večeras? Vani je grozna magla. Morao sam voziti nevjerojatno polako."

Na jedan zbunjujući trenutak gđica Marple je pomislila da vidi dvostruko.

Kako je isti čovjek mogao stajati pokraj Gine i ući kroz vrata? Tad je shvatila da se radilo samo o sličnosti i to, kad bi se bolje zagledali, ne o pretjerano velikoj sličnosti. Dvojica su muškaraca očigledno bila braća između kojih je postojala snažna obiteljska sličnost, no to je bilo sve.

Dok je Stephen Restarick bio toliko mršav da je to graničilo s neishranjenošću, pridošlica je bio elegantne građe. Debeli pripijeni kaput s ovratnikom dobro mu je pristajao. Bio je zgodan mladić koji je zračio autoritetom i dobrim raspoloženjem koje donosi uspjeh.

Ipak, gđica Marple je na njemu primijetila jednu pojedinost. Čim je ušao u dvoranu, njegove su oči odmah potražile Ginu.

Rekao je pomalo nesigurno:

"Zar me niste očekivali? Niste dobili moj brzojav?"

Sad se obraćao Carrie Louise. Prišao joj je.

Ona mu je gotovo mehanički pružila ruku, a on ju je prihvatio i nježno poljubio. To nije bila samo obična uljudna gesta, već izraz privrženosti i poštovanja.

Promrmljala je:

"Svakako, dragi Alexe - svakako. Samo, znaš, dogodile su se neke stvari -"

"Kakve stvari?"

Mildred ga je obavijestila s nekom vrstom mračnog zadovoljstva koje je gđica Marple smatrala neukusnim.

"Christian Gulbrandsen", rekla je. "Moj brat Christian Gulbrandsen pronađen je mrtav. Ustrijeljen."

"Dobri Bože." Alex je prepoznao neprirodnu malodušnost prisutnih. "Zar je počinio samoubojstvo?"

Carrie Louise se brzo pomakla.

"Oh, ne", rekla je. "Nije mogao počiniti samoubojstvo. Ne Christian! Oh, ne."

"Ujak Christian se nikad ne bi ubio, sigurna sam", rekla je Gina.

Pogled Alexa Restaricka prelazio je s osobe na osobu. Njegov brat Stephen mu je kratko potvrdno kimnuo. Walter Hudd ga je pogledao s trunskom ogorčenja.

Pogled mu se uz iznenadno mrštenje zaustavio na gđici Marple. Djelovao je kao da je na kazališnoj pozornici ugledao kakav neželjen rekvizit.

Doimao se kao da bi želio da mu netko objasni njenu prisutnost. No, nitko mu nije ponudio objašnjenje i gđica Marple je u njegovim očima ostala samo draga, bezopasna, izbezumljena starica.

"Kada?" upitao je Alex. "Hoću reći, kad se to dogodilo?"

"Nedugo prije tvog dolaska", rekla je Gina. "Prije otprilike - oh- tri ili četiri minute, pretpostavljam. Naravno, čuli smo pucanj. Samo nismo obratili pažnju - ne zapravo."

"Niste obratili pažnju? Zašto?"

"Pa, vidiš, ovdje su se događale druge stvari.. " Gina je progovorila s oklijevanjem.

"Bogami jesu", rekao je Walter naglašeno.

Juliet Bellever je ušla u dvoranu kroz vrata koja su vodila u knjižnicu.

"G. Serrocold predlaže da svi pričekamo u knjižnici. Policiji će tako biti zgodnije. Osim gđe Serrocold. Ti si doživjela šok, Cara. Naredila sam da se u tvoj krevet stavi nekoliko termofora. Odvest ću te gore i -"

Uspravivši se na noge, Carrie Louise je odmahнула glavom.

"Najprije moram vidjeti Christiana", reklaje.

"Oh, ne, draga. Nemoj se uzrujavati -"

Carrie Louise ju je vrlo nježno odgurnula u stranu.

"Draga Jolly - ti to ne razumiješ." Ogladala se oko sebe i rekla: "Jane?"

Gđica Marple joj je već prišla.

"Pođi sa mnom, molim te, Jane."

Zajedno su se uputile k vratima. Gotovo su se sudarile s dr. Maverickom, koji je upravo ulazio u dvoranu.

Gđica Bellever je po vikala:

"Dr. Maverick. Spriječite je, molim vas. To je tako budalasto."

Carrie Louise je mirno pogledala mladog liječnika. Čak se i vrlo slabašno nasmiješila.

Dr. Maverick je rekao: "Želite ga ići vidjeti?"

"Moram."

"Razumijem." Maknuo joj se s puta. "Ako vi tako mislite, gđo Serrocold. Ali nakon toga, molim vas, ležite i dopustite gđici Bellever da se pobrine za vas. U ovom trenutku još ne osjećate šok, ali osjetit ćete ga, uvjeravam vas."

"Da. Pretpostavljam da ste u pravu. Bit ću posve razumna. Dođi, Jane."

Dvije su se žene uputile kroz vrata, pored podnožja glavnog stepeništa i niz hodnik, pored vrata blagovaonice zdesna i dvostrukih vrata koja su vodila u kuhinjske prostorije slijeva, pored pokrajnjih vrata koja su vodila na terasu i zaustavile se pred vratima koja su vodila u Hrastov apartman dodijeljen Christianu Gulbrandsenu. Prostorija je bila uređena više kao dnevna nego kao spavaća soba, s krevetom smještenim u niši sa strane i vratima koja su vodila u garderobu i kupaonicu.

Carrie Louise je zastala na pragu. Christian Gulbrandsen je sjedio za velikim pisaćim stolom od mahagonija s malim prijenosnim pisaćim strojem otvorenim ispred sebe. Još uvijek je sjedio ondje, samo je bio nagnut u stolcu. Visoke ručke zaustavile su ga da ne padne na pod.

Lewis Serrocold je stajao pokraj prozora. Povukao je zastor malo u stranu i gledao van u noć.

Okrenuo se i namrštio.

"Najdraža moja, nisi trebala dolaziti ovamo."

Prišao joj je, a ona je ispružila ruku prema njemu. Gđica Marple se povukla korak ili dva unatrag.

"Oh, da, Lewise. Morala sam - morala sam ga vidjeti. Čovjek mora vidjeti stvari onakvima kakve jesu."

Polako je prišla stolu.

Lewis ju je upozorio:

"Ne smiješ ništa dirati. Policija mora pronaći sve točno onako kako smo zatekli."

"Naravno. Znači, netko je namjerno pucao u njega?"

"Oh, da." Lewis Serrocold se doimao malo iznenađenim što je uopće postavila to pitanje. "Mislio sam da si to znala?"

"Zapravo i jesam. Christian ne bi počinio samoubojstvo, a bio je tako sposobna osoba da se nikako nije moglo raditi o nesreći. Jedina mogućnost koju to ostavlja" - na trenje oklijevala - "jest ubojstvo."

Obišla je stol, pa stala i zagledala se u mrtvaca. Na njenom licu tuga se miješala s ljubavlju.

"Dragi Christian", rekla je. "Uvijek je bio tako dobar prema meni."

Prstima je nježno dotakla njegovo tjeme.

"Blagoslovljen bio i hvala ti, dragi Christiane", rekla je.

Kad je progovorio, gđica Marple je prvi put u glasu Lewisa Serrocolda začula nešto nalik na osjećaje:

"Da sam te barem mogao poštediti ovoga, Caroline."

Njegova suprugaje blago odmahнула glavom.

"Zapravo ne možeš nikog poštediti ničega", rekla je. "Sa svime se moramo suočiti prije ili kasnije. Stoga je bolje da to bude prije. Idem sad leći. Lewise, pretpostavljam da ćeš ti ostati ovdje dok policija ne stigne?!"

"Da."

Carrie Louise se okrenula, a gđica Marple je obavila ruku oko nje.

9.

Kad su stigli, inspektor Curry i njegov pratilac zatekli su gđicu Bellever samu u Velikoj dvorani.

Prišla im je držeći se službeno.

"Ja sam Juliet Bellever, družbenica i tajnica gđe Serrocold."

"Vi ste pronašli tijelo i pozvali nas?"

"Da. Većina ukućanaje u knjižnici - to je iza onih vrata ondje. G. Serrocold je ostao u sobi g. Gulbrandsena kako bi se pobrinuo da nitko ništa ne dira. Dr.

Maverick, koji je prvi pregledao tijelo, ubrzo će mu se pridružiti. Morao je odvesti - pacijenta u drugo krilo. Da vam pokažem put?"

"Molim vas."

"Sposobna žena", pomislio je inspektor. "Čini se da je snimila čitavu situaciju."

Pošao je za njom niz hodnik.

Sljedećih dvadeset minuta policijski postupak odvijao se svojim rutinskim tokom. Fotograf je snimio potrebne fotografije. Stigao je policijski liječnik, kojem se pridružio dr. Maverick. Pola sata kasnije policijska su kola odvezla tijelo Christiana Gulbrandsena, a inspektor Curry je započeo svoju službenu istragu.

Lewis Serrocold ga je poveo u knjižnicu, a on je sa živim zanimanjem pogledom prešao okupljene ljude i načinio kratke mentalne bilješke. Starica sijede kose, sredovječna gospođa, zgodna djevojka koju je viđao kako se svojim automobilom vozi po okolici, onaj njen namrgođeni muž Amerikanac. Dvojica mladića koji

su na ovaj ili onaj način bili povezani s njihovim poslovima i gđica Bellever, ona sposobna žena koja ga je nazvala i dočekala ga na dolasku.

Inspektor Curryje već bio smislio mali govor, a sad ga je i održao kao što je planirao.

"Bojim se da je sve ovo za vas vrlo uznemirujuće", rekao je, "i nadam se da vas večeras neću predugo zadržavati. O svemu možemo detaljnije razgovarati sutra. Budući da je gđica Bellever pronašla tijelo g. Gulbrandsena, zamolit ću upravo nju za općeniti pregled situacije, jer ćemo tako uštedjeti mnogo ponavljanja. G. Serrocold, ako želite poći gore do vaše supruge, molio bih vas da tako i učinite. Kad završim s gđicom Bellever, želio bih razgovarati s vama. Je li sve jasno? Imate li neku manju prostoriju u kojoj -"

Lewis Serrocoldje rekao: "Moj ured, Jolly?"

Gđica Bellever je kimnula i rekla: "Baš sam to namjeravala predložiti."

Uputila se preko Velike dvorane, a inspektor Curry i narednik u njegovoj pratnji pošli su za njom.

Gđica Bellever je ih sve prikladno smjestila. Lako je na čelu istrage mogla biti ona, a ne inspektor Curry.

Međutim, došao je trenutak kad je inicijativu preuzeo on. Inspektor Curry imao je ugodan glas i držanje. Djelovao je tiho, ozbiljno i pomalo kao da se ispričava. Neki ljudi su počinili tu pogrešku da su ga podcijenili. U stvarnosti je on u svom poslu bio jednako sposoban kao gđica Bellever u svom. Samo od te činjenice radije nije pravio predstavu.

Pročistio je grlo.

"G. Serrocold me upoznao s najvažnijim činjenicama. G. Christian Gulbrandsen je bio najstariji sin pokojnog Erica Gulbrandsena,

osnivača Gulbrandsenove zaklade... i tako dalje. Bio je jedan od upravitelja ove institucije, te je jučer nenadano stigao ovamo. Je li to točno?"

"Jest."

Inspektor Curry je bio zadovoljan njenom jezgrovitošću. Nastavio je:

"G. Serrocold je bio na putu u Liverpoolu. Vratio se večeras vlakom u 6:30."

"Tako je."

"Večeras nakon večere g. Gulbrandsen je objavio svoju namjeru da se povuče u svoju sobu kako bi radio. Napustio je ostatak društva koji je bio ovdje okupljen nakon što je poslužena kava. Točno?"

"Da."

"A sad bih vas zamolio, gđice Bellever, da mi svojim riječima opišete kako je došlo do toga da ste otkrili njegovo tijelo."

"Večeras se dogodio vrlo neugodan incident. Jedan mladić, psihijatrijski slučaj, počeo se ponašati vrlo uneravnuteženo i prijetiti g. Serrocoldu revolverom. Njih dvojica su bili zaključani u ovoj prostoriji. Mladić je naposljetku pucao iz revolvera - u onom zidu ondje možete vidjeti rupe od metaka. G. Serrocold na sreću nije bio ozlijeđen. Nakon što je ispalio dva hica, mladić se potpuno raspao. G. Serrocold me poslao da pronađem dr. Mavericka. Pozvala sam ga preko internog telefona, ali nije bio u svojoj sobi. Pronašla sam ga kod jednog od njegovih kolega i poručila mu da odmah dođe ovamo, što je i učinio. Na povratku sam otišla do sobe g. Gulbrandsena. Htjela sam ga upitati bi li želio nešto prije spavanja - toplo mlijeko ili viski. Pokucala sam, ali nije bilo odgovora, pa sam otvorila vrata. Tad sam vidjela da je g. Gulbrandsen mrtav i nazvala vas."

"Koliko kuća ima ulaza i izlaza? I kako su osigurani? Postoji li mogućnost da netko uđe izvana bez da ga itko vidi i čuje?"

"Bilo tko je mogao ući kroz pokrajnja vrata koja vode na terasu. Ta se vrata ne zaključavaju dok svi ne odemo na spavanje, jer se tim putem ljudi služe kad dolaze iz zgrade Koledža ili idu onamo."

"A u zgradi Koledža stanuje, po mom saznanju, između dvjesto i dvjesto pedeset maloljetnih delinkvenata?"

"Da. No zgrade Koledža su vrlo dobro osigurane, a prostor pokriven ophodnjama. Rekla bih da je vrlo malo vjerojatno da je bilo tko mogao neopažen napustiti Koledž."

"To ćemo morati provjeriti, dakako. Je li g. Gulbrandsen pružio ikakav povod za- neprijateljstvo, da se tako izrazim? Možda je donio nekakvu nepopularnu odluku u svezi politike Instituta?"

Gđica Bellever je odmahнула glavom.

"Oh, ne, g. Gulbrandsen nije imao nikakve veze s vođenjem Koledža niti s administrativnim pitanjima."

"Koja je bila svrha njegova posjeta?"

"Nemam pojma."

"No, bio je nezadovoljan što nije zatekao g. Serrocolda i odmah je odlučio pričekati njegov povratak?"

"Tako je."

"Dakle, njegov posjet je definitivno imao veze s g. Serrocoldom?"

"Da. Ali to je logično - jer je gotovo sigurno došao zbog nečeg u vezi s Institutom."

"Da, pretpostavljam da je tako. Je li uspio razgovarati s g. Serrocoldom?"

"Ne, nije bilo vremena. G. Serrocold je stigao tek večeras prije večere."

"Međutim, nakon večere g. Gulbrandsen je rekao da mora napisati neka važna pisma i povukao se. Zar nije g. Serrocoldu predložio razgovor?"

Gđica Bellever je oklijevala.

"Ne. Ne, nije."

"Nije li to malo čudno - budući da je čekao g. Serrocolda, iako mu to nije odgovaralo?"

"Da, čudno je."

Činilo se da je gđici Bellever to prvi put palo napamet.

"G. Serrocold nije pošao s njim u njegovu sobu?"

"Ne. G. Serrocold je ostao u dvorani."

"I nemate pojma u koliko je sati ubijen g. Gulbrandsen?"

"Mislim da je moguće da smo čuli pucanj. Ako je tako, bilo je to u devet sati i dvadeset tri minute."

"Čuli ste pucanj? I to vas nije uzbunilo?"

"Okolnosti su bile neobične."

Detaljnije je objasnila scenu između Lewisa Serrocolda i Edgara Lawsons koja se u to vrijeme odigravala.

"Dakle, nikom nije palo na pamet da je hitac mogao doći iz unutrašnjosti kuće?"

"Ne, nikako. Znae, svi smo osjetili takvo olakšanje što pucanj nije došao odavde."

Gđica Bellever dodala je prilično mračno:

"Čovjek ne očekuje da će se u istoj kući iste večeri dogoditi ubojstvo i pokušaj ubojstva."

Inspektor Curry je morao priznati da je to istina.

"Bilo kako bilo", rekla je iznenada gđica Bel ever, "znate, mislim da sam zbog toga kasnije i otišla u sobu g. Gulbrandsena. Doista sam ga namjeravala upitati treba li mu što, no to je bila neka vrsta izlike da se uvjerim da je sve u redu."

Inspektor Curry se na trenutak zagledao u nju.

"Zašto ste pomislili da nešto nije u redu?"

"Ne znam. Možda zbog onog pucnja koji je došao izvana. U ono vrijeme nije ništa značio, no kasnije sam ga se ponovo sjetila. Rekla sam samoj sebi kako je to bio samo automobil g. Restaricka -"

"Automobil g. Restaricka?"

"Da. Alexa Restaricka. Večeras je stigao automobilom - stigao je neposredno nakon što se sve ovo dogodilo."

"Razumijem. Kad ste otkrili tijelo g. Gulbrandsena, jeste li dirali bilo što u sobi?"

"Naravno da ne." Gđica Belleverje zvučala prijekorno. "Naravno da znam da se ništa ne smije dirati ni pomicati. G. Gulbrandsen je bio nastrijeljen u glavu, ali nigdje nije bilo oružja, tako da sam znala da se radi o ubojstvu."

"Dakle, kad ste nas maloprije odveli u njegovu sobu, sve je bilo točno onako kako je bilo kad ste pronašli tijelo?"

Gđica Belleverje razmislila o tome. Naslonila se u stolcu i stisnula oči.

Inspektor Currv je pomislio kako je ona jedna od onih ljudi s fotografskim pamćenjem.

"Jedna je stvar bila drukčija", rekla je. "U pisaćem stroju nije bilo ničeg."

"Hoćete reći", rekao je inspektor Currv, "da je kad ste prvi put ušli u sobu g. Gulbrandsena u pisaćem stroju bilo pismo, te da je to pismo nestalo?"

"Da, gotovo sam sigurna da sam vidjela kako iz pisaćeg stroja proviruje bijeli rub papira."

"Hvala vam, gđice Bellever. Tko je još bio u toj sobi prije nego što smo mi stigli?"

"G. Serrocold, dakako. On je ostao ondje kad sam ja pošla da vas dočekam.

I gđa Serrocold i gđica Marple su bile ondje. Gđa Serrocold je inzistirala tome."

"Gđa Serrocold i gđica Marple", rekao je inspektor Currv. "Koja je gđica Marple?"

"Stara gospođa sijede kose. Ona je školska prijateljica gđe Serrocold.

Došla nam je u posjet prije četiri dana."

"Pa, hvala vam, gđice Bellever. Sve što ste nam rekli prilično je jasno. Sad ću razgovarati s g. Serrocoldom. Ah, ili možda - gđica Marple je postarija dama, zar ne? Samo ću kratko porazgovarati s njom, pa može na spavanje. Okrutno je tako staroj gospođi uskratiti odmor", rekao je inspektor Currv galantno. "Ovo je morao biti strašan šok za nju."

"Želite li da je pozovem?"

"Molim vas."

Gđica Bellever je izišla. Inspektor Curry je pogledao u strop.

"Gulbrandsen?" rekao je. "Zašto Gulbrandsen? U okolici imamo dvjesto neprilagođenih mladića. Nema razloga zašto bi bilo koji od njih to učinio.

Vjerojatno jedan od njih to i jest učinio. Ali zašto Gulbrandsen? On je ovdje stranac."

Narednik Lake je rekao: "Dakako, još ne znamo sve."

Inspektor Curry je dodao:

"Zasad ne znamo još ništa."

Kad je gđica Marple ušla, skočio je iz stolca i ponašao se vrlo kavalirski.

Činila se pomalo nervoznom, pa je požurio da joj olakša situaciju.

"Nemojte se uzrujavati, gospođo." Starije dame vole da im se obraća s "gospođo", pomislio je. Njihovo je mišljenje da policajci definitivno pripadaju nižim klasama, te da bi morali pokazati poštovanje prema boljima od sebe. "Sve je ovo vrlo uznemirujuće, znam. No jednostavno moramo razjasniti činjenice.

Razjasniti sve."

"Oh, da, znam", rekla je gđica Marple. "To je tako teško, zar ne? Razjasniti bilo što, mislim. Jer kad promatraš jednu stvar, ne možeš istovremeno promatrati i neku drugu. A čovjek vrlo često promatra krivu stvar. Je li to obična slučajnost ili je tako suđeno, teško je reći. Odvraćanje pozornosti u krivom smjeru, tako to zovu mađioničari. Vrlo su lukavi, zar ne? I nikad mi nije bilo jasno kako izvedu onaj trik s akvarijem punim zlatnih ribica - jer on se zapravo ne može smanjiti, zar ne?"

Inspektor Curry je malo zatreptao i umirujuće rekao:

"Tako je. Gospođo, gđica Bellever mi je već ispričala što se večeras dogodilo. Siguran sam da je to bilo vrlo uznemirujuće za sve vas."

"Da, doista. Znaete, sve je bilo tako dramatično."

"Najprije ta scena što se odigrala između g. Serrocolda i —"
pogledao je u svoje bilješke - "tog Edgara Lawsona."

"Vrlo čudan mladić", rekla je gđica Marple. "Čitavo sam vrijeme imala osjećaj da s njim nešto nije u redu."

"Siguran sam da jeste", rekao je inspektor Curry. "A onda, nakon što je uzbuđenje prošlo, doznalo se za smrt g. Gulbrandsena. Ako sam dobro razumio, vi ste s gđom Serrocold išli vidjeti - ovaj - tijelo."

"Da, tako je. Zamolila me da pođem s njom. Nas dvije smo vrlo stare prijateljice."

"Razumijem. Dakle, pošli ste u sobu g. Gulbrandsena. Jeste li što dirale dok ste bile ondje, bilo koja od vas?"

"Oh, ne. G. Serrocold nas je upozorio da ne smijemo ništa dirati."

"Jeste li možda primijetili kakvo pismo ili komad papira u pisaćem stroju, gospođo?"

"Nije bilo nikakvog papira", rekla je gđica Marple odmah. "To sam odmah uočila jer mi se činilo neobičnim. G. Gulbrandsen je sjedio za pisaćim strojem, dakle, sigurno je nešto tipkao. Da, pomislila sam kako je to vrlo čudno."

Inspektor Curry ju je oštro pogledao. Rekao je:

"Jeste li imali prilike razgovarati s g. Gulbrandsenom dok je bio ondje?"

"Vrlo malo."

"Možete li se sjetiti nečeg neobičnog, ili važnog?"

Gđica Marple je razmislila o tome.

"Pitao me o zdravlju gđe Serrocold. Posebno ga je zanimalo njeno srce."

"Njeno srce? Zar s njenim srcem nešto nije u redu?"

"Koliko je meni poznato, sve je u najboljem redu."

Inspektor Curry je na trenutak utihnuo, pa rekao:

"Dok je trajala svađa između g. Serrocolda i Edgara Lawsona, čuli ste pucanj?"

"Ja ga zapravo nisam čula. Malo sam nagluha, znate. No, gđa Serrocold je spomenula da je došao iz parka."

"G. Gulbrandsen je napustio ostatak društva odmah nakon večere, je li tako?"

"Da, rekao je da mora pisati nekakva pisma."

"Nije izrazio nikakvu želju da s g. Serrocoldom razgovara o poslu?"

"Ne."

Gđica Marple je dodala:

"Vidite, već su bili obavili jedan kratak razgovor."

"Jesu? Kada? Mislio sam da se g. Serrocold vratio neposredno prije večere."

"Tako je, ali je došao pješice kroz park, a g. Gulbrandsen mu je izišao u susret. Zajedno su šetali gore-dolje terasom."

"Tko je još upoznat s tim?"

"Mislim da nitko više ne zna", rekla je gđica Marple. "Dakako, osim ako je g. Serrocold rekao gđi Serrocold. Ja sam u to vrijeme slučajno gledala kroz prozor - promatrala sam ptice."

"Ptice?"

"Ptice." Nakon nekoliko trenutaka gđica Marple je dodala: "Mislila sam da se možda radi o zelenčicama."

Inspektora Currvja nisu zanimale zelenčice.

"Niste li možda", rekao je obzirno, "kojim slučajem - ovaj - načuli nešto od njihova razgovora?"

Nevine svijetloplave oči susrele su se s njegovima.

"Samo djeliće, nažalost", rekla je gđica Marple blago.

"Kakve djeliće?"

Gđica Marple je zašutjela na nekoliko trenutaka, pa rekla: "Ne znam koja je bila tema njihova razgovora, no obojici im je bilo jako stalo da to o čemu su pričali skrivaju od gđe Serrocold. Da je poštede - tako je rekao g. Gulbrandsen, a g. Serrocold se složio da je ona ta o kojoj moraju voditi računa. Također su spomenuli neku veliku odgovornost i rekli da će možda potražiti savjet izvana."

Zastalaje.

"Znate, mislim da bi bilo bolje da o tome pitate g. Serrocolda."

"I hoćemo, gospođo. Postoji li još nešto što vam je tijekom večeri upalo u oči kao neobično?"

Gđica Marple je razmislila.

"Sve je bilo iznimno neobično, ako razumijete što želim reći -"

"Svakako. Svakako."

Gđica Marple se iznenada nečeg prisjetila.

"Dogodio se jedan prilično neobičan incident. G. Serrocold je spriječio gđu Serrocold da popije svoj lijek. Gđicu Bellever je to prilično naljutilo."

Skromno se nasmiješila.

"No to je, naravno, samo sitnica..."

"Da, svakako. Pa, hvala vam, gđice Marple."

Kad je gđica Marple napustila prostoriju, narednik Lake je rekao:

"Stara je, ali je oštroumna..."

10.

Kad je Lewis Serrocold ušao u ured, odmah se pomaklo žarište čitave prostorije. Okrenuo se i zatvorio vrata za sobom, te tako stvorio ozračje privatnosti. Prišao je stolu i sjeo, ne u stolac u kojem je sjedila gđica Marple, već u svoj vlastiti stolac iza radnog stola. Gđica Bellever je bila smjestila inspektora Currvja u stolac koji je privukla stolu sa strane, kao da je nesvjesno Lewisu Serrocoldu rezervirala njegovo mjesto.

Kad je sjeo, Lewis Serrocold je zamišljeno pogledao dvojicu policajaca. Lice mu je djelovalo izmučeno i umorno. Bilo je to lice čovjeka koji prolazi tešku patnju, što je inspektora Currvja malo iznenadilo - jer, iako je smrt Christiana Gulbrandsena morala predstavljati šok za Lewisa Serrocolda, Gulbrandsen mu ipak nije bio blizak prijatelj ili rođak, već relativno dalek rod sa suprugine strane.

Na neki neobičan način, činilo se kao da su se uloge izmijenile. Kao da Lewis Serrocold nije došao u prostoriju odgovarati na policijska pitanja, već predsjedati istražnim sudom. To je inspektoru Currvju malo zasmetalo.

Žustro je rekao:

"Dakle, g. Serrocold-"

Lewis Serrocold kao da je bio izgubljen u svojim mislima. S uzdahom je rekao: "Kako je teško znati koji je postupak ispravan."

Inspektor Curry je rekao:

"To ćemo mi prosuditi, g. Serrocold. Dakle, što se tiče g. Gulbrandsena.

Stigao je nenadano, je li tako?"

"Posve nenadano."

"Niste znali da dolazi."

"Nisam imao ni najblažeg pojma."

"I nemate pojma zašto je došao?"

Lewis Serrocold je tiho odgovorio:

"Oh, da, znam zašto je došao. Rekao mi je."

"Kada?"

"Došao sam pješice sa željezničke postaje. On je gledao kroz prozor i izašao mi u susret. Tad mi je objasnio što ga je dovelo ovamo."

"Poslovi vezani uz Gulbrandsenov institut, pretpostavljam?"

"Oh, ne, njegov posjet nije imao nikakve veze s Gulbrandsenovim institutom."

"Gđici Bellever se nije tako činilo."

"Naravno. To su svi pretpostavili. Gulbrandsen nije učinio ništa kako bi ispravio taj krivi dojam. Nisam ni ja."

"Zašto, g. Serrocold?"

"Zato što nam se obojici činilo važnim da nitko ne nasluti pravu svrhu njegova posjeta."

"Koja je bila prava svrha?"

Lewis Serrocold je utihnuo na nekoliko trenutaka. Uzdahnuo je.

"Gulbrandsen je redovito dolazio ovamo dvaput godišnje na sastanak upravitelja zaklade. Posljednji sastanak je bio prije svega mjesec dana. Dakle, nije trebao dolaziti još pet mjeseci. Stoga

mislim da su svi mogli shvatiti da ga je ovamo, bez sumnje, moralo dovesti nešto vrlo hitno, no smatram da je prirodna pretpostavka i dalje bila da se radilo o poslu, te da je razlog njegova posjeta, koliko god hitan bio, bio vezan uz zakladu. Koliko je meni poznato, Gulbrandsen nije učinio ništa protivno tom dojmu - ili je barem mislio da nije. Da, možda je to bliže istini."

"Bojim se, g. Serrocold, da vas ne razumijem."

Lewis Serrocold nije odmah odgovorio. Onda je ozbiljno rekao:

"Potpuno mi je jasno da vam zbog Gulbrandsenove smrti - umorstva, bez ikakve sumnje - moram iznijeti sve činjenice. Međutim, iskreno, zabrinut sam za sreću svoje supruge i njen duševni mir. Nije na meni da vam naređujem, inspektore, no ako ikako možete neke stvari skriti od nje što je dulje moguće, bio bih vam zahvalan. Vidite, inspektore Curry, Christian Gulbrandsen je došao ovamo isključivo kako bi mi rekao da vjeruje da moju suprugu netko polako i hladnokrvno truje."

"Što?"

Inspektor Curry se nagnuo naprijed u nevjerici.

Serrocold je kimnuo.

"Da, to je, kao što možete zamisliti, bio za mene strašan šok. Sam nisam nikadu to posumnjao, no čim mi je Christian ispričao, shvatio sam da se neki simptomi na koje se moja supruga u posljednje vrijeme tužila poklapaju s njegovim uvjerenjem. Ono što je ona smatrala reumom, grčevima u nogama, bolovima i povremenom mučninom, savršeno odgovara simptomima trovanja arsenom."

"Gđica Marple nam je rekla kako ju je Christian Gulbrandsen pitao u kakvom je stanju srce gđe Serrocold."

"Da? To je zanimljivo. Pretpostavljam da je mislio kako je otrov koji napada srce logičan izbor, budući da izaziva iznenadnu smrt bez da

pobudi neželjene sumnje. Osobno ipak mislim da je trovanje arsenom vjerojatnije."

"Dakle, definitivno smatrate da su sumnje Christiana Gulbrandsena bile osnovane?"

"Oh, da, mislim. Teško da bi mi Gulbrandsen došao s takvom tvrdnjom, a da nije bio posve siguran u činjenice. Bio je oprezan i tvrdoglav čovjek kojeg je bilo teško u nešto uvjeriti, no istovremeno i vrlo oštrouman."

"Kakve je dokaze pružio?"

"Time se nismo stigli pozabaviti. Razgovarali smo vrlo kratko. Samo mi je objasnio svrhu svog posjeta, nakon čega smo se složili da o tome apsolutno ništa nećemo govoriti mojoj supruzi dok ne budemo posve sigurni."

"A koga je sumnjičio za trovanje?"

"Nije rekao, a mislim da nije ni znao o kome je riječ. Možda je sumnjao. Sad mislim da je vjerojatno sumnjao u nekog - zašto bi inače bio ubijen?"

"Ali vam nije spomenuo nikakvo ime?"

"Nije spominjao nikakva imena. Složili smo se da je čitavu stvar potrebno temeljito istražiti, a on je predložio da za pomoć i savjet zamolimo dr.

Galbraitha, biskupa Cromera. Dr. Galbraithje vrlo stari prijatelj Gulbrandsenovih ijedan od upravitelja Instituta. Vrlo je mudar i iskusan, te bi bio od neograničene pomoći mojoj supruzi ako - ako bi se pokazalo potrebnim upoznatije s našim sumnjama. Namjeravali smo od njega zatražiti savjet da li da se obratimo policiji."

"Vrlo neobično", rekao je Curry.

"Gulbrandsen je nakon večere otišao u svoju sobu kako bi napisao pismo dr.

Galbraithu. Ustvari, ubijen je upravo u trenutku dok je tipkao pismo."

"Kako znate?"

Lewis je mirno odvratio:

"Tako što sam izvadio pismo iz pisaćeg stroja. Imam ga ovdje."

Iz džepa na prsima izvukao je presavijen list natipkanog papira i dodao ga Currvju.

Inspektor je oštro rekao:

"Niste smjeli uzeti ovo niti dirati bilo što drugo u prostoriji."

"Nisam ništa drugo dirao. Znam da sam, uzevši pismo, u vašim očima počinio neoprostiv prekršaj, no imao sam vrlo jak razlog za to. Bio sam siguran da će moja supruga inzistirati na dolasku u njegovu sobu, pa sam se bojavao da bi mogla pročitati nešto od ovoga što je ovdje napisano. Priznajem da sam pogriješio, no bojim se da bih opet tako postupio. Učinio bih sve —sve — da svoju suprugu poštedim nesreće."

Inspektor Curry u tom trenutku nije više ništa rekao. Pročitao je pismo.

Dragi dr. Galbraith,

Ukoliko je to ikako moguće, molio bih vas da dođete u Stonygates čim ovo primite. Iskrsnula je jedna iznimno teška situacija i ja ne znam kako bih se u njoj postavio. Znam koliko ste privrženi našoj dragoj Carrie Louise i znam da će sve vezano uz nju izazvati vašu ozbiljnu zabrinutost. Koliko ona treba znati? Koliko možemo sakriti od nje? To su pitanja na koja teško pronalazim odgovor.

Da više ne okolišam, imam razloga vjerovati da tu dragu, nedužnu damu netko polako truje. Prvi put sam u to posumnjao kad...

Ovdje se pismo odjednom prekinulo.

Curry je rekao:

"Dakle, kad je došao dotle, Christian Gulbrandsen je ubijen?"

"Da."

"No zašto je, zaboga, pismo još uvijek bilo u pisaćem stroju?"

"Na pamet mi padaju samo dva razloga- prvi, da ubojica nije znao kome Gulbrandsen piše niti o čemu se u pismu radi. Drugi - možda nije imao vremena.

Moguće je kako je čuo da netko dolazi, pa je imao tek toliko vremena da pobjegne nezamijećen."

"A Gulbrandsen vam nije ničim natuknuo na koga je sumnjao - ako je uopće sumnjao na ikoga?"

Lewis je jedva primjetno oklijevao prije nego što je odgovorio.

"Apsolutno ničim."

Dodao je pomalo nejasno:

"Christian je bio vrlo pošten čovjek."

"Što mislite, na koji joj je način taj otrov, arsen ili o čemu se već radi, bio ili je još uvijek podmetan?"

"Razmišljao sam o tome dok sam se presvlačio za večeru i učinilo mi se da je najvjerojatniji medij nekakav lijek, tonik, koji moja supruga uzima. Što se tiče hrane, svi jedemo ista jela i ništa se ne priprema posebno za nju. No, bilo tko je mogao usuti arsen u bočicu s lijekom."

"Moramo odnijeti lijek na analizu."

Lewis je tiho rekao:

"Već imam uzorak. Uzeo sam ga večeras prije večere."

Iz jedne ladice u stolu izvadio je malu, začepljenu bočicu koja je sadržavala crvenu tekućinu.

Inspektor Curry je rekao uz iznenađen pogled:

"Vi na sve mislite, g. Serrocold."

"Vjerujem u brzo djelovanje. Večeras sam spriječio svoju suprugu da popije uobičajenu dozu. Čaša još uvijek stoji na hrastovoj komodi u Velikoj dvorani - a boca s tonikom se nalazi u blagovaonici."

Curry se nagnuo naprijed preko stola. Snizio je glas i progovorio povjerljivim tonom, bez naznake službenosti.

"Oprostite, g. Serrocold, ali zašto vam je toliko stalo da vaša supruga ne dozna za to? Zar se bojite da će se uspaničiti? Svakako, zbog njene vlastite dobrobiti bilo bi bolje da je se upozori."

"Da - da, možda ste u pravu. Ali, mislim da ne razumijete posve situaciju.

Budući da ne poznajete moju suprugu - Caroline, teško je i možete razumjeti.

Moja je supruga, inspektore Curry, idealistica koja ima potpuno povjerenje u ljude. Za nju se doista može reći da ne vidi ništa loše, ne čuje ništa loše i ne govori ništa loše. Njoj bi bilo nepojmljivo da je netko želi ubiti. Ipak, moramo otići i dalje od toga. Tu se ne radi o bilo kome. Moglo bi se raditi - to vam je, dakako, jasno - o nekome tko joj je vrlo blizak i drag..."

"To, dakle, mislite?"

"Moramo se suočiti s činjenicama. U svojoj neposrednoj blizini imamo dvije stotine izopačenih i zaostalih ličnosti koje su često pribjegavale grubom, bezumnom nasilju. No, zbog same prirode situacije u ovom slučaju nitko od njih ne može biti osumnjičen. Polagani trovač je netko tko živi u intimi obiteljskog kruga. Razmislite o ljudima koji žive u ovoj kući; njenom suprugu, njenoj kćeri, njenoj unuci, mužu njene unuke, njenom posinku koji joj je poput vlastita sina, gđici Bellever, dugogodišnjoj odanoj družbenici i prijateljici. Svi su joj oni vrlo bliski i dragi - a, opet, moramo posumnjati - radi li se o nekome od njih?"

Curry je polako rekao:

"Tu su i stranci-"

"Da, u određenom smislu. Ovdje je dr. Maverick, neki od osoblja Instituta često su s nama, tu su i sluge - no, iskreno, kakav bi oni motiv mogli imati?"

Inspektor Curry je rekao:

"Tu je i mladi - kako se ono zove - Edgar Lawson?"

"Da. No on je ovdje tek odnedavna. Nema nikakav motiv. Osim toga, vrlo je privržen Caroline - kao i svi ostali."

"Ali je neuravnotežen. Što je s njegovim večerašnjim napadom na vas?"

Serrocold je nestrpljivo odmahnuo rukom.

"Puka djetinjarija. Nije imao namjeru nauditi mi."

"Ne? A ove dvije rupe od metka u zidu? Pucao je na vas, žarne?"

"Nije me htio pogoditi. Samo je glumatao, ništa više."

"To je prilično opasan način glumatanja, g. Serrocold."

"Vi to ne razumijete. Trebali biste razgovarati s našim psihijatrom, dr.

Maverickom. Edgar je nezakonito dijete. Manjak oca i nisko porijeklo je pokušao nadoknaditi pretvarajući se da je sin nekog proslavljenog čovjeka. To je dobro poznat fenomen, uvjeravam vas. Stanje mu se poboljšavalo, znatno poboljšavalo.

Onda je zbog nekog razloga došlo do regresije. Tvrdio je da sam ja njegov otac i izveo melodramatičan napad, mašući revolverom i izvikujući prijetnje. Nisam se ni najmanje uplašio. Kad je napokon opalio iz revolvera, slomio se i počeo jecati, pa ga je dr. Maverick odveo i dao mu sedativ. Sutra ujutro će vjerojatno biti posve normalan."

"Ne želite ga tužiti za napad?"

"To bi bilo najgore moguće rješenje - za njega, hoću reći."

"Iskreno, g. Serrocold, meni se čini da bi ga trebalo zatvoriti. Ljudi koji šeću svijetom i pucaju iz revolvera kako bi podigli ego... Čovjek mora misliti i na društvo, znate."

"Razgovarajte o tome s dr. Maverickom", ustrajao je Lewis. "On će vam to objasniti s profesionalnog stanovišta. U svakom slučaju", dodao je, "siroti Edgar nikako nije mogao ubiti Gulbrandsena. Jer je bio ovdje i prijetio da će ubiti mene."

"Upravo sam to i ja htio reći, g. Serrocold. Dosad smo razgovarali o sumnjivcima koji su mogli doći izvana. Čini se da je bilo tko mogao doći izvana i ubiti g. Gulbrandsena, budući da vrata koja vode na terasu nisu bila zaključana.

Ali postoji i uži krug sumnjivaca koji su mogli doći iz same kuće, a, u svjetlu svega što ste mi upravo rekli, čini mi se da bi upravo tome trebalo obratiti posebnu pažnju. Čini se mogućim da osim stare gđice - ovaj - da, gđice Marple, koja je u tom trenutku slučajno gledala kroz prozor svoje spavaće sobe, nitko drugi nije znao da ste vi i Christian Gulbrandsen već razgovarali u četiri oka. Ako je tako,

Gulbrandsen je možda ubijen kako ne bi svoje sumnje iznio vama. Dakako, još je prerano za reći koji bi drugi motivi mogli postojati. Pretpostavljam da je g. Gulbrandsen bio bogat čovjek?"

"Da, bio je vrlo bogat čovjek. Imao je sinove, kćeri i unuke - svi će se oni vjerojatno okoristiti njegovom smrću. No, mislim da nitko od njegove obitelji nije bio u zemlji, a, osim toga, svi su oni poštteni i vrlo ugledni ljudi. Koliko je meni poznato, među njima ne postoji crna ovca."

"Je li imao kakvih neprijatelja?"

"To mi se ne čini vjerojatnim. On je bio - doista, nije bio takav tip čovjeka."

"Dakle, u osnovi se sve svodi na ovu kuću i ljude u njoj? Tko ga je iz kuće mogao ubiti?"

Lewis Serrocold je polako odgovorio:

"To mi je vrlo teško reći. Tu su sluge, članovi mog kućanstva i naši gosti. S vaše točke gledišta, svi bi oni mogli biti počinitelji, pretpostavljam. Ja vam mogu reći samo da su svi osim slugu bili u Velikoj dvorani kad ju je Christian napustio, te da nitko od njih nije izišao dok sam ja bio ondje."

"Baš nitko?"

"Mislim -" Lewis se namrštio u pokušaju da se prisjeti -"ah, da. Neka od svjetala su pregorjela - g. Walter Hudd je otišao pobrinuti se za to."

"To je onaj mladi Amerikanac?"

"Tako je. Dakako, ne znam što se događalo nakon što smo Edgar i ja ušli ovamo."

"I ne možete mi reći ništa više od toga, g. Serrocold?"

Lewis Serrocold je odmahnuo glavom.

"Ne, bojim se da vam ne mogu pomoći. Sve je to - sve je to potpuno neshvatljivo."

Inspektor Curry je uzdahnuo. Rekao je: "G. Gulbrandsen je ubijen malim automatskim pištoljem. Posjeduje li netko u ovoj kući takvo oružje?"

"Ne znam, no mislim da je to malo vjerojatno."

Inspektor Curry je opet uzdahnuo. Rekao je:

"Možete reći ostatku društva da mogu poći na spavanje. S njima ću razgovarati sutra."

Kad je Serrocold napustio prostoriju, inspektor Curry je rekao Lakeu:

"Pa - što mislite?"

"Zna, ili misli da zna, tko je počinitelj", odvratio je Lake.

"Da. Slažem se s vama. I to mu se ni najmanje ne sviđa..."

11.

Kad je sljedećeg jutra gđica Marple sišla na doručak, Gina ju je pozdravila u naletu žurbe.

"Policijaje opet ovdje", rekla je. "Ovaj put su u knjižnici. Wally je potpuno opčinjen njima. Ne može razumjeti zašto su tako tihi i distancirani. Mislim da ga cijela ova situacija prilično oduševljava. Mene ne. Mislim da je ovo strašno. Što mislite, zašto me to toliko uzrujava? Je li to stoga što sam napola Talijanka?"

"Vrlo moguće. Ako ništa drugo, vaše porijeklo objašnjava barem činjenicu da se ne trudite prikriti što osjećate."

Gđica Marple sasvim se malo nasmiješila dok je to izgovarala.

"Jolly je užasno ljuta", reklaje Gina uhvativši gđicu Marple pod ruku i povevši je u blagovaonicu. "Mislim da je zapravo ljuta jer je policija preuzela stvari u svoje ruke, a njima ne može baš naređivati kao što to čini svima ostalima."

"Alexa i Stephena", nastavila je Gina strogo dok su ulazili u blagovaonicu gdje su dvojica braće upravo dovršavala doručak, "jednostavno nije briga."

"Gina, najdraža", rekao je Alex, "to uopće nije lijepo od tebe. Dobro jutro, gđice Marple. Mene je itekako briga. Ako se izuzme činjenica da sam tvog ujaka Christiana jedva poznavao, ja sam daleko najveći sumnjivac. To ti je jasno, nadam se."

"Zašto?"

"Pa, izgleda da sam baš u pravo vrijeme vozio prema kući. Policijaje sve provjerila i čini se da mi je trebalo predugo od kolibice do kuće - zaključili su da sam imao dovoljno vremena da iziđem iz automobila,

obiđem kuću, uđem kroz pokrajnja vrata, pucam u Christiana, izjurim van i vratim se u automobil"

"A što si zapravo radio?"

"Mislio sam da se djevojčice već od rane dobi uči da ne postavljaju nezgodna pitanja. Poput idiota sam neko vrijeme stajao i promatrao igru automobilskih farova i magle, razmišljajući kako bih taj efekt mogao iskoristiti na pozornici. Za svoj novi balet."

"Ali to im možeš reći!"

"Naravno. No, znaš kakvi su policajci. Zahvale ti se vrlo pristojno i sve zapisu, a ti nemaš pojma što zapravo misle, osim što imaš osjećaj da su vrlo skeptični."

"Bilo bi vrlo zabavno vidjeti te u škripcu, Alexe", rekao je Stephen uz svoj tanki, prilično okrutni osmijeh. "Što se mene tiče, sve je u redu. Sinoć uopće nisam napuštao dvoranu."

Gina je uzviknula: "Ali nije moguće da misle kako je to učinio netko od nas!"

Oči su joj bile širom otvorene, a pogled prilično zapanjen.

"Nemoj mi reći da je to bio nekakav skitnica, draga", rekao je Alex obilno se posluživši marmeladom. "To je tako otrcano."

Kroz vrata je provirila gđica Bellever i rekla:

"Gđice Marple, kad završite s doručkom, molim vas, pođite u knjižnicu."

"Opet vi", rekla je Gina. "Prije bilo koga od nas."

Doimala se pomalo povrijeđeno.

"Hej, sto je to bilo?" upitao je Alex.

"Ja nisam ništa čuo", rekao je Stephen.

"Bio je to pucanj iz pištolja."

"Pucaju u sobi u kojoj je ujak Christian ubijen", rekla je Gina. "Ne znam zašto. Vani također."

Vrata su se otvorila i ušla je Mildred Strete. Bila je odjevena u crno i nosila ogrlicu od oniksa.

Promrmljala je dobro jutro bez da je ikog pogledala i sjela.

Prigušenim je glasom rekla:

"Samo malo čaja, molim te, Gina. Ništa posebno za jelo - samo malo prepečenca."

Nježno je dotaknula nos i oči rupčićem kojeg je držala u jednoj ruci. Onda je podigla pogled prema dvojici braće. Stephenu i Alexu je postalo neugodno. Glas im se spustio gotovo do šapta, te su vrlo brzo ustali i otišli.

Mildred Strete je rekla: "Čak niti crne kravate!" Je li to bilo upućeno svemiru ili gđici Marple, čovjek nije mogao biti posve siguran.

"Moje je mišljenje", rekla je gđica Marple kao da ih želi opravdati, "da nisu mogli unaprijed znati da će se dogoditi ubojstvo."

Gina je ispustila zvuk kao da se guši, a Mildred Streteju je oštro pogledala.

"Gdje je Wally jutros?" upitala je.

Gina je pocrvenjela.

"Ne znam. Nisam ga vidjela."

Sjedila je nelagodno poput djeteta kojeg muči krivnja.

Gđica Marple je ustala.

"Idem u knjižnicu", rekla je.

Lewis Serrocold je stajao u knjižnici pokraj prozora.

U prostoriji nije bilo nikog drugog.

Kad je gđica Marple ušla, okrenuo se i pošao joj u susret, primivši njene ruke u svoje.

"Nadam se", rekao je, "da se ne osjećate loše zbog ovog šoka. Vidjeti iz tako neposredne blizine nešto što je bez sumnje ubojstvo, mora predstavljati strašan pritisak za nekog tko se nikad nije susreo s nečim sličnim."

Gđicu Marple je skromnost spriječila da mu odgovori kako se dosad već mnogo puta susretala s ubojstvima. Rekla je samo da život u St. Marv's Meadu nije bio tako miran kako su stranci vjerovali.

"Na selu se događaju vrlo ružne stvari, uvjeravam vas", rekla je. "Ondje čovjek ima priliku proučavati stvari na koje u gradu nikad ne bi naišao."

Lewis Serrocold ju je slušao strpljivo, no samo s pola uha.

Rekao je vrlo jednostavno:

"Trebam vašu pomoć."

"Ali, naravno, g. Serrocold."

"Radi se o stvari koja se tiče moje supruge - tiče se Caroline. Vjerujem da ste joj istinski privrženi?"

"Da, svakako. Svi su."

"Tako sam i mislio. Čini se da sam bio u krivu. S dopuštenjem inspektora Currvja, ispričat ću vam nešto što još nitko ne zna. Ili bih

možda trebao reći da samo jedna osoba zna."

Ukratko joj je ispričao što je sinoć bio rekao inspektoru Curryju.

Gđica Marple je djelovala užasnuto.

"Ne mogu u to povjerovati, g. Serrocold. Doista ne mogu povjerovati."

"Tako sam se i ja osjećao kad mi je Christian Gulbrandsen rekao."

"Ne bih rekla da Carrie Louise ima ijednog neprijatelja na ovom svijetu."

"To se čini nevjerojatnim. No vidite li na što ovo upućuje? Trovanje - polagano trovanje - je intimna obiteljska stvar. To mora biti netko od naših najbližih ukućana -"

"Ako je to uopće istina. Jeste li sigurni da se g. Gulbrandsen nije prevario?"

"Christian se nije prevario. Bio je preoprezan da bi iznio takvu tvrdnju bez temelja. Osim toga, policijaje odnijela bocu s njenim lijekom i još jedan odvojeni uzorak tekućine. Oboje su sadržavali arsen - a arsen ne spada u recept. Prava kvantitativna analiza će potrajati dulje, no sama činjenica da je arsen bio prisutan u toniku je utvrđena."

"To znači da je njena reuma - poteškoće u hodanju - sve to-"

"Da, grčevi u nogama su tipični, kako sam čuo. Također, prije nego što ste stigli, Caroline je imala nekoliko ozbiljnih želučanih napada - ni sanjao nisam o tome dok Christian nije došao -"

Zastao je. Gđica Marple je tiho rekla: "Dakle, Ruth je bila u pravu!"

"Ruth?"

Lewis Serrocoldje djelovao iznenađeno. Gđica Marple je pocrvenjela.

"Postoji nešto što vam nisam rekla. Moj dolazak ovamo nije bio posve slučajan. Dopustite mi da vam objasnim - bojim se da sam jako loš pripovjedač.

Imajte strpljenja, molim vas."

Lewis Serrocold je slušao dok mu je gđica Marple govorila o Ruthinoj nelagodi i osjećaju hitnosti.

"Vrlo neobično", prokomentirao je. "Nisam imao pojma o tome."

"Sve je bilo vrlo mutno", rekla je gđica Marple. "Ni sama Ruth nije znala odakle joj taj osjećaj. Morao je postojati nekakav razlog - iskustvo me naučilo da razlog uvijek postoji - no najbliže što smo uspjeli doći bilo je 'nešto nije u redu'."

Lewis Serrocold je mračno rekao:

"Pa, čini se da je bila u pravu. Dakle, gđice Marple, sad vam je jasan moj položaj. Trebam li reći Carrie Louise za ovo?"

Gđica Marple je brzo i uznemireno rekla: "Oh, ne", pa pocrvenjela i sumnjičavo se zagledala u Lewisa. On je kimnuo.

"Dakle, mislite isto što i ja? Isto što je mislio i Christian Gulbrandsen. Bismo li tako mislili da je riječ o običnoj ženi?"

"Carrie Louise nije obična žena. Ona živi od svog povjerenja, svoje vjere u ljudsku prirodu - dragi Bože, izražavam se vrlo loše. No, smatram da, dok ne doznamo tko -"

"Da, to je bit. Uviđate li, gđice Marple, rizik koji postoji ako ništa ne kažemo —"

"I zato želite da ja - kako da se izrazim? - pazim na nju?"

"Vidite, vi ste jedina osoba kojoj mogu vjerovati", rekao je Lewis Serrocold jednostavno. "Svi ovdje prisutni se čine privrženima. Ali, jesu li doista privrženi?"

Što se vas tiče, vaše prijateljstvo s Caroline seže daleko u prošlost."

"Ujedno sam i stigla prije svega nekoliko dana", rekla je gđica Marple.

Lewis Serrocold se nasmiješio.

"Upravo tako."

"Ovo će zazvučati kao vrlo materijalističko pitanje", rekla je gđica Marple kao da se ispričava. "No tko bi se točno okoristio smrću drage Carrie Louise?"

"Novac!" rekao je Lewis ogorčeno. "Na kraju se sve uvijek svodi na novac, zar ne?"

"Pa, u ovom slučaju mislim da je sigurno tako. Jer Carrie Louise je vrlo draga i šarmantna osoba i čovjek ne može uopće zamisliti zašto bi je netko mrzio.

Hoću reći, nemoguće je da bi ona imala neprijatelje. Stoga se sve svodi, kako ste se vi izrazili, na novac. Nije potrebno da vam govorim, g. Serrocold, kako su ljudi često spremni zbog novca učiniti bilo što."

"Pretpostavljam da je tako."

Nastavio je: "Dakako, inspektor Curry se već prihvatio tog pitanja. Danas iz Londona dolazi g. Gilfov, koji će nam moći dati iscrpnije informacije. Gilfoy, Gilfoy, James i Gilfoy je vrlo ugledna odvjetnička tvrtka. Otac ovog Gilfovja bio je jedan od prvih upravitelja zaklade, koji su načinili i Carolineinu oporuku i prvobitnu oporuku Erica Gulbrandsena. Objasnit ću vam jednostavnim rječnikom — "

"Hvala vam", rekla je gđica Marple zahvalno. "Oduvijek sam pravo smatrala tako zbunjujućim."

"Eric Gulbrandsen je svojom oporukom, nakon što je donirao određenu sumu Koledžu, raznim stipendijama, zakladama i drugim

dobrotvornim ustanovama, te jednaku sumu namijenio svojoj kćeri Mildred i svojoj usvojenoj kćeri Pippi (Gininoj majci), ostatak svog golemog bogatstva ostavio u zakladi iz koje se Carolini za njena života isplaćuje velikodušan prihod."

"A nakon njene smrti?"

"Nakon njene smrti novac se dijeli na jednake dijelove između Mildred i Pippe - ili njihove djece u slučaju da ih Caroline nadživi."

"Dakle, zapravo ga dobivaju gđa Strete i Gina."

"Da. Caroline također ima i poveliko vlastito bogatstvo, iako ono nije ni izdaleka u Gulbrandsenovoj ligi. Prije četiri godine polovicu tog bogatstva prenijela je na mene. Sto se tiče ostatka, deset tisuća funti ostavila je Juliet Bellever, a ostatak razdijelila najednake dijelove između Alexa i Stephen Rostaricka, njena dvaposinka."

"Oh, Bože", rekla je gđica Marple. "To je loše. To je jako loše."

"Što hoćete reći?"

"To znači da su svi ukućani imali financijski motiv."

"Da. Ali ipak, znate, ne mogu vjerovati da bi itko od tih ljudi počinio ubojstvo. Jednostavno ne mogu vjerovati. Mildred je njena kći - i već sad ima sasvim dovoljno novca. Gina je odana svojoj baki. Velikodušna je i rastrošna, no nema materijalističkih instinkata. Jolly Bellever je fanatično odana Carolini."

Obojica Rostarickovih vole Caroline kao da im je prava majka. Njih dvojica ne posjeduju neku značajniju imovinu, no dobar dio Carolineina prihoda otišao je na financiranje njihovih poslovnih pothvata - posebno Alexovih. Jednostavno ne mogu povjerovati da bi je ijedan od njih dvojice namjerno trovao kako bi nakon njene smrti naslijedio njen novac. Naprosto ne mogu povjerovati u to, gđice Marple."

"Tu je još i Ginin muž, zar ne?"

"Da", rekao je Lewis ozbiljno. "Tu je još i Ginin muž."

"O njemu zapravo ne znate mnogo. A čovjek ne može ne primijetiti da se radi o vrlo nesretnom mladiću."

Lewis je uzdahnuo.

"Nije se uklopio ovamo - ne. Ne pokazuje zanimanje ni razumijevanje za ono što mi ovdje pokušavamo postići. No, na kraju krajeva, i zašto bi? Mladje, neobrazovan i dolazi iz zemlje u kojoj čovjeka cijene po njegovoj uspješnosti u životu."

"Dok mi ovdje toliko volimo neuspješne", rekla je gđica Marple.

Lewis Serrocold ju je pogledao oštro i sumnjičavo.

Ona je pocrvenjela i prilično nepovezano promrmljala:

"Znate, mislim da je katkad moguće prijeći u drugu krajnost... Hoću reći da su mladi ljudi dobra nasljeđa, dobro odgojeni u stabilnim domovima, koje krase odvažnost, upornost i sposobnost napretka u životu - pa, kad se sve zbroti i oduzme, takvi mladi ljudi su ono što je našoj zemlji potrebno."

Lewis se namrštitio, a gđica Marple se požurila nastaviti, sve crvenija u licu i sve nepovezanija u govoru.

"Nije da ne cijenim - svakako cijenim vas i Carrie Louise- vaš doista plemenit rad - istinsko suosjećanje - čovjek bi i trebao imati suosjećanja - jer, na kraju krajeva, ljudi i jesu ono što je najvažnije — postoji dobra i loša sreća - a od onih sretnijih se (i to s pravom) uvijek mnogo više očekuje. Ipak, mislim da katkad ljudi imaju potpuno krivi osjećaj za razmjer- oh, ne mislim na vas, g. Serrocold. Zapravo ne znam što mislim - no Englezi su doista pomalo čudni kad se o tome radi. Čak i u ratu, puno smo se više ponosili svojim

porazima i povlačenjima nego pobjedama. Stranci nikad neće moći razumjeti zašto smo toliko ponosni na Dunkirk.^[6]

Oni sami takve stvari radije ne spominju. No mi uvijek gotovo kao da se sramimo pobjede - i ponašamo se kao da se ne bi bilo pristojno njome hvalisati. A pogledajte naše pjesnike! Juriš lake brigade,^[7] pa malena Osveta koja je potonula u Karipskom moru.^[8] To je zapravo vrlo neobična osobina, kad čovjek malo bolje razmisli!"

Gđica Marple je uvukla dah.

"Ono što želim reći jest da se mladom Walteru Huddu ovdje zasigurno sve čini vrlo čudnim."

"Da", odvratio je Lewis. "Razumijem što želite reći. Walter svakako ima vrlo velike ratne zasluge. U njegovu hrabrost nitko ne sumnja."

"Što uopće ne pomaže", rekla je gđica Marple otvoreno. "Jer, rat je jedna stvar, a svakodnevni život nešto sasvim drugo. Mislim da za ubojstvo zapravo i nije potrebna hrabrost - ili da je mnogo češće dovoljna samo taština. Da, taština."

"Walter Hudd teško da je imao jak motiv."

"Doista?" upitala je gđica Marple. "On mrzi ovo mjesto. Želi otići odavde."

Želi sa sobom povesti i Ginu. A ako je novac zaista ono što želi, onda je važno da Gina dobije sav novac prije nego što se - ovaj - definitivno veže za nekog drugog."

"Veže za nekog drugog", rekao je Lewis zaprepaštenim tonom.

Gđica Marple se zapitala jesu li svi entuzijastični društveni reformatori tako slijepi.

"Dobro ste čuli. Obojica Restarickovih su zaljubljena u nju, znate."

"Oh, ne bih rekao", rekao je Lewis odsutno.

Nastavio je:

"Stephen nam je od neprocjenjive vrijednosti - doista neprocjenjive. Kakav je samo napredak ostvario s tim dječacima - kako ih je pokrenuo - zainteresirao.

Prošlog mjeseca su održali sjajnu predstavu. Scenografija, kostimi, sve. To samo pokazuje, kao što sam oduvijek govorio Mavericku, da je nedostatak drame u njihovim životima ono što te dječake navodi na zločin. Dramatizacija je prirodni dječji nagon. Maverick tvrdi - ah, Maverick-

Zastao je.

"Želim da Maverick razgovara s inspektorom Currvjem o Edgaru. Cijela je stvar zapravo smiješna."

"Što zapravo znate o Edgaru Lawsonu, g. Serrocold?"

"Sve", odgovorio je Lewis uvjeren. "To jest, sve što čovjek treba znati.

Njegovo porijeklo, odgoj - njegov duboko ukorijenjeni nedostatak samopouzdanja-

Gđica Marple ga je prekinula.

"Nije li Edgar Lawson mogao otrovati gđu Serrocold?"

"Teško. On je ovdje tek nekoliko tjedana. Uostalom, to je smiješno! Zašto bi Edgar želio otrovati moju suprugu? Što bi time mogao dobiti?"

"Ništa materijalno, znam. Ali možda ima - neki čudan razlog. On jest čudan, znate."

"Mislite, neuravnotežen?"

"Valjda. Ne, ne mislim - ne baš neuravnotežen. Želim reći da kod njega ništa nije kako treba."

Time nije uspjela baš najjasnije izraziti što je osjećala. Lewis Serrocold je prihvatio njene riječi zdravo za gotovo.

"Da", rekao je s uzdahom. "Ništa kod njega nije kako treba, siroti dječak. A pokazivao je tako izrazito poboljšanje. Uopće ne razumijem zašto je došlo do ove iznenadne regresije..."

Gđica Marple se gorljivo nagnula naprijed.

"Da, to sam se i ja zapitala. Nije li možda-"

Zastala je kad je u prostoriju ušao inspektor Curry.

12.

I

Lewis Serrocold je izišao, a inspektor Curry je sjeo i poklonio gđici Marple prilično neobičan osmijeh.

"Dakle, g. Serrocold vas je zamolio da budete njegov pas čuvar."

"Pa, da." Dodala je kao da se ispričava: "Nadam se da vam ne smeta -"

"Meni ne smeta. Smatram da je to vrlo dobra ideja. Zna li g. Serrocold koliko ste zapravo kvalificirani za taj posao?"

"Nisam vas baš posve razumjela, inspektore."

"Tako, dakle. On je uvjeren da ste vi samo jedna vrlo draga postarija dama koja je išla u školu s njegovom suprugom." Odmahnuo je glavom. "Međutim, mi znamo da ste ipak malo više od toga, zar ne, gđice Marple? Vama zločin uopće nije stran. G. Serrocold poznaje samo jedan aspekt zločina - perspektivne početnike.

Katkad mi bude zlo od toga. Možete reći da sam u krivu i da sam staromodan. No na svijetu ima sasvim dovoljno pristojnih dječaka, dječaka kojima bi koristila odskočna daska u životu. Međutim, izgleda da je poštenje samome sebi nagrada - jer milijunaši ne osnivaju zaklade za pomoć onima koji to zaslužuju. Pa - ma, ne obraćajte pažnju na mene. Staromodan sam. Vidio sam mnogo mladića - i djevojaka - koji su imali sve izgleda uperene protiv sebe, razorene domove, lošu sreću, sve moguće nedostatke, a ipak su imali hrabrosti da uspiju u životu.

Takvima ću ja ostaviti svoje bogatstvo, ako ga ikad budem imao. No, naravno, nikad ga neću imati. Samo svoju mirovinu i zgodan

komadić vrta."

Kimnuo je gđici Marple.

"Viši inspektor Blacker mi je sinoć govorio o vama. Rekao je da imate mnogo iskustva s mračnom stranom ljudske prirode. Dakle, da čujemo vaše mišljenje.

Tko je crna ovca u ovom društvu? Muž-vojnika?"

"To bi svima bilo vrlo zgodno", odvratio je gđica Marple.

Inspektor Curry se nasmiješio.

"Jednu je moju djevojku preteo neki vojnika", rekao je prisjećajući se.

"Dakako, pun sam predrasuda. A njegovo ponašanje nimalo ne pomaže. Dajte da čujemo mišljenje amatera. Tko potajno i sustavno truje gđu Serrocold?"

"Pa", započela je gđica Marple kritično, "budući da je ljudska priroda takva kakva jest, čovjek je sklon najprije posumnjati na muža. Ili, ako je situacija obrnuta, na ženu. To je u slučaju trovanja uvijek prva pretpostavka, ne mislite li tako?"

"Uvijek se slažem s vama", odvratio je inspektor Curry.

"No, u ovom slučaju -" gđica Marple je odmahнула glavom. "Iskreno, ne mogu ozbiljno posumnjati na g. Serrocolda. Jer, vidite, inspektore, on doista voli svoju suprugu. Dakako, od toga ne radi predstavu. Njegova je ljubav vrlo tiha, ali je iskrena. On voli svoju ženu i sigurna sam da je ne bi otrovao."

"Da ne spominjemo činjenicu da za to nema nikakav motiv. Već mu je prepisala svoj novac."

"Naravno", rekla je gđica Marple ukočeno, "postoje i drugi razlozi zbog kojih bi gospodin želio svoju suprugu maknuti s puta. Romantični osjećaji prema mlađoj ženi, na primjer. Međutim, u ovom

slučaju doista ne vidim nikakve znakove nečeg sličnog. G. Serrocold se ne ponaša kao da ima bilo kakvu romantičnu preokupaciju. Bojim se da ćemo njega morati eliminirati." Izgovorila je to s popriličnim žaljenjem.

"Nažalost", rekao je inspektor. Nacerio se. "Bilo kako bilo, Gulbrandsena nikako nije mogao ubiti. Čini mi se da nema sumnje kako su te dvije stvari čvrsto povezane. Tko god truje gđu Serrocold, ubio je i Gulbrandsena kako bi ga spriječio da s drugima podijeli svoje sumnje. Sljedeće što moramo utvrditi jest tko je imao priliku ubiti Gulbrandsena. A naš glavni sumnjivac - u to nema nikakve sumnje - jest mladi Walter Hudd. On je bio taj koji je upalio svjetiljku za čitanje zbog koje je pregorio osigurač, pruživši si tako priliku da napusti dvoranu i ode do kutije s osiguračima. Kutija s osiguračima nalazi se u kuhinjskom prolazu do kojeg se dolazi iz glavnog hodnika. Pucanj se čuo dok je Walter bio odsutan iz Velike dvorane. Dakle, sumnjivac broj jedan imao je savršenu priliku za počiniti zločin."

"A sumnjivac broj dva?" upitala je gđica Marple.

"Sumnjivac broj dvaje Alex Restarick, koji se u vrijeme ubojstva nalazio sam u automobilu između kolibice i kuće i kojem je trebalo predugo da dođe ovamo."

"Još netko?" gđica Marple se zainteresirano nagnula naprijed. Nije zaboravila dodati: "Vrlo je ljubazno od vas što mi sve ovo govorite."

"Ne radi se o ljubaznosti", odvratio je inspektor Curry. "Potrebna mi je vaša pomoć. Pogodili ste u srž problema kad ste me upitali 'još netko'. Jer, tu se moram osloniti na vas. Vi ste bili ondje, sinoć u dvorani, i vi mi možete reći tko ju je napustio..."

"Da - da, trebala bih moći... No, mogu li doista? Vidite - okolnosti -"

"Hoćete reći da ste svi slušali svađu koja se odvijala iza vrata kabineta g. Serrocolda."

Gđica Marple je vatreno kimnula. "Da. Vidite, svi smo bili vrlo prestrašeni.

G. Lawson je djelovao - doista je djelovao - posve poremećeno. Osim gđe Serrocold, koja se naizgled nije uzrujala, svi smo se uplašili da bi mogao nanijeti kakvo zlo g. Serrocoldu. Vikao je, znate, i govorio grozne stvari - sve smo čuli posve jasno. Što zbog toga, što zbog činjenice da je većina svjetala bila pogašena, zapravo nisam zamijetila ništa drugo."

"Hoćete reći da se za vrijeme te scene bilo tko mogao iskrasti iz dvorane, prijeći hodnik, upucati g. Gulbrandsena i ponovo se ušuljati unutra?"

"Mislim da je to moguće..."

"Možete li sa sigurnošću reći da je netko bio u dvorani čitavo vrijeme?"

Gđica Marple je razmislila.

"Mogu vam reći da gđa Serrocold jest - jer sam je promatrala. Sjedila je u blizini vrata kabineta i nije se nijednom pomaknula sa stolca. Iznenadilo me, znate, što je uspjela ostati tako mirna."

"A ostali?"

"Gđica Bellever je izišla - no mislim - gotovo sam sigurna - da je to bilo nakon pucnja. Gđa Strete? Zapravo i ne znam. Vidite, ona je sjedila iza mene. Gina je stajala pokraj udaljenog prozora. Mislim da je čitavo vrijeme ostala ondje, no, naravno, ne mogu biti sigurna. Stephen je bio za klavirom. Kad se svađa počela rasplamsavati, prestao je svirati -"

"Ne smije nas zavarati vrijeme kad ste čuli pucanj", rekao je inspektor Curry. "To je poznati trik, znate. Odglumiti pucanj i tako lažirati vrijeme zločina.

Ako je gđica Bel ever doista zakuhala nešto slično (malo je nategnuto, no nikad se ne zna), logično je da je izišla nakon što ste čuli pucanj, ne skrivajući to. Ne, ne možemo se ravnati prema pucnju. Granice se protežu od vremena kad je Christian Gulbrandsen napustio prostoriju do vremena kad ga je gđica Bellever pronašla mrtvog. Možemo eliminirati samo one ljude za koje pouzdano znamo da nisu imali priliku. To uključuje Lewisa Serrocolda i Edgara Lawsona u kabinetu, te gđu Serrocold u dvorani. Naravno, vrlo je nezgodno što je Gulbrandsen ubijen iste večeri kad se dogodila ta zbrka između Serrocolda i mladog Lawsona."

"Zar mislite da je samo nezgodno?" reče gđica Marple.

"Oh? Što vi mislite?"

"Palo mi je na pamet", promrmljalaje gđica Marple, "da je to možda bilo iscenirano."

"Dakle, to je vaše mišljenje?"

"Pa, svima se čini vrlo čudnim što je Edgar Lawson tako iznenada doživio regresiju, da se tako izrazim. On boluje od tog čudnog kompleksa, ili kako se to već zove, zbog toga što ne zna tko mu je otac. U njegovom stanju, Winston Churchill i lord Montgomeri jednako su vjerojatni kandidati. Ili bilo koji drugi slavan čovjek koji bi mu u danom trenutku pao na pamet. No, zamislite da mu netko utuvi u glavu da je Lewis Serrocold njegov pravi otac, da je Lewis Serrocold taj koji ga je progonio - i da bi po pravdi baš on trebao biti nasljednik Stonvgatesa. U svom slabom stanju uma on bi tu zamisao prihvatio, doveo se do ludila i prije ili kasnije napravio scenu kakvu je napravio. A kako bi to divan paravan bio! Svima bi pažnja bila prikovana na opasnu situaciju koja se razvija pred njihovim očima - posebice ako bi se netko dosjetio opskrbiti ga revolverom."

"Hm, da. Revolverom Waltera Hudda."

"Oh, da", rekla je gđica Marple, "pomislila sam i na to. No, znate, Walter nije komunikativan, bez sumnje je mrk i neljubazan, no, ne čini mi se nimalo glupim."

"Dakle, mislite da je Walter počinitelj?"

"Mislim da bi svima pao kamen sa srca da se uspostavi da je riječ o njemu.

To zvuči vrlo neljubazno, no on je autsajder."

"Što je s njegovom suprugom?" upitao je inspektor Curry. "Bi li i njoj pao kamen sa srca?"

Gđica Marple nije odgovorila. Pomislila je na Ginu i Stephena Restaricka, sjetila se kako ih je prvog dana svog boravka vidjela zajedno. Prisjetila se i kako je pogled Alexa Restaricka potražio Ginu kad je sinoć ušao u dvoranu. Gdje je stajala Gina u cijeloj toj priči?

II

Dva sata kasnije, inspektor Curry se naslonio u stolcu, protegnuo se i uzdahnuo.

"Pa", rekao je, "raščistili smo dosta toga."

Narednik Lake se složio.

"Sluge smo eliminirali", rekao je. "Bili su zajedno tijekom čitavog tog razdoblja - oni koji ovdje noće. Oni koji ne žive ovdje, otišli su kućama."

Curry je kimnuo. Bio je iscrpljen.

Razgovarao je s fizioterapeutima, članovima učiteljskog osoblja i dvojicom mladića koji su te večeri došli na red za večeru s obitelji. Njihove priče podudarale su se i međusobno potvrđivale. Njih je mogao otpisati. Aktivnosti i navike bile su im društvene. Među njima nije bilo usamljenih duša. Što je bilo vrlo korisno u prilici kad treba pružiti alibi. Curry je ostavio dr. Mavericka, za kojeg je zaključio da se nalazi na čelu Instituta, za kraj.

"Sad ćemo ga pozvati, Lake."

Tako je mladi doktor upao unutra, uredan, dotjeran i djelujući pomalo neljudski iza svojih cvikera.

Maverick je potvrdio izjave svog osoblja i složio se s Currvjevim zaključcima. Koledž je oko sebe izgradio neprobojnu ogradu u kojoj nije bilo propusta ni rupa. Smrt Christiana Gulbrandsena nije se mogla svaliti na "mlade pacijente", kako ih je Curry gotovo nazvao uslijed hipnotiziranosti revnim medicinskim ozračjem.

"Ali oni i jesu upravo to - pacijenti, inspektore", rekao je dr. Maverick s blagim osmijehom. Bio je to nadmoćan osmijeh i bilo bi neljudski

od inspektora Currvja da mu ga nije sasvim malo zamjerio. Izrekao je profesionalnim tonom:

"Pozabavimo se sad vašim vlastitim kretanjima, dr. Maverick. Možete li mi ukratko ispričati o njima?"

"Naravno. Zabilježio sam vam svoja kretanja, zajedno s njihovim približnim vremenima."

Dr. Maverick je napustio Veliku dvoranu u devet i petnaest s g. Lacvjem i dr. Baumgartenom. Zajedno su pošli u prostorije dr. Baumgartena, gdje su sva trojica ostala zabavljena raspravom o određenim metodama liječenja sve dok nije nazvala gđica Bellever i pozvala dr. Mavericka da dođe u Veliku dvoranu. To je bilo otprilike u pola deset. On je odmah požurio u dvoranu i zatekao Edgara Lawsons u stanju kolapsa.

Inspektor Curry se malo promeškoltio.

"Samo trenutak, dr. Maverick. Je li taj mladić, po vašem mišljenju, definitivno psihički bolesnik?"

Dr. Maverick se opet nasmiješio onim superiornim osmijehom.

"Svi smo mi psihički bolesnici, inspektore Curry."

Glup odgovor, pomislio je inspektor. Što god dr. Maverick bio, on je za sebe vrlo dobro znao da nije psihički bolesnik!

"Može li ga se držati odgovornim za svoje postupke? Svjestan je onoga što čini, pretpostavljam?"

"Savršeno."

"Dakle, kad je pucao u g. Serrocolda, definitivno se radilo o pokušaju ubojstva."

"Ne, ne, inspektore Curry. Ništa takvoga."

"Dajte, dr. Maverick. Vidio sam dvije rupe od metka u zidu. Hici su morali proći opasno blizu glave g. Serrocolda."

"Možda. No Lawson nije imao namjeru ubiti g. Serrocolda, a niti ga raniti.

On jako voli g. Serrocolda."

"Čini se da to pokazuje na neobičan način."

Dr. Maverick se opet nasmiješio. Inspektor Curry je taj osmijeh nalazio vrlo zamornim.

"Sve što čovjek činije namjerno. Svaki put kad zaboravite neko ime ili lice, inspektore, to činite jer ga podsvjesno želite zaboraviti."

Inspektor Curry je djelovao kao da ne vjeruje u to.

"Svaki put kad vam se jezik omakne, vaše riječi imaju značenje. Edgar Lawson je stajao na svega metar udaljenosti od g. Serrocolda. Lako ga je mogao ubiti. Umjesto toga ga je promašio. Zasto je promašio? Zato jer ga je i želio promašiti. Vrlo je jednostavno. G. Serrocold ni u jednom trenutku nije bio u opasnosti - i sam je bio vrlo dobro svjestan te činjenice. Točno je protumačio Edgarovo ponašanje - kao gestu prkosa i gnjeva prema svemiru koju mu je uskratio jednostavne potrebe u dječjem životu - sigurnost i ljubav."

"Mislim da bih želio vidjeti tog mladića."

"Dakako, ako tako želite. Njegov sinoćnji ispad imao je učinak katarze.

Danas mu je mnogo bolje. G. Serrocoldu će biti jako drago."

Inspektor Curry se intenzivno zagledao u njega, no dr. Maverick je bio ozbiljan kao i obično.

Curry je uzdahnuo.

"Imate li arsena?" upitao je.

"Arsena?" To je pitanje iznenadilo dr. Mavericka. Očigledno je bilo neočekivano. "Kakvo neobično pitanje. Zašto arsena?"

"Samo odgovorite na pitanje, molim vas."

"Ne, u svom posjedu nemam nikakvog arsena."

"Ali imate lijekove?"

"Oh, svakako. Sedative, morfij, barbiturate. Uobičajene stvari."

"Liječite li gđu Serrocold?"

"Ne. Dr. Gunter iz Market Kimbleaje obiteljski liječnik. Naravno, ja posjedujem diplomu iz medicine, ali imam dozvolu isključivo za psihijatrijski rad."

"Tako. Pa, mnogo vam hvala, dr. Maverick."

Dok je dr. Maverick odlazio, inspektor Curry je ispod glasa promrmljao Lakeu kako mu psihijatri idu na jetra.

"Sad ćemo se baciti na obitelj", rekao je. "Najprije bih želio razgovarati s mladim Walterom Huddom."

Stav Waltera Hudda bio je oprezan. Činilo se kao da proučava policajca s pomalo opreznim izrazom lica. Ipak, bio je voljan surađivati.

"U Stonvgatesu ima mnogo neispravnih instalacija - čitav sustav električnih instalacija je vrlo staromodan. U Americi takav sustav ne bi prošao."

"Ako sam dobro shvatio, električne instalacije je dao postaviti pokojni g. Gulbrandsen dok je struja još bila novost", rekao je inspektor Curry uz tračak osmijeha.

"I meni se čini! Potječu još iz doba dobre stare feudalne Engleske, a nikad ih nitko nije modernizirao!"

Osigurač koji je upravljao većinom svjetala u Velikoj dvorani je pregorio, pa je Walter otišao do kutije s osiguračima kako bi se pobrinuo za to. Trebalo mu je određeno vrijeme da zamijeni osigurač i vrati se natrag.

"Koliko dugo vas nije bilo?"

"To vam ne mogu sa sigurnošću reći. Kutija s osiguračima nalazi se na nezgodnom mjestu. Morao sam uzeti ljestve i svijeću. Trebalo mi je možda deset, petnaest minuta."

"Jeste li čuli pucanj?"

"Ne, nisam čuo ništa slično. U kuhinjske prostorije vode dvostruka vrata, a jedna od njih su obložena pustom."

"Shvaćam. Kad ste se vratili u dvoranu, što ste ugledali?"

"Svi su se okupili oko vrata koja vode u kabinet dr. Serrocolda. Gđa Strete je rekla da je g. Serrocold ubijen - ali to nije bila istina. G. Serrocolduje bilo sasvim dobro. Onaj ga je manijak promašio."

"Jeste li prepoznali revolver?"

"Naravno da sam ga prepoznao! Bio je to moj revolver."

"Kad ste ga posljednji put vidjeli?"

"Prije dva ili tri dana."

"Gdje ga držite?"

"Ujednoj ladici u svojoj sobi."

"Tko sve zna da ga držite ondje?"

"Ne bih znao tko što zna u ovoj kući."

"Što ste time željeli reći, g. Hudd?"

"Ma, svi su oni ljudi!"

"Kad ste ušli u dvoranu, jesu li svi ostali bili ondje?"

"Kako to mislite, svi?"

"Isti ljudi koji su bili ondje kad ste otišli popraviti prekidač."

"Gina je bila ondje... i ona sjedokosa starica - i gđica Bellever... Nisam baš obraćao pažnju, ali rekao bih da jesu."

"G. Gulbrandsen je stigao prilično nenadano, zar ne?"

"Pretpostavljam da jest. Ako sam dobro razumio, ovo nije bio njegov uobičajeni rutinski posjet."

"Je li vam se činilo da je njegov dolazak koga uzrujao?"

Walter Hudd je razmišljao trenutak ili dva prije nego što je odgovorio:

"Ne, ne bih rekao."

U njegovom držanju opet se osjetio nagovještaj opreza.

"Imate li neku predodžbu o razlogu njegova dolaska?"

"Njihova draga Gulbrandsenova zaklada, pretpostavljam. Cijela je ta ustanova luda."

"Takve ustanove, kako ste se izrazili, postoje i u Sjedinjenim Državama."

"Jedna je stvar darovati novac za neku stvar, ali ovaj osobni pristup koji oni ovdje imaju je nešto sasvim drugo. Psihijataru mi je bilo sasvim dosta u vojsci."

Ovo ih je mjesto krcato. Uče mlade razbojнике da izrađuju košare od lika i rezbare drške za lule. Dječje igre! Sve su to mlakonje!"

Inspektor Curry nije prokomentirao njegovu kritiku. Moguće je da se slagao s njome.

Rekao je, pažljivo promatrajući Waltera:

"Dakle, nemate pojma tko je mogao ubiti g. Gulbrandsena?"

"Jedan od genijalaca s Koledža koji je usavršavao svoju tehniku, rekao bih."

"Ne, g. Hudd, tu smo mogućnost isključili. Unatoč svojoj brižljivo njegovanoj atmosferi slobode, Koledž je ipak ustanova zatvorskog tipa i tako se i vodi. Nitko ne može izlaziti i ulaziti nakon što padne mrak i ubijati ljude."

"Ja ih ne bi tako lako oslobodio sumnje! Pa - ako tražite nešto bliže domu, rekao bih da je najveći sumnjivac Alex Restarick."

"Zašto to kažete?"

"Imao je priliku. Vozio se po imanju sam u svom automobilu."

"A zašto bi on ubio Christiana Gulbrandsena?"

Walter je slegnuo ramenima.

"Ja sam ovdje stranac. Ne poznajem obiteljske odnose. Možda je stari načuo nešto o Alexu i namjeravao se izlajati Serrocoldovima."

"S kakvim posljedicama?"

"Možda bi mu uskratili lovu. Njemu treba lova - u svakom slučaju je obilno troši."

"Mislite na njegove kazališne pothvate?"

"Tako on to naziva?"

"Zar tvrdite da je posrijedi nešto drugo?"

Walter Hudd je ponovo slegnuo ramenima.

"Ne bih znao", odvratio je.

13.

I

Alex Restarick je bio brbljav. Također je mnogo gestikulirao.

"Znam, znam! Ja sam idealan sumnjivac. Sam sam se dovezao ovamo, a na putu do kuće sam dobio napad kreativnosti. Ne očekujem od vas da to razumijete.

Kako biste i mogli?"

"Mogao bih", ubacio je inspektor Curry suho, ali Alex Restarick je nastavio mljeti.

"To je jednostavno jedna od onih stvari! Samo te odjednom spopadnu. Ne možeš predvidjeti kada će se i kako dogoditi. Neki efekt - neka ideja - i sve ostalo ode u vjetar! Sljedeći mjesec ću producirati balet Limehouse Nights.^[9]

Odjednom - sinoć - scena je bila prekrasna. Savršeno osvjetljenje. Magla- farovi automobila koji režu maglu i bivaju odbačeni natrag - te blijedo ocrtavaju skupinu visokih zgrada. Sve se urotilo! Pucnje vi - koraci u trku - zvuk električnog motora - lako sam mogao biti u čamcu na Temzi. Pomislio sam - to je to - no što da upotrijebim kako bih dobio baš te efekte? - i -"

Inspektor Curry se ubacio.

"Čuli ste pucnjeve? Gdje?"

"Iz magle, inspektore."

Alex je zamlatarao rukama po zraku - punašnim, njegovanim rukama. "Iz magle. To je bio najbolji dio."

"Nije vam palo na pamet da nešto nije u redu?"

"Da nešto nije u redu? Zašto bi?"

"Zar su pucnjevi tako uobičajena pojava?"

"Ah, znao sam da nećete razumjeti! Pucnjevi su se uklapali u scenu koju sam nastojao stvoriti. Želio sam pucnjeve. Opasnost - opijum - ludost. Zašto bi me bilo briga što su ti pucnjevi bili u stvarnosti? Eksplozija auspuha nekog kamiona na cesti? Zvjerokradica u lovu na zečeve?"

"U ovim krajevima zečevi se uglavnom love zamkama."

Alex je nastavio brbljati:

"Dijete koje se igralo vatrometa? Nisam uopće razmišljao o njima kao o pucnjevima. Duhom sam bio u Limehouseu^[10] - ili bolje reći pri dnu staja, gledajući na Limehouse."

"Koliko ste pucnjeva čuli?"

"Ne znam", odgovorio je Alex razdražljivo. "Dva ili tri. Dva su uslijedila vrlo brzo jedan za dnigim, toga se sjećam."

Inspektor Curry je kimnuo.

"Spominjali ste i zvuk koraka u trku, čini mi se. Odakle ste to čuli?"

"Doprli su do mene iz magle. Negdje iz blizine kuće."

Inspektor Curry je blago rekao:

"To bi značilo da je ubojica Christiana Gulbrandsena došao izvana."

"Dakako. Zašto ne? Zar stvarno mislite da je došao iz unutrašnjosti kuće?"

Inspektor Curry je opet vrlo blago rekao:

"Moramo uzeti u obzir sve mogućnosti."

"Pretpostavljam da je tako", rekao je Alex Restarick velikodušno. "Vaš posao mora da vam uništava dušu, inspektore. Detalji, vremena i mjesta, sva ta minuciozna sitničavost. A na kraju krajeva, kakva je korist od svega toga? Hoće li to vratiti nesretnog Christiana Gulbrandsena u život?"

"Velika je satisfakcija uhvatiti počinitelja, g. Restarick."

"Pristup s Divljeg Zapada!"

"Jeste li dobro poznavali g. Gulbrandsena?"

"Ne toliko dobro da bih ga ubio, inspektore. Susretao sam ga tu još od razdoblja kad sam živio ovdje kao dječak. Pojavljivao se nakratko s vremena na vrijeme. Jedan od velikana naše industrije. Taj me tip ljudi ne zanima. Vjerujem da je bio vlasnik veće kolekcije Thonvaldsenovih^[11] kipova-" Alex se stresao. "To samo za sebe dovoljno govori, zar ne? Moj Bože, ti bogataši!"

Inspektor Curry ga je zamišljeno promatrao. Onda je rekao: "Zanimaju li vas otrovi, g. Restarick?"

"Otrovi? Dragi moj čovječe, Gulbrandsena sigurno nije netko otrovao, pa zatim upucao. To bi previše sličilo na neku ludu detektivsku priču."

"Gulbrandsen nije otrovan. No, niste odgovorili na moje pitanje."

"Otrov ima određenu draž... Nije nasilan kao metak ili neko tupo oružje. Ne posjedujem nikakvo posebno znanje o toj temi, ako ste na to mislili."

"Jeste li ikad imali arsen u svoj posjedu?"

"U sendvičima nakon predstave? Moram priznati da je ideja privlačna."

Poznajete li Rose Gildon? Ah, te glumice koje si umisle da su velika imena! Ne, arsen mi nikad nije pao na pamet. Mislim da se može dobiti iz herbicida ili ljepila za muhe."

"Koliko često dolazite ovamo, g. Restarick?"

"Kako kada, inspektore. Katkad me nema po nekoliko tjedana. No nastojim doći za vikend kad god mogu. Uvijek sam u Stonvgatesu gledao svoj pravi dom."

"Gđa Serrocold vas je poticala u tome?"

"Gđi Serrocold nikad neću moći vratiti što joj dugujem. Suosjećanje, razumijevanje, ljubav..."

"Kao i popriličnu količinu gotovine, pretpostavljam?"

Alex je djelovao blago zaprepašteno.

"Ona se prema meni ponaša kao prema vlastitom sinu i vjeruje u moj rad."

"Je li vam ikad govorila o svojoj oporuci?"

"Svakako. No, smijem li pitati koja je svrha svih ovih pitanja, inspektore? S gđom Serrocold je sve u redu."

"I bolje vam je da sve bude u redu", rekao je inspektor Curry mračno.

"Što time želite reći?"

"Ako ne znate, utoliko bolje", odvratio je inspektor Curry. "A, ako znate - upozoravam vas."

Kad je Alex otišao, narednik Lake je upitao:

"Malo glumata, ne mislite li?"

Curry je odmahnuo glavom.

"Teško je reći. Možda posjeduje istinski kreativni talent. Ili možda samo voli lagodno živjeti i razbacivati se velikim riječima. Teško je biti siguran. Čuo je korake u trku, ha? Spreman sam se okladiti da je to izmislio."

"Zbog nekog posebnog razloga?"

"Definitivno zbog nekog posebnog razloga. Do toga još nismo stigli, no hoćemo."

"Na kraju krajeva, gospodine, jedan od bistrijih štićenika mogao se neopažen iskrasti iz zgrade Koledža. Među njima vjerojatno ima nekoliko provalnika, a ako je tako -"

"To žele da mislimo. Vrlo prikladno. No, ako to istina, Lake, pojest ću svoj novi pusteni šešir."

"Bio sam za klavirom", rekao je Stephen Restarick. "U trenutku kad je izbila svađa između Lewisa i Edgara, tiho sam prebirao po tipkama."

"Što ste pomislili o svađi?"

"Pa - da vam kažem istinu, nisam ih baš shvatio previše ozbiljno. Jadnik ima te bijesne ispade. Nije zaista lud, znate. Sve te besmislice služe mu kao neka vrsta ispušnog ventila. Istina je da mu svi mi idemo na živce - posebno Gina, dakako."

"Gina? Mislite na gđu Hudd? Zašto mu ona ide na živce?"

"Zato jer je žena- i to prelijepa žena - i zato jer ga smatra smiješnim! Ona je napola Talijanka, znate, a Talijani imaju tu žicu nesvjesne okrutnosti. Nemaju suosjećanja prema nikome tko je star, ružan ili neobičan na bilo koji drugi način.

Upiru prstom i rugaju se. Govoreći metaforički, to je Gina radila Edgaru. Njoj mladi Edgar nije bio ni od kakve koristi. Bio je smiješan, pompozan i u dubini duše duboko nesiguran u sebe. Htio je zadiviti

ljude, a uspijevao je jedino ispasti smiješan. Njoj ne bi ništa značila činjenica da je jadnik mnogo patio."

"Pokušavate li reći da je Edgar Lawson zaljubljen u gđu Hudd?" upitao je inspektor Curry.

Stephenje veselo odgovorio:

"Oh, da. Zapravo, svi smo mi manje-više zaljubljeni u nju. Takve nas voli."

"Voli li vas i njen muž takve?"

"On odlučuje zatvarati oči pred tim. I on mnogo pati, jadnik. To ne može potrajati, znate. Mislim na njihov brak. Raspast će se vrlo ubrzo. Bila je to tek jedna od onih ratnih ljubavi."

"Sve je to vrlo zanimljivo", primijetio je inspektor. "Međutim, skrenuli smo s naše teme, a to je ubojstvo Christiana Gulbrandsena."

"Tako je", rekao je Stephen. "Noja vam ne mogu reći ništa o tome. Sjedio sam za klavirom i nisam se maknuo odande sve dok draga Jolly nije došla s hrpom hrđavih starih ključeva i pokušala neki od njih ugurati u bravu na vratima kabineta."

"Ostali ste za klavirom. Jeste li nastavili svirati?"

"Kao nenametljivu pratnju borbi na život i smrt koja se odvijala u Lewisovu kabinetu? Ne, prestao sam svirati kad se svađa rasplamsala. Nije da sam imao ikakvih sumnji u ishod. Lewis ima nešto što vam mogu opisati samo kao 'dinamično oko'. Lako je mogao slomiti Edgara pukim pogledom."

"Ali Edgar je ipak ispalio dva metka u njega?"

Stephen je blago odmahnuo glavom.

"To je bila samo predstava. Zabavljao se. Moja draga majka je to često činila. Umrla je ili pobjegla s nekim kad su mi bile četiri godine,

no sjećam se da je pucala iz pištolja svaki put kad bi je netko uzrujao. Jednom je to učinila u nekom klubu. Napravila je rupu na zidu. Bila je izvrstan strijelac. Stvarala je prilično mnogo nevolja. Bila je ruska plesačica, znate."

"Tako, dakle. Možete li mi reći, g. Restarick, tko je sinoć napustio dvoranu dok ste bili ondje - u vremenu koje nas zanima?"

"Wally je izišao popraviti svjetla. I gđica Bellever je otišla pronaći ključ kabineta. Koliko je meni poznato, nitko drugi nije izlazio."

"Biste li bili primijetili da je netko izišao?"

Stephen je razmislio.

"Vjerojatno ne bih. To jest, ne bih primijetio da se netko odšuljao van i na isti način vratio. U dvorani je bilo vrlo mračno - a tu je bila i svađa koju smo svi pratili s velikim zanimanjem."

"Postoji li netko za koga ste sigurni da je bio ondje čitavo vrijeme?"

"Gđa Serrocold - da, i Gina. Za njih bih se zakleo."

"Hvala vam, g. Restarick."

Stephen se uputio k vratima. Onda je zastao i vratio se.

"Kakve su to priče", upitao je, "o arsenu?"

"Tko vam je spominjao arsen?"

"Moj brat."

"Ah-da."

Stephen je rekao:

"Je li netko trovao gđu Serrocold arsenom?"

"Zašto ste spomenuli gđu Serrocold?"

"Čitao sam o simptomima trovanja arsenom. Upala perifernih živaca, nije li tako? To se više-manje poklapa sa simptomima koji su je u posljednje vrijeme mučili. A Lewis joj je sinoć oteo njen tonik. Radi li se ovdje o tome?"

"To trenutno istražujemo", rekao je inspektor Curry svojim najslužbenijim tonom.

"Zna li ona za to?"

"G. Serrocoldu je posebno stalo da se nju ne - uzbunjuje."

"Uzbuniti nije prava riječ, inspektore. Gđu Serrocold je nemoguće uzbuniti.

Je li to razlog ubojstva Christiana Gulbrandsena? Je li on doznao da gđu Serrocold netko truže — no kako bi to mogao doznati? Bilo kako bilo, čitava se stvar čini nevjerojatnom. Nema nikakvog smisla."

"To vas jako iznenađuje, zar ne, g. Restarick?"

"Da, doista. Kad mi je Alex rekao, nisam mogao vjerovati."

"Tko bi, po vašem mišljenju, mogao davati arsen gđi Serrocold?"

Na zgodnom licu Stephena Restaricka na trenutak se pojavio smiješak.

"Uobičajeni sumnjivac je isključen. Muža možete eliminirati. Lewis Serrocold ne bi time ništa dobio. Osim toga, on obožava tu ženu. Ne može podnijeti ni kad je boli mali prst."

"Onda tko? Imate li neku ideju?"

"Oh, da. Rekao bih da je to prilično jasno."

"Objasnite, molim vas."

Stephen je odmahnuo glavom.

"Jasno je u psihološkom smislu. Ni u kojem drugom. Nema nikakvih dokaza. I vi se vjerojatno ne biste složili."

Stephen Restarick je nonšalantno izašao, a inspektor Curry je šarao po listu papira ispred sebe.

Razmišljao je o trima stvarima. Prvo, Stephen Restarick je imao vrlo visoko mišljenje o sebi; drugo, Stephen Restarick i njegov brat predstavljali su ujedinjenu frontu; i treće, Stephen Restarick je bio zgodan muškarac, za razliku od Waltera Hudda.

Pitao se još dvije stvari - što je Stephen mislio s onim "u psihološkom smislu" i je li Stephen ikako mogao vidjeti Ginu sa svog mjesta za klavirom. Bio je sklon mišljenju da nije.

Ginaje u gotički polumrak knjižnice donijela neki egzotični sjaj. Čak je i inspektor Curry malo zatreptao pred blistavom mladom ženom koja je sjela, nagnula se naprijed preko stola i s očekivanjem rekla: "Dakle?"

Primijetivši njenu grimiznu košulju i tamnozelene hlače, inspektor Curry je suho rekao:

"Ne nosite crninu, gđo Hudd?"

"Nemam crne odjeće", rekla je Gina. "Znam da bi svaka žena trebala imati malu crnu haljinu i nositi je s biserima. No ja je nemam. Mrzim crno. Smatram da je to grozna boja i da bi je trebali nositi samo recepcionari, domaćice i slični ljudi. Uostalom, Christian Gulbrandsen mi zapravo nije bio u rodu. Bio je bakin posinak."

"Pretpostavljam da ga niste baš dobro poznavali?"

Gina je odmahнула glavom.

"Bio je ovdje nekoliko puta dok sam bila dijete, no tad je izbio rat i ja sam otišla u Ameriku. Vratila sam se ovamo tek prije šest mjeseci."

"Definitivno ste došli živjeti ovamo? Niste samo u posjetu?"

"Nisam zapravo razmišljala o tome", odvratila je Gina.

"Sinoć ste bili u Velikoj dvorani kad se g. Gulbrandsen povukao u svoju sobu?"

"Da. Rekao je laku noć i otišao. Baka ga je upitala ima li sve što mu je potrebno i on je odgovorio potvrdno - rekao je da se Jolly za sve pobrinula. Ne tim riječima, no to je bio smisao. Rekao je da mora napisati neka pisma."

"Što se onda dogodilo?"

Gina je opisala scenu između Lewisa i Edgara Lawsona. Inspektor Curry je dotad već mnogo puta čuo istu priču, no u Gininoj interpretaciji priča je dobila neku dodatnu boju, novo oduševljenje. Postalaje drama.

"Revolver je bio Wallyjev", rekla je. "Zamislite, Edgar je imao hrabrosti da se ušulja u njegovu sobu i ukrade ga. Nikad ne bih pogodila da će imati hrabrosti za nešto takvo."

"Jeste li se uplašili kad su ušli u kabinet i kad je Edgar Lawson zaključao vrata?"

"Oh, ne", rekla je Gina širom otvorivši svoje goleme smeđe oči. "Uživala sam u tome. Bilo je to samo glumatanje, znate, i bilo je tako luđački dramatično. Sve što Edgar radi, uvijek je smiješno. Čovjek ga ni na trenutak ne može shvatiti ozbiljno."

"Ipak je na kraju pucao iz revolvera?"

"Da. Tad smo svi pomislili da je ubio Lewisa."

"I jeste li i u tome uživali?" inspektor Curry se nije mogao suzdržati a da ne upita.

"Oh, ne, tad sam se prestrašila. Svi smo se prestrašili, osim bake. Ona se nijednom nije ni trgnula."

"To se čini prilično neobičnim."

"Zapravo i nije. Ona je takva osoba. Ne stoji baš s obje noge na zemlji.

Jedna je od onih osoba koje ne vjeruju da se može dogoditi nešto loše. Vrlo je draga."

"Tijekom čitave te scene, tko je sve bio u dvorani?"

"Oh, svi smo bili ondje. Osim ujaka Christiana, dakako."

"Nisu svi bili ondje, gđo Hudd. Ljudi su ulazili i izlazili."

"Jesu li?" upitalaje Gina neodređeno.

"Vaš muž, na primjer, izišao je kako bi popravio svjetla."

"Da. Wallyju popravljanje stvari odlično ide."

"Koliko je meni poznato, za vrijeme njegove odsutnosti začuo se pucanj.

Pucanj za koji ste mislili da je došao iz parka?"

"Ne sjećam se toga... Ah, da, biloje to neposredno nakon što su se svjetla ponovo upalila i Wally se vratio u dvoranu."

"Je li još tko napuštao dvoranu?"

"Ne sjećam se. Mislim da nije."

"Gdje ste vi sjedili, gđo Hudd?"

"Pokraj prozora."

"Blizu vrata koja vode u knjižnicu?"

"Da."

"Jeste li vi napuštali prostoriju?"

"Napuštala? Kraj svog uzbuđenja? Naravno da nisam."

Činilo se da je Ginu i sama pomisao na to zaprepastila.

"Gdje su sjedili ostali?"

"Uglavnom oko kamina, mislim. Teta Mildred je plela, kao i teta Jane - hoću reći, gđica Marple - a baka je samo sjedila."

"A g. Stephen Restarick?"

"Stephen? Na početku je svirao klavir. Ne znam kamo je otišao kasnije."

"A gđica Bellever?"

"Motala se uokolo, kao i obično. Ona praktički nikad ne sjedi. Tražila je ključeve ili nešto slično."

Iznenada je rekla:

"Kakve su to priče s bakinim tonikom? Je li ljekarnik pogriješio sastav? Što se dogodilo?"

"Odakle vam to?"

"Boca s tonikom je nestala i Jolly juri kao luda uokolo tražeći je. Sva je uzrujana. Alex joj je rekao da je bocu odnijela policija. Je li to istina?"

Umjesto da odgovori na pitanje, inspektor Curry je upitao:

"Rekli ste da je gđica Bellever uzrujana?"

"Oh! Jolly uvijek pravi galamu", rekla je Gina nemarno. "Obožava to raditi."

Katkad se pitam kako je baka podnosi."

"Samo još jedno pitanje, gđo Hudd. Nemate nikakvu predodžbu o tome tko je ubio Christiana Gulbrandsena i zašto?"

"To je učinio jedan od čudaka, rekla bih. Nasilnici su zapravo prilično razumni. Hoću reći, oni tuku ljude samo zato da bi ih opljačkali, oteli im nakit ili novac - a ne da bi se zabavili. Ali čudaci - znate, oni koje

zovu mentalno neprilagođenima - oni bi to mogli učiniti iz čiste zabave, ne mislite li? Jer, osobno ne vidim koji bi drugi razlog mogao postojati za ubojstvo ujaka Christiana osim zabave. Ne mislim baš zabave, ali -"

"Ne pada vam na pamet nikakav motiv?"

"Da, to je ono što sam pokušavala reći", rekla je Gina zahvalno. "Nije bio opljačkan ili nešto slično, zar ne?"

"Ali, znate, gđo Hudd, zgrade Koledža su zaključane i imaju rešetke na prozorima. Nitko odande nije mogao doći ovamo bez propusnice."

"Ne vjerujete valjda u to", Gina se veselo nasmijala. "Ti su dječaci u stanju izvući se iz bilo kojeg mjesta! Naučili su me mnogim trikovima."

"Ova je živahna", rekao je narednik Lake kad je Gina otišla. "Ovo je prvi put da sam je vidio izbliza. Krasna figura, zar ne? Egzotična, ako razumijete što želim reći."

Inspektor Curry mu je dobacio hladan pogled. Narednik Lake je brzo dodao kako mu se činila veselom. "Čini se kao da je uživala u čitavoj stvari, moglo bi se reći."

"Bio Stephen Restarick u pravu glede njenog braka ili ne, primijetio sam da se potrudila naglasiti da se Walter Hudd vratio u Veliku dvoranu prije nego što su čuli onaj pucanj."

"Što je u suprotnosti s iskazima svih ostalih?"

"Upravo tako."

"Nije spomenula ni činjenicu da je gđica Bellever izišla iz dvorane kako bi potražila ključeve."

"Ne", rekao je inspektor zamišljeno, "nije..."

14.

I

Gđa Strete se uklapala u knjižnicu mnogo bolje nego Gina. U njoj nije bilo ničeg egzotičnog. Bilaje odjevena u crninu ukrašenu brošem od oniksa, a preko brižljivo uređene sijede kose nosila je mrežicu za kosu.

Izgledala je, pomislio je inspektor Curry, upravo onako kako bi udovica kanonika trebala izgledati - što je bilo gotovo neobično, budući da rijetki ljudi izgledaju poput onog što uistinu jesu.

Čak je i tanka linija njenih usana ostavljala nekakav asketski, crkveni dojam.

Bilaje slika i prilika kršćanske strpljivosti, možda i kršćanske snage. Ali ne i kršćanskog milosrđa, pomislio je Curry.

Osim toga, bilo je očigledno da se gđa Strete osjećala uvrijeđenom.

"Čovjek bi pomislio da ćete mi dati bar neku naznaku kad ćete me trebati, inspektore. Umjesto toga, bila sam prisiljena sjediti i čekati čitavo jutro."

Njen osjećaj važnosti bio je povrijeđen, zaključio je Curry. Požurio je smiriti ju.

"Jako mi je žao, gđo Strete. Možda niste upoznati s našim procedurama.

Uvijek počinjemo, znate, s manje važnim dokazima - da ih skinemo s dnevnog reda, recimo to tako. Vrlo je bitno za kraj ostaviti osobu na čiju se moć rasuđivanja možemo osloniti - dobrog promatrača - kako bismo uz njegovu pomoć mogli provjeriti sve što nam je dotad rečeno."

Gđa Strete se vidljivo smekšala.

"Oh, razumijem. Nisam znala..."

"Dakle, vi ste žena zrele moći rasuđivanja, gđo Strete. Svjetska žena. A budući da je ovo vaš dom - da ste vi kći jedinica- možete mi reći sve o ljudima koji ovdje žive."

"Dakako da mogu", odvratila je gđa Strete.

"Vidite, dakle, kad se radi o pitanju tko je ubio Christiana Gulbrandsena, vi nam možete biti od velike pomoći."

"Je li to uopće pitanje? Nije li savršeno jasno tko je ubio mog brata?"

Inspektor Curry se naslonio u stolcu. Rukom je gladio svoj mali, njegovani brk.

"Pa- moramo biti pažljivi", rekao je. "Vi mislite da je očigledno?"

"Naravno. Onaj Ginin grozni muž Amerikanac, sirota djevojka. On je jedini stranac ovdje. O njemu ne znamo apsolutno ništa. Vjerojatno je jedan od onih užasnih američkih gangstera."

"Ali to baš i ne objašnjava zašto bi ubio Christiana Gulbrandsena, zar ne?"

Koji bi bio njegov motiv?"

"Ubio ga je jer je Christian doznao nešto o njemu. Zato je i došao ovamo tako brzo nakon svog posljednjeg posjeta."

"Jeste li sigurni u to, gđo Strete?"

"Ponavljam, čini mi se posve očiglednim. Dopustio je da svi pomisle kako je došao zbog nekog posla vezanog uz Zakladu - no to su besmislice. Bio je ovdje prije svega mjesec dana, a odonda se nije dogodilo ništa značajno. Dakle, razlog njegova dolaska morao je biti privatne prirode. Za vrijeme svog posljednjeg posjeta vidio je

Waltera, pa ga je vjerojatno prepoznao - iji se raspitao o njemu u Sjedinjenim Državama - naravno, imao je svoje agente po čitavom svijetu - i tako je doznao nešto vrlo štetno. Gina je vrlo nerazborita djevojka. Oduvijek je bila takva. Udati se za čovjeka o kojem ne zna ništa, posve je slično njoj. Uvijekje bila luda za muškarcima! Za čovjeka kojeg traži policija, možda, ili za čovjeka koji je već oženjen, ili za nekog gadnog tipa iz podzemlja. Međutim, mog brata Christiana nije bilo lako zavarati. Sigurna sam da je došao ovamo kako bi riješio čitavu tu stvar. Razotkrio Waltera i pokazao ga u pravom svjetlu. I zato gaje, dakako, Walter ubio."

Dodavši par predimenzioniranih brkova jednoj od mačaka koje je nacrtao na svom bloku, inspektor Curry je rekao:

"Da-da."

"Zar se ne slažete sa mnom da se sigurno tako dogodilo?"

"Moguće je - da", priznao je inspektor.

"Kakvo bi drugo rješenje moglo postojati? Christian nije imao neprijatelja.

Ono što ne mogu razumjeti jest zašto već niste uhitili Waltera?"

"Pa, vidite, gdo Strete, treba nam nekakav dokaz."

"Dokaz biste vjerojatno mogli lako pribaviti. Kad biste poslali brzojav u Sjedinjene Države -"

"Oh, da, naravno da ćemo provjeriti Waltera Hudda. Budite uvjereni. Dok ne budemo imali dokaz da je postojao motiv, nemamo previše materijala za istragu. Tu je prilika, dakako -"

"Izišao je odmah nakon Christiana pretvarajući se da je pregorio osigurač."

"Osigurač i jest pregorio."

"To je lako mogao namjestiti."

"Istina."

"To mu je pružilo izliku. Pošao je za Christianom u njegovu sobu i ubio ga, a potom je popravio osigurač i vratio se u dvoranu."

"Njegova supruga tvrdi da se vratio prije nego što ste začuli pucanj izvana."

"Nije istina! Naravno da vam Gina neće ništa reći. Talijani nikad ne govore istinu. Osim toga, ona je katolkinja, dakako."

Inspektor Curry je zanemario vjersku opasku.

"Mislite da mu je supruga bila suučesnica?"

Mildred Strete je na trenutak oklijevala.

"Ne — ne, ne mislim tako." Doimala se prilično razočaranom što ne misli tako. Nastavila je: "To je sigurno bio dio motiva - htio je spriječiti da Gina dozna istinu o njemu. Uostalom, Gina je njegov izvor prihoda."

"I vrlo lijepa djevojka."

"Oh, da. Ja sam oduvijek govorila da je Gina vrlo privlačna. Iako je taj tip u Italiji vrlo uobičajen, naravno. No, ako mene pitate, Walter Hudd želi novac.

Zato je i došao ovamo i nastanio se kod Serrocoldovih."

"Gđa Hudd je vrlo imućna, jesam li u pravu?"

"Trenutno nije. Moj otac je Gininoj majci namijenio jednaku sumu kao i meni. Međutim, ona je, dakako, preuzela nacionalnost svog supruga (vjerujem da se u međuvremenu zakon promijenio), a budući da je izbio rat, u kojem je on bio na strani fašista, Gina ima vrlo malo vlastitog novca. Moja ju je majka razmazila, a njena tetka,

gđa Van Rydock, potrošila je nevjerojatne svote na nju i kupovala joj sve što je željela tijekom ratnih godina. Ipak, s Walterove točke gledišta, on se ne može ničeg dočepati dok moja majka ne umre, nakon čega će Gina naslijediti vrlo veliko bogatstvo."

"Kao i vi, gđo Strete."

Obraze Mildred Strete oblilaje vrlo blijeda boja.

"I ja, kao što ste rekli. Moj suprug i ja uvijek smo živjeli mirnim životom. On je trošio vrlo malo, osim na knjige - bio je veliki znanstvenik. Moj vlastiti novac se gotovo udvostručio. Za svoje jednostavne potrebe imam više nego dovoljno. Ipak, čovjek uvijek može upotrijebiti novac kako bi pomogao drugima. Ja ću sav novac koji naslijedim smatrati svetom zakladom."

"Ali taj novac neće biti u Zakladi, zar ne?" upitao je Curry namjerno se pretvarajući da je nije razumio. "Dobit ćete ga i moći ćete potpuno raspolagati njime."

"Oh, da- u tom smislu. Da, moći ću potpuno raspolagati njime."

Nešto u zvuku tih riječi natjeralo je inspektora Currvja da naglo podigne glavu. Gđa Strete nije gledala u njega. Oči su joj sjale, a njene duge, tanke usne izvile su se u trijumfalan osmijeh.

Inspektor je rekao zamišljenim glasom:

"Dakle, vaše je mišljenje- a imali ste mnogo prilika za prosuđivanje, dakako - da mladi Walter Hudd želi novac koji će njegova supruga naslijediti nakon smrti gđe Serrocold. Usput, njeno zdravlje nije baš najbolje, zar ne, gđo Strete?"

"Moja majka je oduvijek bila vrlo krhka."

"Vjerujem. Međutim, krhki ljudi često požive jednako koliko i ljudi izvrsna zdravlja, ili ih čak i nadžive."

"Da, pretpostavljam da je tako."

"Niste primijetili da se zdravlje vaše majke u posljednje vrijeme pogoršalo?"

"Ona boluje od reume. No to je tako, čovjek mora od nečeg oboljeti kad ostari. Nemam suosjećanja za ljude koji dižu galamu oko boljki i boljetica koje se ne daju izbjeći."

"Diže li gđa Serrocold galamu oko njih?"

Mildred Strete je na trenutak utihnula. Napokon je rekla:

"Ona sama ne diže galamu, no navikla je da se oko nje diže galama. Moj očuh se daleko previše zabrinjava. A što se tiče gdice Bellever, njena je briga apsolutno smiješna. Bilo kako bilo, gđica Bel ever ima jako loš utjecaj u ovoj kući.

Došla je ovamo prije mnogo godina, a njena je privrženost mojoj majci, iako sama po sebi dostojna divljenja, postala neka vrsta gnjavaže. Doslovce tiranizira moju majku. Vodi čitavo domaćinstvo i preuzima daleko previše zadataka na sebe.

Mislim da to Lewisa katkad živcira. Ne bih uopće bila iznenađena da je otjera.

Gđica Bellever nema takta - nimalo takta - a za muškarca je vrlo frustrirajuće kad njegovom suprugom potpuno dominira zapovijedanju sklona žena."

Inspektor Curry je blago kimnuo.

"Shvaćam... Shvaćam.."

Zamišljeno ju je promatrao.

"Postoji još jedna stvar koja mi nije baš posve jasna, gđo Strete. Položaj dvojice braće, Restarickovih?"

"Još malo budalaste sentimentalnosti. Njihov otac se oženio mojom sirotom majkom zbog njena novca. Dvije godine kasnije, pobjegao je

s jugoslavenskom pjevačicom najnižeg morala. Bio je vrlo nedostojna osoba. Moja majka je bila meka srca, pa se sažalila nad ta dva dječaka. Budući da nije dolazilo u obzir da praznike provode sa ženom tako ozloglašena morala, ona ih je manje-više posvojila. Otad se stalno potucaju ovuda. Da, u ovoj kući imamo dosta muktaroša, to vam mogu reći."

"Alex Restarick je imao priliku ubiti Christiana Gulbrandsena. Bio je sam u svom automobilu, vozeći se između kolibice i kuće. Što je sa Stephenom?"

"Stephen je bio u dvorani s nama. Alex Restarick nema moje odobravanje - u posljednje je vrijeme počeo izgledati vrlo neotesano, a vjerujem i da vodi neuredan život - no ne mogu ga zamisliti kao ubojicu. Uostalom, zašto bi on ubio mog brata?"

"Stalno se vraćamo na to, zar ne?" rekao je inspektor Curry prisno. "Što je to Christian Gulbrandsen znao o nekome, da je taj netko smatrao potrebnim da ga ubije?"

"Upravo tako", odvratilaje gđa Strete trijumfalno. "To je morao biti Walter Hudd."

"Osim ako nije bio netko malo bliže domu."

Mildred je oštro rekla:

"Kako to mislite?"

Inspektor Curry je polako rekao:

"G. Gulbrandsen se doimao vrlo zabrinutim za zdravlje gđe Serrocold dok je bio ovdje."

Gđa Strete se namrštila.

"Muškarci se uvijek brinu oko majke jer se doima tako krhkom. Mislim da se njoj to sviđa! Moguće je i da je Christian slušao Juliet Bellever."

"Vi niste zabrinuti za zdravlje svoje majke, gdo Strete?"

"Ne. Nadam se da sam razumna. Dakako, majka nije mlada-

"A smrt nas sve čeka", rekao je inspektor Curry. "Ali ne prije vremena. To je ono što moramo spriječiti."

Rekao je to značajno. Mildred Strete je odjednom živnula.

"Oh, to je pokvareno - pokvareno. Čini se da nikoga ovdje zapravo nije briga. Zašto bi i bilo? Ja sam jedina osoba koja je bila u krvnom srodstvu s Christianom. Majci je on bio samo odrasli posinak. Gini uopće nije nikakav rod. Ali meni je bio brat."

"Polubrat", napomenuo je inspektor Curry.

"Polubrat, da. No oboje smo bili Gulbrandseni, unatoč razlici u godinama."

Curry je blago rekao:

"Da da, razumijem vas..."

Mildred Strete je odmarširala van sa suzama u očima. Curry je kimnuo Lakeu.

"Dakle, ona je posve uvjerena da je počinitelj Walter Hudd. Ne želi ni na trenutak razmisliti o mogućnosti da je netko drugi u pitanju."

"I možda je i u pravu."

"Svakako je moguće. Walter nam odgovara. Imao je i priliku i motiv. Jer, ako želi brzo doći do novca, morao bi ubiti baku svoje supruge. Dakle, Wally uspe otrov u tonik, a Christian Gulbrandsen ga vidi ili nekako dozna za to. Da, sve se vrlo lijepo poklapa."

Zastao je, pa rekao:

"Usput, Mildred Strete voli novac... Možda ga ne troši, ali ga voli. Nisam siguran zašto... Možda je škrtica sa škrtičkim strastima. Ili možda voli moć koju sa sobom donosi novac. Novac za dobrotvorne svrhe, možda? Ona je Gulbrandsenova. Možda želi oponašati svog oca."

"Komplicirano, zar ne?" izjavio je narednik Lake i počeo se po glavi.

Inspektor Curry je rekao:

"Bilo bi najbolje da sad porazgovaramo s onim ćaknutim mladićem Lawsonom, a nakon toga ćemo otići u Veliku dvoranu i ustanoviti tko je gdje bio - ako je uopće bio - zašto - i kada... Danas smo čuli par vrlo zanimljivih stvari."

II

Vrlo je teško, pomislio je inspektor Curry, točno procijeniti osobu na temelju suda drugih ljudi.

Tog mu je jutra Edgara Lawsons opisalo mnogo različitih ljudi, no sad kad je stajao pred njim, Curryjevi vlastiti dojmovi bili su gotovo apsurdno različiti.

Edgar ga se nije dojmio kao "čudak" ili "opasan", niti kao "arogantan", čak niti kao "abnormalan". Učinio mu se posve običnim mladićem, vrlo potištenim i u stanju poniznosti koje ga je podsjećalo na Uriaha Heepa.^[12] Djelovao je mlado, pomalo obično i prilično bijedno.

Jedva je čekao priliku da govori i da se ispriča.

"Znam da sam vrlo loše postupio. Ne znam što me spopalo - doista ne znam.

Zašto sam napravio onu scenu i izazvao takvu svađu. I povrh svega opalio iz pištolja. I to na g. Serrocolda, koji je bio tako dobar prema meni, i strpljiv, također."

Nervozno je kršio ruke. Bile su to prilično bijedne ruke, s koščatim zglobovima.

"Ako moram biti kažnjen za to, odmah ću poći s vama. Zaslužujem to.

Priznajem krivicu."

"Protiv vas nije podignuta nikakva optužnica", rekao je inspektor Curry odrješito. "Tako da nemamo dokaza na temelju kojih bismo vas osudili. Prema riječima g. Serrocolda, pištolj je opalio slučajno."

"To je zato što je tako dobar. Tako dobrog čovjeka kakav je g. Serrocold svijet još nije vidio! Učinio je sve za mene. A ja mu se odužujem ovakvim ponašanjem."

"Zašto ste se tako ponijeli?"

Edgar Lawson je djelovao kao da mu je neugodno.

"Napravio sam budalu od sebe."

Inspektor Curry mu je suho rekao:

"Tako se čini. G. Serrocoldu ste u prisutnosti svjedoka rekli kako ste otkrili da je on vaš otac. Je li to bila istina?"

"Ne, nije."

"Odakle vam takva ideja? Je li vam to netko natuknuo?"

"Pa, to je malo teško objasniti."

Inspektor Curry ga je zamišljeno pogledao, pa rekao ljubaznim tonom:

"Pokušajte barem. Ne bismo vam željeli otežavati situaciju."

"Pa, vidite, imao sam prilično teško djetinjstvo. Drugi su mi se dječaci rugali. Zato jer nisam imao oca. Zvali su me malim kopiletom - što je bilo istina, dakako. Mama je obično bila pijana i stalno su joj dolazili nekakvi muškarci. Otac mi je bio neki strani mornar, vjerujem. Kuća je uvijek bila prljava - sve u svemu, bio je to pravi pakao. Tad sam počeo zamišljati da moj otac nije neki obični strani mornar, već netko važan - pa sam stao izmišljati stvari. U početku su to bile djetinjarije - kako su me zamijenili u rodilištu - vkako sam zakoniti nasljednik - takve stvari. Onda sam krenuo u novu školu, pa sam tu i tamo pokušao natuknuti nešto slično. Govorio sam da mi je otac zapravo bio admiral u mornarici. S vremenom sam počeo i sam vjerovati u to. Onda se nisam osjećao tako loše."

Zastao je, pa nastavio:

"A onda - kasnije - počeo sam izmišljati i druge stvari. Odsjedao bih u hotelima i pričao svakakve bedaste priče - da sam pilot borbenog zrakoplova, ili agent vojne obavještajne službe. Sve mi se pomiješalo. Više nisam mogao prestati lagati."

"Samo, cilj mi zapravo nije bio izmamiti novac. Bio je to samo blef kako bi me ljudi više cijenili. Nisam htio biti nepošten. G. Serrocold će vam reći - i dr.

Maverick - oni imaju sve podatke o tome."

Inspektor Curry je kimnuo. Već je bio proučio Edgarov medicinski karton i njegov policijski dosje.

"G. Serrocold me na kraju oslobodio optužbi i doveo ovamo. Rekao je da treba tajnika da mu pomaže - i ja sam mu pomagao! Doista jesam. Samo, svi ostali su mi se smijali. Uvijek su mi se smijali."

"Koji ostali? Gđa Serrocold?"

"Ne, ne gđa Serrocold. Ona je prava dama - uvijek je blaga i ljubazna. Ne, nego se Gina ponašala prema meni kao prema zadnjem smeću. I Stephen Restarick. I gđa Strete me gledala s visoka jef nisam gospodin. I gđica Bellever također - a što je ona? Plaćena družbenica, zar ne?"

Curry je primijetio znakove rastućeg uzbuđenja.

"Dakle, smatrate da oni nisu imali previše suosjećanja prema vama?"

Edgar je strastveno rekao:

"Sve je to zato jer sam kopile. Da sam imao pravog oca, ne bi se tako ponašali prema meni."

"Pa ste prisvojili nekoliko slavni očeva?"

Edgar je pocrvenio.

"Čini se da stalno lažem", promrmljao je.

"Naposljetku ste rekli da je vaš otac g. Serrocold. Zašto?"

"Jer bi ih to zaustavilo jednom zauvijek, nije li tako? Kad bi on bio moj otac, ne bi mi mogli ništa."

"Da. No vi ste ga optužili da vam je neprijatelj - da vas proganja."

"Znam -" Protrljao je čelo. "Sve sam krivo shvatio. Ponekad ne uspijevam - ne uspijevam shvatiti stvari. Sve mi se pomiješa."

"A revolver ste uzeli iz sobe g. Waltera Hudda?"

Edgar se doimao zbunjenim.

"Jesam li? Zar sam ga od tamo uzeo?"

"Zar se ne sjećate odakle vam?"

Edgar je rekao:

"Htio sam njime zaprijetiti g. Serrocoldu. Htio sam ga uplašiti. Opet djetinjarije."

Inspektor Curry je upitao strpljivo:

"Odakle vam revolver?"

"Upravo ste rekli - iz Walterove sobe."

"Sad ste se prisjetili kako ste ga uzeli odande?"

"Morao sam ga uzeti iz njegove sobe. Nisam mogao doći do njega ni na koji daigi način, zar ne?"

"Ne znam", rekao je inspektor Curry. "Možda vam ga je netko dao?"

Edgar je bio tih - lice mu je bilo prazno.

"Je li se tako dogodilo?"

Edgar je rekao strastveno:

"Ne sjećam se. Bio sam tako uzrujan. Šetao sam vrtom u crvenoj izmaglici bijesa. Mislio sam da me ljudi uhode, promatraju, pokušavaju me uloviti. Čak i ona ljubazna sjedokosa starica... Više ne mogu razumjeti ništa od toga.

Vjerujem da sam poludio. Za polovicu se vremena uopće ne sjećam gdje sam bio niti što sam radio!"

"Ali svakako se sjećate tko vam je rekao da je g. Serrocold vaš otac?"

Edgar mu je odvratio istim tupim pogledom.

"Nitko mi nije rekao", rekao je tvrdoglavo. "Sam sam si to utuvio u glavu."

Inspektor Curry je uzdahnuo. Nije bio zadovoljan. Ipak, zaključio je da zasad s Edgarom nije mogao ostvariti neki daljnji napredak.

"Pa, u budućnosti pazite što radite", rekao je.

"Da, gospodine. Hoću, doista."

Dok je Edgar odlazio, inspektor Curry je polako zatresao glavom.

"Ti patološki slučajevi su Sotona glavom i bradom!"

"Mislite li da je lud, gospodine?"

"Mnogo je manje lud nego što sam zamišljao. Glup je, hvalisav i lažljiv - a ipak posjeduje tu neku ugodnu jednostavnost. Vrlo je povodljiv, pretpostavljam.."

"Mislite da mu je netko natuknuo da je g. Serrocold njegov otac?"

"Oh, da, stara gđica Marple je tu bila u pravu. Lukava je to starica. No volio bih znati tko je to bio. A on nam neće reći. Kad bismo samo to znali... Hajdemo, Lake, pođimo napraviti detaljnu rekonstrukciju scene u dvorani."

"To smo, dakle, utvrdili."

Inspektor Curry je sjedio za klavirom. Narednik Lake se smjestio u stolcu pokraj prozora koji je gledao na jezero. Curry je nastavio:

"Ako sam napola okrenut u stolcu za klavirom i gledam prema vratima kabineta, ne vidim te."

Narednik Lake je polako ustao i tiho se uputio prema vratima koja su vodila u knjižnicu.

"Čitava ova strana prostorije je bila u mraku. Jedina svjetla koja su gorjela bila su ona pokraj vrata kabineta. Ne, Lake, nisam te vidio kako odlaziš. Jednom kad si se našao u knjižnici, mogao si izaći u hodnik kroz druga vrata - trebale bi ti dvije minute da otrčiš do Hrastovog apartmana, ubiješ Gulbrandsena i kroz knjižnicu se vratiš do svog stolca pokraj prozora."

"Žene koje su sjedile pokraj vatre bile bi ti okrenute leđima. Gđa Serrocold je sjedila ovdje - s desne strane kamina, u blizini vrata kabineta. Svi se slažu da se ona nije micala, a ona je jedina kojaje bila direktno na vidiku. Gdica Marple je bila ovdje, pokraj gđe Serrocold, i bila je okrenuta prema kabinetu. Gđa Strete je sjedila s lijeve strane kamina - u blizini vrata koja iz dvorane vode u predvorje - u vrlo mračnom uglu. Mog/a je izići i vratiti se. Da, moguće je."

Curry se odjednom nacerio.

"A mogao bih i ja." Skliznuo je sa stolca za klavirom, pa se odšuljao uza zid i do vrata. "Jedina osoba koja bi mogla primijetiti da više ne sjedim za klavirom bila bi Gina Hudd. Sjetite se što je Gina rekla: 'Stephen je na početku sjedio za klavirom. Ne znam kamo je otišao kasnije.'"

"Dakle, mislite da je ubojica Stephen?"

"Ne znam tko je ubojica", rekao je Curry. "Nije Edgar Lawson, ni Lewis Serrocold, ni gđa Serrocold, ni gđica Jane Marple. No, što se tiče ostalih -" uzdahnuo je. "Vjerojatno je Amerikanac. Onaj pregorjeli osigurač malo je prezgodna slučajnost. Ipak, znate, taj mi se momak prilično sviđa. Sto ipak nije nikakav dokaz."

Zamišljeno se zagledao u note koje su stajale uz klavir. "Hindemith? Tko je taj? Nikad čuo za njega. Šoštakovič!

Kakva imena imaju ti ljudi." Ustao je i zagledao se u staromodni stolac uz klavir. Podignuo je poklopac.

"Evo staromodnih stvari. Handelov Largo, Czernvjeve Vježbe. Većina ovoga potječe iz vremena starog Gulbrandsena. 'Znam jedan ljubak vrt' - to je pjevušila vikareva žena dok sam bio dječak -"

Zastao je spožutjelim stranicama u ruci. Ispod njihje na Chopinovim Preludijima počivao mali automatski pištolj.

"Stephen Restarick", uzviknuo je narednik Lake veselo.

"Nemoj brzati sa zaključcima", upozorio ga je inspektor Curry.
"Izgledi su deset naprama jedan da netko želi da pomislimo baš to."

15.

I

Gđica Marple se uspela uz stube i zakucala na vrata spavaće sobe gđe Serrocold.

"Smijem li ući, Carrie Louise?"

"Naravno, draga Jane."

Carrie Louise je sjedila za toaletnim stolićem i četkala svoju srebrnu kosu.

Pogledala je gđicu Marple preko ramena.

"Treba me policija? Bit ću spremna za nekoliko minuta."

"Jesi li dobro?"

"Da, naravno. Jollyje insistirala da doručkujem u krevetu. A Gina se ušuljala u moju sobu na prstima kao da sam jednom nogom u grobu! Čini mi se da ljudi ne shvaćaju kako tragedije poput Chi'istianove smrti nekome tko je star predstavljaju mnogo manji šok. Jer do te dobi čovjek nauči da je sve moguće - i shvati koliko je zapravo malo važno sve što se događa na ovom svijetu."

"Da - da", rekla je gđica Marple neodlučno.

"Zar ti ne misliš tako, Jane? Pomislila bih da ćeš se složiti."

Gđica Marple je polako rekla:

"Christian je ubijen."

"Da... Razumijem što želiš reći. Misliš da to jest važno?"

"Zar ti ne misliš tako?"

"Christianu nije važno", rekla je Carrie Louise jednostavno. "Važno je, dakako, njegovom ubojici. Tko god to bio."

"Imaš li neku predodžbu o tome tko ga je mogao ubiti?"

Gđa Serrocold je zaprepašteno odmahnula glavom.

"Ne, nemam ni najmanjeg pojma. Ne pada mi na pamet čak niti razlog zašto bi ga netko želio ubiti. Sigurno je nešto u vezi njegovog posljednjeg boravka ovdje prije nešto malo više od mjesec dana. Jer mislim da ne bi opet došao tako iznenada bez nekog posebnog razloga. Što god to bilo, moralo je početi već tada.

Razmišljala sam i razmišljala, no ne mogu se sjetiti ničeg neobičnog."

"Oh! U Stonvgatesu su bili isti ljudi kao i sada- da, Alex je nekako u to vrijeme doputovao iz Londona. I - oh, da, Ruth je bila ovdje."

"Ruth?"

"U svom uobičajenom letećem posjetu."

"Ruth", rekla je gđica Marple ponovo. Mozak joj je užurbano radio.

Christian Gulbrandsen i Ruth? Ruth se iz tog posjeta vratila zabrinuta i uplašena, no nije znala reći zašto. Sve što joj je mogla reći, bilo je da nešto nije u redu.

Christian Gulbrandsen je znao nešto što Ruth nije, ili je sumnjao u nešto. Znao je ili sumnjao da je netko pokušavao otrovati Carrie Louise. Odakle Christianu Gulbrandsenu takve sumnje? Je li nešto čuo ili vidio? Je li Ruth također to čula ili vidjela, ali nije uspjela protumačiti pravo značenje? Gđica Marple je poželjela znati o čemu se radilo. Njezin neodređeni predosjećaj da je to, što god bilo, imalo neke veze s Edgarom Lawsonom činio se slabo vjerojatnim, budući da Ruth Edgara uopće nije spominjala.

Uzdahnula je.

"Kriješ nešto od mene, žarne?" upitala je Carrie Louise.

Gđica Marple se malo trgnula kad je taj tihi glas progovorio.

"Zašto to kažeš?"

"Zato što je istina. Krijete nešto od mene. Jolly ne, ali svi ostali. Čak i Lewis.

Došao je ovamo dok sam doručkovala i ponašao se vrlo čudno. Popio je malo moje kave i čak probao malo prepečenca s marmeladom. To uopće ne slični na njega, jer uvijek pije čaj i ne voli marmeladu. Pretpostavljam da je bio zaokupljen nečim pa je zaboravio doručkovati. On često zaboravlja na stvari poputjela, no doimao se tako zabrinutim i rastresenim."

"Ubojstvo —" počela je gđica Marple.

Carrie Louise je brzo rekla:

"Oh, znam. To je užasna stvar. Nikad prije nisam imala veze s ubojstvom. Ti jesi, nije li tako, Jane?"

"Pa, da, zapravo jesam", priznala je gđica Marple.

"Tako mi je Ruth rekla."

"Je li ti to rekla posljednji put kad je bila u posjetu?" upitala je gđica Marple radoznalo.

"Ne, mislim da to nije bilo tada. Zapravo se ne sjećam."

Carrie Louise je govorila neodređeno, gotovo kao da je bila odsutna duhom.

"O čemu razmišljaš, Carrie Louise?"

Gđa Serrocold se nasmiješila. Činilo se kao da su joj misli odlutale nekamo daleko.

"Razmišljala sam o Gini", rekla je. "I o onome što si rekla o Stephenu Restaricki. Gina je draga djevojka, znaš, i doista voli Wallyja. Sigurna sam da ga jako voli."

Gđica Marple nije ništa rekla.

"Djevojke poput Gine vole se malo zabavljati." Gđa Serrocold je progovorila gotovo molećivim tonom. "Mlade su i vole osjetiti svoju moć. To je zapravo prirodno. Znam da Wally Hudd nije vrsta čovjeka za kojeg smo očekivali da će se Gina udati. U normalnim okolnostima ne bi ga nikad ni upoznala. Međutim, upoznala ga je i zaljubila se u njega - valjda možemo pretpostaviti da ona sama najbolje zna što želi u životu."

"Valjda možemo", rekla je gđica Marple.

"Jako je važno da Gina bude sretna."

Gđica Marple je radoznalo pogledala svoju prijateljicu.

"Pretpostavljam da je važno da svi budu sretni."

"Oh, da. No Gina je poseban slučaj. Kad smo posvojili njenu majku - kad smo posvojili Pippu - smatrali smo to eksperimentom koji je jednostavno morao uspjeti. Vidiš, Pippina majka-"

Carrie Louise je zastala.

Gđica Marple je upitala:

"Tko je bila Pippina majka?"

Carrie Louise je rekla: "Eric i ja smo se dogovorili da to nikada nećemo nikome reći. Ni ona sama nije nikad doznala."

"Ja bih voljela znati", rekla je gđica Marple.

Gđa Serrocold ju je sumnjičavo pogledala.

"Ne radi se samo o znatiželji", rekla je gđica Marple. "Zaista - pa - moram znati. Znam držati jezik za zubima, znaš."

"Uvijek si znala čuvati tajnu, Jane", rekla je Carrie Louise s osmijehom punim prisjećanja. "Dr. Galbraith zna- on je sad biskup Cromera. Ali nitko drugi."

Pippina majka je bila Katherine Elsworth."

"Elsworth? Nije li to ona žena koja je arsenom otrovala svog muža? Prilično poznat slučaj."

"Da."

"Obješena je?"

"Da. No, znaš, nije uopće sigurno da je to zaista učinila. Njen muž je uzimao arsen - u to vrijeme se nije puno znalo o tim stvarima."

"Namakala je ljepilo za muhe u vodu."

"Mi smo oduvijek mislili da je služavkino svjedočenje definitivno bilo neprijateljsko."

"A Pippa je bila njena kći?"

"Da. Eric i ja bili smo odlučni da tom djetetu omogućimo novi početak u životu- s ljubavlju, brigom i svime što je djetetu potrebno. Uspjeli smo. Pippa je izrasla u - sebe. Najslađe i najsretnije stvorenje koje se uopće može zamisliti."

Gđica Marple je dugo šutjela.

Carrie Louise se okrenula od toaletnog stolića.

"Spremna sam. Možda možeš zamoliti inspektora, ili što već jest, da se popne u moju dnevnu sobu. Sigurna sam da neće zamjeriti."

II

Inspektor Curry nije zamjerio. Zapravo je obleručke prihvatio priliku da se susretne s gđom Serrocold na njenom vlastitom teritoriju.

Dok je stajao i čekao, radoznalo se ogledao oko sebe. Prostorija se nije poklapala s njegovim zamislama kako bi trebalo izgledati nešto što je on prozvao "budoarom jedne bogatašice."

Namještaj se sastojao od staromodnog kauča i nekoliko viktorijanskih stolica s izvijenim drvenim naslonima koje su djelovale prilično neudobno.

Presvlake su bile stare i izbljedjele, no s prilično zgodnim uzorkom koji je prikazivao Kristalnu palaču. Bila je to jedna od manjih soba, iako je i kao takva bila veća od dnevnih soba u većini suvremenih kuća. Zbog gomile stolića, fotografija i raznih drangulija djelovala je pretrpano, što joj je davalo neku domaću atmosferu. Curry je gledao u fotografiju dviju djevojčica. Jedna je bila tamnopusuta i živahna, a druga, neugledna, mrko je zurila u svijet ispod gustih šiški.

Taj isti izraz lica je vidio jutros. Na fotografiji je pisalo "Pippa i Mildred". Na zidu je visjela fotografija Erica Gulbrandsena u teškom pozlaćenom okviru od ebanovine. Curryje upravo bio pronašao fotografiju privlačnog muškarca s očima koje su se iskrole od smijeha, za kojeg je pretpostavio da je morao biti John Restarick, kad su se otvorila vrata i u prostoriju ušla gđa Serrocold.

Nosilaje crninu, lepršavu i prozračnu crninu. Njeno malo bijeloružičasto lice doimalo se neobično sitnim ispod krune srebrne kose, a cjelokupni dojam je odisao krhkošću koja je inspektora Curryja oštro ubola u srce. U tom je trenutku shvatio mnoge stvari koje su ga zbunjivale ranije tog jutra. Shvatio je zašto je ljudima bilo toliko stalo da Caroline Louise Serrocold poštede svega čega je se moglo poštediti.

A opet, pomislio je, ona nije od onih osoba koje bi digle galamu oko bilo čega...

Pozdravila gaje, zamolila ga da sjedne i spustila se u stolac blizu njegovog.

Umjesto da on pokuša olakšati situaciju njoj, ona je pokušavala olakšati njemu.

Počeo joj je postavljati pitanja, a ona je odgovarala spremno i bez oklijevanja. O pregorjelom osiguraču, svađi između Edgara Lawsons i njenog supruga, pucnju kojeg su čuli...

"Nije vam se činilo da je pucanj došao iz unutrašnjosti kuće?"

"Ne, pomislila sam kako je došao izvana. Pomislila sam da se možda radi o auspuhu nekog automobila."

"Jeste li primijetili da je netko napustio dvoranu za vrijeme svađe između tog mladića Lawsons i vašeg supruga u kabinetu?"

"Wally je već bio izišao kako bi se pobrinuo za svjetla. Gđica Bel ever je izišla nedugo nakon toga - otišlaj je po nešto, ali se ne mogu sjetiti po što."

"Tko je još napustio dvoranu?"

"Nitko, koliko je meni poznato."

"Biste li primijetili da je netko izišao, gđo Serrocold?"

Na trenutak je razmislila.

"Ne, mislim da ne bih."

"Vaša je pažnja bila potpuno zaokupljena svađom u kabinetu koju ste čuli?"

"Da."

"I bili ste zabrinuti što bi se ondje moglo dogoditi?"

"Ne - ne, ne bih rekla da sam bila zabrinuta. Zapravo nisam mislila da će se išta dogoditi."

"No Lawson je imao revolver?"

"Da."

"I prijetio je njime vašem suprugu?"

"Da. No, nije to zapravo mislio."

Inspektor Curry je osjetio uobičajenu blagu razdraženost ovom izjavom.

Dakle, i ona je bila jedna od njih!

"U to nikako niste mogli biti sigurni, gđo Serrocold."

"Pa, bila sam sigurna. U sebi, hoću reći. Kako ono mladi kažu - folirao se?"

Činilo mi se da se radi upravo o tome. Edgar je samo dječak. Ponašao se melodramatično i glupo i utuvio si u glavu da je nekakav hrabri, očajni heroj. Vidio je sebe kao junaka kojem je nanesena nepravda u nekoj romantičnoj priči. Bila sam posve sigurna da neće pucati iz tog revolvera."

"Ali jest pucao, gđo Serrocold."

Carrie Louise se nasmiješila.

"Vjerujem da je revolver opalio slučajno."

Inspektora Currvja je opet obuzela razdraženost.

"Nije opalio slučajno. Lawson je opalio iz revolvera dvaput - ciljajući u vašeg supruga. Meci su ga promašili za dlaku."

Carrie Louise je djelovala najprije zapanjeno, a potom mrko.

"U to ne mogu povjerovati. Oh, da -" požurila se preduhitriti inspektorov prosvjed - "naravno da moram povjerovati ako vi tako kažete. No ipak smatram da mora postojati neko jednostavno objašnjenje. Možda bi mi dr. Maverick mogao objasniti."

"Oh, da, dr. Maverick će vam svakako objasniti", rekao je Curry mrko. "Dr.

Maverick može objasniti bilo što, siguran sam."

Gđa Serrocold je neočekivano rekla:

"Znam da se dobar dio našeg ovdašnjeg rada vama čini budalastim i besmislenim, a činjenica je i da psihijatri katkad znaju biti vrlo naporni. Ali mi postižemo rezultate, znate. Imali smo svojih neuspjeha, no imali smo i uspjeha. A ovo što mi pokušavamo, vrijedno je truda. Iako vjerojatno nećete u to povjerovati, Edgarje doista privržen mom suprugu. Cijelu tu predstavu o Lewisu kao svom ocu je priredio samo zato jer bi očajnički želio imati oca poput Lewisa.

Ono što ne mogu razumjeti jest zašto je najednom postao nasilan. U posljednje mu se vrijeme stanje toliko poboljšalo - praktički je bio normalan. Doista, meni se uvijek činio normalnim."

Inspektor Curry nije osporio tu tvrdnju.

Rekao je: "Revolver koji je mladi Edgar Lawson imao sa sobom pripadao je suprugu vaše unuke. Pretpostavljamo da ga je Lawson uzeo iz sobe Waltera Hudda.

Recite mi, jeste li ikad prije vidjeli ovo oružje?"

Ispružio je dlan jedne ruke. Na njemu je ležao mali crni automatik.

Carrie Louise ga je promotrila.

"Ne, mislim da nisam."

"Pronašao sam ga u stolcu uz klavir. Iz njega je nedavno pucano. Nismo još imali vremena napraviti detaljnu provjeru, no rekao bih da je ovo gotovo sigurno oružje kojim je ubijen Christian Gulbrandsen."

Namrštila se.

"A pronašli ste ga u stolcu uz klavir?"

"Ispod nekih vrlo starih nota. Nota za koje bih rekao da po nj ima godinama nitko nije svirao."

"Dakle, bio je skriven?"

"Da. Sjećate li se tko je sinoć sjedio za klavirom?"

"Stephen Restarick."

"Je li svirao?"

"Da. Vrlo tiho. Neku neobičnu melankoličnu melodijicu."

"Kad je prestao svirati, gđo Serrocold?"

"Kad je prestao? Ne znam."

"No, prestao je? Nije nastavio svirati za čitavog trajanja svađe."

"Ne. Glazba je samo utihnula."

"Je li ustao iz stolca uz klavir?"

"Ne znam. Nemam pojma što je radio sve do trenutka kad je prišao vratima kabineta i pokušao ugurati ključ u bravu."

"Pada li vam na pamet ikakav razlog zbog kojeg bi Stephen Restarick želio ubiti Christiana Gulbrandsena?"

"Apsolutno nikakav." Zamišljeno je dodala: "Ne vjerujem da je to učinio."

"Moguće je da je Gulbrandsen doznao nešto nepovoljno o njemu."

"Mislim da je to malo vjerojatno."

III

Carrie Louise se spustila niz široko stubište, a oko nje se iz raznih smjerova sjatilo troje ljudi - iz dugačkog hodnikaje stigla Gina, iz knjižnice gđica Marple, a iz Velike dvorane Juliet Bellever.

Gina je prva progovorila.

"Draga!" uzviknula je strastveno. "Jesi li dobro? Nisu te maltretirali, gnjavili te s pitanjima ili nešto slično?"

"Dakako da nisu, Gina. Kakve čudne zamisli imaš! Inspektor Curry je bio šarmantan i vrlo obziran."

"Takav i treba biti", rekla je gđica Bellever. "Carrie, ovdje imam sva tvoja pisma i jedan paket. Namjeravala sam ti ih odnijeti gore."

"Ponesi ih u knjižnicu", reklaje Carrie Louise.

Sve četiri žene pošle su u knjižnicu.

Carrie Louise je sjela i počela otvarati svoja pisma. Bilo ih je oko dvadeset ili trideset.

Kako ih je otvarala, dodavala ih je gđici Bellever koja ih je razvrstavala na tri gomile. Usput je objašnjavala gđici Marple:

"Tri su glavne kategorije. Prva - pisma od rodbine naših dječaka. Njih prosljeđujem dr. Mavericku. Pisma kojima se nešto traži rješavam sama. Ostatak su pisma osobne prirode - Cara mi daje naputke što da učinim s njima."

Kad su završili s pismima, gđa Serrocoldje obratila pažnju na paket, presjekavši uzicu škarama.

Iz omota se pojavila privlačna kutija čokoladnih bombona vezana zlatnom vrpcom.

"Čini se da netko misli kako mi je rođendan", rekla je gđa Serrocold s osmijehom.

Razvezala je vrpcu i otvorila kutiju. Unutra je bila posjetnica. Carrie Louise ju je pogledala s blagim iznenađenjem.

Od Alexa s ljubavlju", pročitala je. "Kako je neobično što mi je poštom poslao čokoladne bombone istog dana kad je i sam dolazio ovamo."

Gđica Marple je osjetila nemir.

Brzo je rekla:

"Pričekaj trenutak, Carrie Louise. Nemoj ih još jesti."

Gđa Serrocoldje djelovala blago iznenađeno.

"Namjeravala sam ih svima ponuditi."

"Pa, nemoj. Čekaj dok se raspitam - je li Alex u blizini, znaš li, Gina?"

Gina je brzo rekla: "Mislim da je baš maloprije bio u dvorani."

Prišla je vratima, otvorila ih i pozvala ga.

Trenutak kasnije na do vratku se pojavio Alex Restarick.

"Draga Madonna! Ustala si, dakle. Jesi li dobro?"

Prišao je gđi Serrocold i nježno je poljubio u oba obraza.

Gđica Marple je rekla:

"Carrie Louise bi vam željela zahvaliti za bombone."

Alex je djelovao iznenađeno.

"Kakve bombone?"

"Ove bombone", rekla je Carrie Louise.

"AH ja ti nisam poslao nikakve bombone, draga."

"U kutiji je vaša posjetnica", dodalaje gđica Bellever.

Alex je virnuo unutra.

"Uistinu jest. Kako neobično. Vrlo neobično... Ja ih sigurno nisam poslao."

"Kako čudno", rekla je gđica Bellever.

"Izgledaju apsolutno slasno", rekla je Gina vireći u kutiju. "Gledaj, bako, u sredini su tvoji omiljeni s višnjama."

Gđica Marple joj je nježno, no odlučno oduzela kutiju. Bez riječi ju je odnijela iz prostorije i poslala potražiti Lewisa Serrocolda. To je malo potrajalo, budući da je g. Serrocold otišao do Koledža, ali ga je naposljetku pronašla ondje u uredu dr. Mavericka. Stavila je kutiju pred njega na stol. Saslušao je njen kratak opis događaja. Lice mu je najednom postalo mrko i tvrdo.

Doktor i on pažljivo su vadili jedan bombon za drugim i pregledavali ih.

"Mislim", počeo je dr. Maverick, "da je ove koje sam stavio sa strane gotovo sigurno netko već dirao. Vidite kako je čokoladni preljev neravan? Sljedeće što treba učiniti jest da ih damo na analizu."

"Ali to se čini nevjerojatnim", rekla je gđica Marple. "Mogli su se otrovati svi u kući!"

Lewis je kimnuo. Lice mu je još uvijek bilo blijedo i tvrdo.

"Da. Kakva bezobzirnost - kakav nemar -" zastao je. "Zapravo, čini mi se da je netko prtljao po svim ovim bombonima s višnjama. To su Carolineini omiljeni.

Vidite, dakle, da iza ovog stoji znanje."

Gđica Marple je tiho rekla:

"Ako se vaše sumnje pokažu točnima - ako u ovim bombonima doista ima - otrova, bojim se da ćemo morati reći Carrie Louise što se događa. Moramo je upozoriti."

Lewis Serrocold je tmurno rekao:

"Da. Morat ćemo joj reći da je netko želi ubiti. Mislim da će joj biti gotovo nemoguće povjerovati u to."

16.

I

"Hej, gospoja. Je l' istina da u blizini djeluje opaki trovač?"

Gina je odgurnula kosu s čela i trgnula se kad je začula taj promukli šapat.

Imala je boje na licu i na hlačama.

Ona i njeni odabrani pomoćnici bili su zabavljeni oslikavanjem kulise za svoju sljedeću predstavu. Prikazivala je Nil u zalazak sunca.

To je pitanje postavio jedan od pomoćnika. Ernie, dječak koji joj je dao neprocjenjivu poduku iz obijanja brava. Erniejevi prsti bili su jednako spretni i pri izradi kulisa i scenskih rekvizita, a dječak je bio jedan od najentuzijastičnijih kazališnih pomoćnika.

Oči su mu zasjale i raširile se u zadovoljnom očekivanju.

Ernie je zatvorio jedno oko.

"Po spavaonicama svi pričaju o tome", rekao je. "Al' gle'ajte, gospoja, nije to nijedan od nas. Nijedan od nas nikad ne bi napravio neš' takvoga. I ni'ko ne bi ni pipnuo gđu SeiTocold. Čak ni Jenkins ne bi nalemao nju. Za razliku od one stare kravetine. Jaju nikad ne bi otrov'o, ne bi, majke mi."

"Nemoj tako govoriti o gđici Bellever."

"Oprostite, gospoja. Pobjeglo mi. Kak'i je otrov bio, gospoja? Striklin, jelda? Od njega se pogrbiš i umreš u agoniji, znam ja. U' je bila pruska kiselina?"

"Nemam pojma o čemu pričaš, Ernie."

Ernie je opet namignuo.

"Nemojte mene valjat! Gospon Alex ju je otrov'o, tak' kažu. Donio one bocove iz Londona. Al' to je laž. Gospon Alex ne bi to nikad napravio, jel' da, gospoja?"

"Naravno da ne bi", odvratila je Gina.

"Sigurno je dr. Baumgarten. Radi tako gadne face kad nam drži tjelesni, a Don misli da nije normalan."

"Samo makni taj terpentin s puta."

Ernie ju je poslušao, mrmljajući si u bradu:

"Ovo je za nevjerovat'. Jučer ne'ko kokne starog Gulbrandsena, a sad imamo tajnog trovača. Sta mislite, jel' to ista osoba? Šta bi rekli, gospoja, da vam kažem da znam 'ko ga je koknuo?"

"Ti nikako ne možeš znati ništa o tome."

"Ma nemojte, ne mrem? A šta ak' sam jučer bio vani i ak' sam neš' vidio."

"Kako si mogao biti vani? Koledž se zaključava poslije prozivke u sedam."

"Prozivke... Ja mogu van kad god 'oću, gospoja. Brave meni niš' ne znače.

Izađem i šećem se okolo iz čiste zabave, majke mi."

Gina je rekla:

"Voljela bih da prestaneš lagati, Ernie."

"Ko laže?"

"Ti. Lažeš i hvališ se stvarima koje nikad nisi napravio."

"Tak' vi kažete, gospoja. Čekajte da dođu murjaci pa da me pitaju šta sam sinoć vidijo."

"Pa, što si vidio?"

"Ah", rekao je Ernie, "zanima vas, a?"

Gina ga je počela salijetati pitanjima, a on se strateški povukao. Stephen im je prišao s druge strane kazališta i pridružio se Gini. Počeli su razgovarati o raznim tehničkim pitanjima, a onda su se zajedno prošetalali do kuće.

"Izgleda da svi znaju za baku i one čokoladice", rekla je Gina.
"Mislim na dječake. Kako su saznali?"

"Preko nekakvog lokalnog pokvarenog telefona."

"Znali su i za Alexovu posjetnicu. Stephene, nije li bilo vrlo glupo staviti Alexovu posjetnicu u kutiju kad je on sam dolazio ovamo?"

"Jest, ali tko je znao da dolazi? On je naprečac odlučio doputovati, pa je poslao telegram. Dotad je kutija vjerojatno već bila poslana. A da nije došao, staviti njegovu posjetnicu u kutiju bila bi prilično dobra ideja. Jer on ima običaj tu i tamo slati Caroline slatkiše."

Polako je nastavio:

"Ono što mi jednostavno ne ide u glavu jest-"

"Zašto bi netko želio otrovati baku", dovršila je Gina. "Znam, nezamislivo je!

Ona je tako draga i apsolutno je svi obožavaju."

Stephen nije odgovorio. Gina ga je oštro pogledala.

"Znam što misliš, Steve!"

"Nisam siguran."

"Misliš da je Wally ne obožava. No Wally nikad ne bi nikog otrovao. Sama pomisao na to je smiješna."

"Odana supruga!"

"Nemoj to govoriti tako podrugljivim tonom."

"Nisam se htio rugati. Doista mislim da si odana. I divim ti se zbog toga. Ali, draga Gina, ne možeš više ovako, znaš."

"Što si time htio reći, Steve?"

"Znaš sasvim dobro što sam htio reći. Ti i Wally ne pripadate zajedno. To je naprosto jedna od onih stvari koje su osuđene na neuspjeh. I Wally je toga svjestan. Do raskida će doći svaki čas. I oboje ćete biti puno sretniji kad dođe."

Gina je rekla:

"Ne govori gluposti."

Stephen se nasmijao.

"Daj, ne možeš se pretvarati da ste stvoreni jedno za drugo ili da je Wally ovdje sretan."

"Oh, ne znam što je njemu", uzviknula je Gina. "Čitavo se vrijeme duri."

Gotovo nikad ne govori. Ja - ne znam što da počnem s njim. Zašto ne može ovdje uživati? Nekoć smo se tako dobro zabavljali zajedno - sve nam je bio zabavno - a sad kao da je druga osoba. Zašto se ljudi moraju tako mijenjati?"

"Jesam li seja promijenio?"

"Nisi, Steve, dragi. Ti si uvijek isti stari Steve. Sjećaš li se kako sam kaskala za tobom za vrijeme praznika?"

"I kakvom sam te gnjavažom smatrao - onu dosadnu malu djevojčicu Ginu.

Pa, stvari su se sad izmijenile. Sad me imaš točno ondje gdje me želiš, zar ne, Gina?"

Gina je brzo rekla:

"Budalo." Žurno je nastavila: "Misliš li da je Ernie lagao? Pretvarao se da je sinoć vrludao po magli i natuknuo da bi nam mogao reći ponešto o ubojici. Misliš li da bi to mogla biti istina?"

"Istina? Naravno da ne. Znaš kako se voli hvalisati. Učinio bi bilo što samo da se prikaže važnim."

"Oh, znam. Samo sam se pitala -"

Nastavili su hodati u tišini.

II

Sunce na zalasku osvjetljavalo je zapadno pročelje kuće. Inspektor Curry je pogledao u tom smjeru.

"Je li ovo otprilike mjesto na kojem ste sinoć zaustavili svoj automobil?" upitao je.

Alex Restarick se malo odmaknuo kao da razmišlja.

"Otprilike", rekao je. "Teško je biti precizan zbog magle. Da, rekao bih da je ovo to mjesto."

Inspektor Curry je stajao na mjestu i procjenjivački gledao oko sebe.

Šljunkom posuti prilaz je najednom mjestu činio blag zavoj. Nakon što bi se prošla skupina rododendrona, u vidokrug je iznenada ulazilo zapadno pročelje kuće sa svojom terasom, živicom od tise i stubama koje su vodile prema travnjacima. Nakon toga prilaz je nastavio polako zavijati pored pojasa drveća i između kuće i jezera, kako bi se napokon zaustavio u obliku široke posljunčene staze pred istočnom stranom kuće.

"Dodgett", rekao je inspektor Curry.

Pozornik Dodgett, koji je stajao u stavu pripravnosti, pokrenuo se uz grčevit trzaj. U dijagonalnoj crti je pojurio preko tratine koja ih je dijelila od kuće, stigao do terase i ušao kroz pokrajnja vrata. Nekoliko trenutaka kasnije netko je silovito razmaknuo zastore najednom od prozora. Potom se pozornik Dodgett ponovo pojavio na vratima i pojurio natrag prema njima dišući poput parne lokomotive.

"Dvije minute i četrdeset dvije sekunde", rekao je inspektor Curry pritisnuvši dugme na štoperici pomoću koje mu je mjerio vrijeme. "Za te stvari nije potrebno baš puno vremena, zar ne?"

Ton mu je bio ugodno razgovoran.

"Ja ne trčim tako brzo kao vaš pozornik", rekao je Alex.

"Pretpostavljam da je ovo bila rekonstrukcija mojih navodnih kretanja?"

"Samo želim reći da ste imali priliku počinuti ubojstvo. To je sve, g. Restarick. Ni za što vas ne optužujem - još."

Alex Restarick je rekao ljubazno pozorniku Dodgettu, koji je još uvijek hvatao dah:

"Ne mogu trčati tako brzo kao vi, no vjerujem da sam u boljoj formi."

"To je od bronhitisa koji sam zimus prebolio", rekao je Dodgett.

Alex se ponovo okrenuo inspektoru.

"Ipak, unatoč tome što ste kod mene pokušali izazvati nelagodu i promatrati moje reakcije - a morate upamtiti da smo mi umjetnici tako osjetljivi, tako nježne duše" - glas mu je poprimio šaljiv prizvuk - "ne mislite valjda ozbiljno da sam ja nekako umiješan u sve ovo? Ne bih valjda bio tako glup da pošaljem gdi Serrocold kutiju otrovanih čokoladnih bombona i stavim svoju posjetnicu unutra, zar ne?"

"Možda ste htjeli da upravo to pomislimo. Postoji nešto što se zove dvostruki blef, g. Restarick."

"Oh, razumijem. Kako ste domišljati. Uzgred, jesu li ti bomboni doista bili otrovani?"

"Šest bombona s punjenjem od višnje u gornjem sloju bilo je otrovano, da.

Sadržavali su akonitin."

"To nije jedan od mojih omiljenih otrova, inspektore. Osobno mi je draži kurare."

"Kurare je potrebno uvesti u krvotok, g. Restarick, a ne u želudac."

"Kako je policija dobro upućena", rekao je Alex s divljenjem.

Inspektor Curry je postrance pogledao mladića. Uočio je pomalo zašiljene uši i neengleski, mongolski tip lica. Oči u kojima se iskrla zloća i poruga. Bilo bi teško u bilo kojem trenutku znati na što je mislio Alex Restarick. Sličio je na satira — ili fauna? Preuhranjenog fauna, pomislio je inspektor Curry iznenada, i u toj je pomisli bilo nečeg neugodnog.

Inteligentan tornado - tako bi opisao Alexa Restaricka. Mnogo pametniji od brata. Majka mu je bila Ruskinja, tako je čuo. Rusi su za inspektora Currvja predstavljali ono što su za napoleonskih ratova predstavljali Francuzi i što su u Drugom svjetskom ratu predstavljali Nijemci. Sve što je imalo ikakve veze s Rusijom, po njegovom mišljenju, nije moglo biti dobro, i ako bi se pokazalo da je Alex Restarick ubio Gulbrandsena, bio bi sasvim zadovoljan takvim zločincem. Na nesreću, inspektor Curry nije bio uvjeren da ga je on ubio.

Povrativši dah, pozornik Dodgett je progovorio.

"Pomaknuo sam zastore kao što ste mi rekli, gospodine", rekao je. "I brojao do trideset. Primijetio sam da je jedan prsten na prečki otkinut. Što znači da postoji rupa. Svjetlost iz sobe se vidi izvana."

Inspektor Curry je rekao Alexu:

"Jeste li sinoć primijetili svjetlo na tom prozoru?"

"Zbog magle uopće nisam vidio kuću. To sam vam već rekao."

"Magla je isprekidana, međutim. Tu i tamo se zna raščistiti na trenutak."

"Nijednom se nije raščistila tako da bih mogao vidjeti kuću - bar ne njen glavni dio. Zgrada gimnastičke dvorane u blizini nazirala se kroz izmaglicu na fantastično nestvaran način. U mojoj je glavi stvorila

savršenu iluziju skladišta na dokovima. Kao što sam vam rekao, produciram balet Limehouse Nights —"

"Rekli ste mi", složio se inspektor Curry.

"Znate, u mom poslu čovjek stekne naviku promatrati stvari s gledišta kazališne pozornice umjesto s gledišta stvarnosti."

"Vjerujem. No kazališna pozornica je itekako stvarna, zar ne, g. Restarick?"

"Ne razumijem vas baš najbolje, inspektore."

"Pa, načinjena je od stvarnih materijala - platna, drveta, kartona i boje.

Iluzija je u promatračevoj glavi, a ne u samoj pozornici. To je, kao što sam rekao, posve stvarno - iza pozornice jednako kao i ispred nje."

Alex je zurio u njega.

"Ovo je vrlo oštroumna opaska, inspektore. Dala mi je jednu ideju."

"Za neki drugi balet?"

"Ne, ne za balet... Bože moj, pitam se jesmo li svi bili pomalo glupi?"

Inspektor i Dodgett vratili su se preko tratine u kuću. (Tražili su otiske, protumačio sije Alex. No, bio je u krivu. Otiske su već potražili vrlo rano tog jutra, i to bez uspjeha, jer je oko dva ujutro pao jak pljusak.) Alex se polako uputio prilazom prevrćući u glavi mogućnosti koje je otvarala njegova nova ideja.

Međutim, pažnju mu je odvrátila Gina koju je ugledao kao šeće puteljkom uz jezero. Kuća je bila smještena na blagoj uzvisini, pa se tlo blago spuštalo od šljunčane staze pred kućom prema jezeru omeđenom rododendronima i drugim grmljem. Alex je potrčao preko šljunka i susreo se s Ginom.

"Kad bi se mogla izbrisati ona apsurdna viktorijanska grozota", rekao je stisnuvši oči, "ovo bi bilo prekrasno Labuđe jezero, s tobom kao Labuđom djevom.

Kad malo bolffe razmislim, više nalikuješ Snježnoj kraljici. Bezobzirna, odlučna istjerati sve po svom, posve lišena sažaljenja, dobrote i osnovnog suosjećanja.

Vrlo si, vrlo ženstvena, draga Gina."

"Kako si zloban, dragi Alexe!"

"Zato što ti ne dopuštam da me zavaraš? Vrlo si zadovoljna sobom, zar ne, Gina? Sve nas imaš točno ondje gdje nas želiš. Mene, Stephena i onog svog krupnog, bedastog muža."

"Govoriš gluposti."

"Oh, ne, ne govorim. Stephen je zaljubljen u tebe, ja sam zaljubljen u tebe, a Waly je očajan i nesretan. Što bi još žena mogla poželjeti?"

Gina ga je pogledala i nasmijala se.

Alex je snažno kimnuo.

"Barem imaš osnove poštenja, što mi je drago vidjeti. To je onaj latinski dio tebe. Ne trudiš se pretvarati da te muškarci ne nalaze privlačnom - i da ti je strašno žao ako ih privučeš. Sviđa ti se kad su muškarci zaljubljeni u tebe, zar ne, okrutna Gina? Čak i onaj mali bijednik Edgar Lawson!"

Gina se čvrsto zagledala u njega.

"To ne traje dugo, znaš. Ženama je u životu puno gore nego muškarcima.

Ranjivije su. Rađaju djecu i brinu se - strašno se brinu - oko svoje djece. Čim njihova ljepota nestane, muškarci koje vole, prestanu ih voljeti. Izdaju ih, napuste i gurnu u stranu. Ne krivim ih za to. I ja bih bila ista da sam muškarac. Ni ja ne volim ljude koji su stari, razni ili bolesni, niti ljude koji cendraju o svojim nevoljama ili su smiješni poput Edgara, kočopereći se okolo i pretvarajući kako su vrlo važni i značajni. Kažeš da sam okrutna? Živimo u okrutnom svijetu. Prije ili kasnije taj će svijet biti okrutan prema meni. No, sad sam mlada i zgodna i ljudi me smatraju privlačnom." Zubi su joj bljesnuli u njenom osebnom toplom, vedrom osmijehu. "Da, uživam u tome, Alex. Zašto i ne bih?"

"Doista, zašto?" upitao je Alex. "Mene jedino zanima što namjeravaš poduzeti u vezi s tim. Hoćeš li se udati za Stephena ili ćeš se udati za mene?"

"Već sam udana za Wal yja."

"Trenutno. Svakoj bi ženi trebalo biti dopušteno da se jednom uda za pogrešnog čovjeka - no nema potrebe zadržavati se na toj pogrešci. Sad kad si vidjela predstave u provinciji, vrijeme je da dođeš na West End."

"A West End si ti?"

"Nesumnjivo."

"Želiš li se doista oženiti mnome? Ne mogu te zamisliti oženjenog."

"Inzistiram na braku. Afere sam oduvijek smatrao tako staromodnima.

Osim toga, tu su i poteškoće s putovnicama, hotelima i ostalim stvarima. Nikad neću imati ljubavnicu ako je budem mogao dobiti na bilo koji dragi način!"

Ginin smijehje zazvonio živahno i bistro.

"Zabavljaš me, Alexe."

"To mi je najveća prednost. Stephen je puno zgodniji od mene. Osim što je vrlo zgodan, moj brat je i strastven, što žene, dakako, obožavaju. No kod kuće je strastvenost zamorna. Uz mene, Gina, život će ti biti zabavan."

"Zar mi nećeš reći da me ludo voliš?"

"Koliko god to možda bilo istinito, nikad me nećeš čuti da ti to kažem. To bi bilo jedan nula za tebe. Ne, sve što sam spreman učiniti jest dati ti ovakvu poslovnu bračnu ponudu."

"Morat ću razmisliti o tome", rekla je Gina smiješeći se.

"Naravno. Osim toga, najprije moraš skratiti muke Wallyju. Potpuno suosjećam s njim. Za njega je morao biti pravi pakao biti oženjen tobom i dovučen ovamo u ovu tešku obiteljsku filantropsku atmosferu."

"Kakva si ti životinja, Alexe!"

"Životinja s darom zapažanja."

"Katkad", rekla je Gina, "mi se čini da Wallyju nije nimalo stalo do mene.

Više me uopće ne primjećuje."

"Pokušala si ga prodrmati štapom, a on ne reagira? Kako frustrirajuće."

Gina je poput munje zamahnula rukom i smjestila zvonku pljusku na Alexov glatki obraz.

"Touchel" povikao je Alex.

Spretnim pokretom ju je zgrabio u naručje. Prije nego što se uspjela oduprijeti, njegove usne su se priljubile uz njene u dugom, vatrenom poljupcu.

Gina se na trenutak opirala, a potom se opustila...

"Gina!"

Žurno su se razdvojili. Mildred Strete je zlokobno zurila u njih, crvena lica i drhtavih usana. Najedan trenutak bijes je zagušio njene riječi.

"Odušno... Odušno... Ti raspuštena, pokvarena djevojko... Ista si kao i tvoja majka... Vaša je krv zla... Oduvijek sam znala da vam je krv zla... Potpuno izopačena... Nisi samo preljubnica, nego si i ubojica. Oh, da, jesi. Znam što znam!"

"A što to znaš? Ne budi smiješna, teto Mildred."

"Nisam ti ja nikakva teta, hvala Bogu. Nikakav krvni rod. Bože, pa ti uopće ne znaš tko je tvoja majka bila niti otkud je došla! Ali zato dobro znaš kakvi su bili moji majka i otac. Što misliš, kakvo bi dijete oni posvojili? Dijete zločinca, ili vjerojatnije prostitutke! Takvi su ljudi bili. Trebali su se sjetiti da se loša krv uvijek pokaže. Iako vjerujem da te tvoja talijanska krv nagnala da se okreneš otrovu."

"Kako se usuđuješ to reći?"

"Govorit ću što želim. Više ne možeš poreći da je netko pokušao otrovati majku, zar ne? A tko je najvjerojatniji sumnjivac? Tko će

naslijediti golemo bogatstvo kad majka umre? Ti, Gina, i možeš biti sigurna da policiji ta činjenica nije promakla."

Još uvijek drhteći, Mildred se žurno udaljila.

"To je nešto patološko", rekao je Alex. "Definitivno patološko. Zapravo je vrlo zanimljivo. Čovjeku dođe da se zapita o pokojnim kanoniku Streteu... Jesu li možda u pitanju bile religijske skrupule? Ili je jednostavno bio impotentan?"

"Ne budi odvratan, Alexe. Oh, mrzim je, mrzim je, mrzim je."

Gina je stisnula šake i drhtala od bijesa.

"Sreća što nemaš nož u čarapi", rekao je Alex. "Da si ga imala, draga gđa Strete bi možda naučila štogod o ubojstvima iz perspektive žrtve. Smiri se, Gina.

Ne ponašaj se tako melodramatično i tako nalik na talijansku operu."

"Kako se usuđuje reći da sam pokušala otrovati baku?"

"Pa, draga, netko ju je pokušao otrovati. A s gledišta motiva, ti si prilično dobar sumnjivac, zar ne?"

"Alexe!" Ginaje zapanjeno zurilaunjega. "Zar policija tako misli?"

"Jako je teško reći što policija misli... Oni svoje mišljenje znaju izvanredno dobro držati u tajnosti. No nipošto nisu budale, znaš. Što me podsjetilo -"

"Kamo ideš?"

"Iskušati jednu svoju ideju."

17.

I

"Kažeš da me je netko pokušao otrovati!"

Glas Carrie Louise odražavao je zaprepaštenje i nevjericu.

"Znaš", rekla je, "u to ne mogu povjerovati.."

Pričekala je nekoliko trenutaka s očima napola sklopljenim.

Lewis je nježno rekao: "Volio bih da sam te mogao poštedjeti ovoga, najdraža."

Gotovo odsutno, ispružila je ruku prema njemu, a on ju je prihvatio.

Gđica Marple, koja je sjedila u blizini, suosjećajno je odmahнула glavom.

Carrie Louise je otvorila oči.

"Je li to doista istina, Jane?" upitala je.

"Bojim se da jest, draga moja."

"Onda je sve -" Carrie Louise je zastala.

"Uvijek sam mislila kako znam što je stvarno, a što nije... Ovo mi se ne čini stvarnim- ali jest... Što znači da sam možda griješila glede svega... Ali tko bi mi želio učiniti nešto takvo? Tko bi me u ovoj kući želio - ubiti?"

Glas joj je i dalje odražavao nevjericu.

"Tako sam i ja mislio", rekao je Lewis. "Bio sam u krivu."

"Christian je znao za to? To sve objašnjava."

"Objašnjava što?"

"Njegovo držanje", rekla je Carrie Louise. "Ponašao se vrlo čudno, znaš."

Uopće nije sličio na sebe. Činilo se - kao da ga uzrujava nešto u vezi mene - kao da mi želi nešto reći - ali mi ipak nije rekao. I pitao me je li moje srce zdravo?

Osjećam li se dobro u posljednje vrijeme? Pokušavao mi je natuknuti, pretpostavljam. No, zašto mi jednostavno nije otvoreno rekao? Uvijek je puno jednostavnije otvoreno reći što te muči."

"Nije ti htio - nanijeti bol, Caroline."

"Bol? Ali zašto - Oh, shvaćam.. " Njene oči su se raširile. "Dakle, u to vjeruješ. Ali si u krivu, Lewise, potpuno u krivu. To ti mogu jamčiti."

Njen suprug je izbjegavao njen pogled.

"Žao mi je", rekla je gđa Serrocold nakon nekoliko trenutaka. "No ne mogu povjerovati da je išta od svega što se u posljednje vrijeme događalo istinito."

Edgarovo pucanje u tebe. Stephen i Gina. Ona glupa kutija čokoladnih bombona.

Sve to jednostavno ne može biti istina."

Nitko nije ništa rekao. Caroline Louise Serrocold je uzdahnula. "Čini mi se", rekla je, "da sam dugo vremena živjela izvan stvarnosti... Molim vas, oboje, mislim da bih željela biti sama... Moram pokušati razumjeti.."

II

Gđica Marple se spustila niz stube i ušla u Veliku dvoranu, gdje je zatekla Alexa Restaricka kako stoji u blizini velikih nadsvođenih ulaznih vrata s rukom ispruženom u pomalo pretjeranoj gesti.

"Uđite, uđite", rekao je Alex veselo kao da je vlasnik Velike dvorane. "Baš sam razmišljao o sinoćnjim događajima."

Lewis Serrocold, koji je bio slijedio gđicu Marple niz stube iz dnevne sobe Carrie Louise, prešao je Veliku dvoranu, ušao u svoj kabinet i zatvorio vrata za sobom.

"Pokušavate li rekonstruirati zločin?" upitala je gđica Marple skrivajući oduševljenje.

"Što?" Alex ju je pogledao namrštivši se. Onda mu se lice razbistrilo.

"Ah,", rekao je. "Ne, ne baš. Pokušavam čitavu stvar promotriti s potpuno drukčije točke gledišta. Razmišljao sam o ovom mjestu iz perspektive kazališta.

Ne stvarnosti, već privida! Stanite ovdje. Razmišljajte iz perspektive kazališne pozornice. Rasvjeta, ulasci, izlasci. Likovi. Zvukovi. Sve je to vrlo zanimljivo. I uopće nije moja zamisao. Inspektor mi je dao ideju. Smatram ga vrlo okrutnim čovjekom. Jutros se svojski potrudio uplašiti me."

"I je li uspio u tome?"

"Nisam siguran."

Alex joj je opisao inspektorov eksperiment i kako je mjerio vrijeme zadihanom pozorniku Dodgettu.

"Vrijeme je tako varljivo", rekao je. "Čovjek misli da za određene stvari treba tako mnogo vremena, no, dakako, u stvarnosti to uopće

nije istina."

"Nije", reklaje gđica Marple.

Prihvativši ulogu publike, premjestila se u drugi položaj. Pozornica se sad sastojala od golemog tapiserijom prekrivenog zida koji se uspinjao toliko visoko da mu se kraj jedva vidio, velikog klavira s lijeve strane i prozora pokraj kojeg je bio stolac s desne strane. Vrlo blizu stolca pokraj prozora nalazila su se vrata koja su vodila u knjižnicu. Stolac uz klavir bio je svega dva i pol metra udaljen od vrata koja su vodila u kvadratno predvorje iz kojeg se izlazilo u hodnik. Dva vrlo zgodna izlaza! Publika je, dakako, imala odličan pogled na oba...

No, sinoć nije bilo publike, to jest, nitko nije bio okrenut prema pozornici koju je gđica Marple trenutno promatrala. Sinoć je publika sjedila okrenuta leđima prema toj konkretnoj pozornici.

Koliko bi vremena trebalo, zapitala se gđica Marple, da se netko iskrade iz prostorije, pretrči hodnik, ubije Gulbrandsena i vrati se? Ni izbliza onoliko mnogo koliko bi čovjek pomislio. Mjereno u minutama i sekundama, bilo je to doista kratko vrijeme...

Što je Carrie Louise mislila kad je rekla svom suprugu: "Dakle, u to vjeruješ."

Ali si u krivu, Lewise!"

"Moram priznati da je inspektorova opaska bila vrlo oštroumna", prekinuo je Alexov glas njeno razmišljanje. "Rekao je da je kazališna pozornica stvarna.

Načinjena od drveta i kartona slijepljenog ljepilom i jednako stvarna s neobojene kao i s obojene strane. 'Iluzija', istaknuo je, 'je u glavi promatrača.'"

"Isto se može reći i za mađioničare", promrmljala je gđica Marple neodređeno. "Trikje u zrcalima, mislim da se tako kaže."

Stephen Restarick je upao u prostoriju pomalo zadihan.

"Zdravo, Alexe", rekao je. "Onaj mali lupež, Ernie Gregg - ne znam sjećaš li ga se?"

"Onog koji je igrao Fešta kad ste radili Bogojavljsku noć?

[13] Učinio mi se prilično talentiranim."

"Da, posjeduje neku vrstu talenta. Spretan je i s rukama. Radi nam dobar dio stolarije. No to sad nije važno. Hvalisao se Gini da noću izlazi i luta po imanju.

Tvrđi da je sinoć lutao uokolo i hvali se da je nešto vidio."

Alex se zavrtio na peti.

"Sto je vidio?"

"Odbija reći. Zapravo sam prilično siguran da se samo pravi važan i privlači pozornost. Inače je strašan lažljivac, no pomislio sam da bi ga možda trebalo ispitati."

Alex je oštro rekao: "Ja bih ga pustio da se malo znoji. Ne smijemo ga pustiti da pomisli kako smo previše zainteresirani."

"Možda - da, mislim da si možda u pravu. Mogli bismo ga ispitati večeras."

Stephen je produžio u knjižnicu.

Tiho se krećući dvoranom u svojoj ulozi pokretne publike, gđica Marple se sudarila s Alexom Restarickom i naglo odskočila.

Gđica Marple je rekla: "Jako mi je žao."

Alex se namrštio, rekavši pomalo odsutnim tonom:

"Molim vas, oprostite", a potom dodao iznenađenim tonom: "Oh, to ste vi."

Gđici Marple se to učinilo neobičnom primjedbom za nekog s kim je upravo provela prilično dugo vremena u razgovoru.

"Razmišljao sam o nečem drugom", rekao je Alex Restarick. "Taj dječak Ernie -" Neodređeno je mahnuo objema rukama.

Potom je, najednom promijenivši držanje, prešao dvoranu i nestao u knjižnici, zatvorivši vrata za sobom.

Iza zatvorenih vrata dopirali su prigušeni glasovi, no gđica Marple ih je jedva primjećivala. Svestrani Ernie i ono što je vidio ili se pretvarao da je vidio nisu je zanimali. Slutila je da Ernie nije vidio ama baš ništa.

Ni na trenutak nije povjerovala da bi se dječak u onakvoj hladnoj, maglovitoj noći kakva je bila sinoćnja trudio upotrijebiti svoju vještinu obijanja brava kako bi se prošetao po parku. Velika je vjerojatnost bila da uopće nije izlazio noću. Hvalisao se, to je bilo sve.

"Kao Johnnie Backhouse", pomislila je gđica Marple, kojoj su stanovnici St.

Marv's Meada uvijek pružali sjajan izvor paralela za usporedbu.

"Vidio sam te sinoć", bila je njegova omiljena rečenica kojom bi bockao svakog za koga je mislio da bi se mogao naći pogođen.

Bila je to iznenađujuće uspješna opaska. Toliki su ljudi, prisjećala se gđica Marple, bili na mjestima na kojima nisu željeli biti viđeni!

Izbacila je Johnnieja iz misli i koncentrirala se na neku neodređenu slutnju koju je u njoj pobudila Alexova priča o opasci inspektora Currvja. Taj opaska dala Alexu neku ideju. Možda je i njoj dala ideju. Je li to bila ista ideja? Ili neka druga?

Stajala je na mjestu gdje je do maloprije stajao Alex Restarick. Rekla sije:

"Ovo nije prava dvorana. Ovo je samo karton, platno i drvo. Ovo je kazališna pozornica..." Iskidani komadići rečenica bljeskali su joj u glavi. "Iluzija" - "u glavi promatrača" - "Trik je u zrcalima. "" Akvariji sa zlatnim ribicama... Metri i metri obojene vrpce... Žene koje nestaju... Sve varke mađioničarskog zanata...

Nešto se probudilo u njenoj svijesti - neka slika - nešto što je Alex rekao...

Nešto što joj je opisao... Pozornik Dodgett kako dašće i sopće... Sopće... Nešto se u njenom umu pomaklo - najednom ušlo u fokus...

"Pa naravno!" uzviknula je gđica Marple. "To je sigurno to..."

18.

I

"Oh, Wally, kako si me uplašio!"

Izašavši iz sjene kazališta, Gina je malo poskočila kad se iz tame stvorio lik Wallyja Hudda. Još nije bilo posve mračno, no nastupio je onaj jezivi polumrak u kojem sve prestaje biti stvarno i poprima fantastične oblike iz noćnih mora.

"Što radiš ovdje? Obično se ni ne približavaš kazalištu."

"Možda sam došao potražiti tebe, Gina. Obično te se može naći ovdje, zar ne?"

Wallyjev tihi glas s američkim naglaskom nije imao nikakav poseban prizvuk, no Gina se ipak malo trgnula.

"To je moj posao i ja ga rado obavljam. Volim atmosferu koju pružaju platno i boja, kao i atmosferu kazališne pozornice općenito."

"Da. Mnogo ti znači. To sam već vidio. Reci mi, Gina, što misliš koliko će vremena proći prije nego što se cijela ova situacija raščisti?"

"Službena sudska istraga je sutra. Onda će se prekinuti na dva tjedna ili tako nekako. Tako barem tvrdi inspektor Curry."

"Dva tjedna", rekao je Wally zamišljeno. "Shvaćam. Možda i tri. A nakon toga smo slobodni. Ja se vraćam u Ameriku."

"Oh! Ali ja ne mogu samo tako odjuriti", uzviknula je Gina. "Ne mogu ostaviti baku. A tu su i te dvije nove predstave na kojima radimo -"

"Nisam rekao 'mi'. Rekao sam da se ja vraćam."

Ginaje zastala i zagledala se u svog supruga. Zbog nekog učinka sjena doimao se vrlo krupnim. Velika, tiha figura - i na neki način, ili se njoj tako činilo, pomalo prijeteća... Nadvijala se nad nju. Prijeteći joj - čime?

"Pokušavaš li mi reći" — oklijevala je — "da ne želiš da pođem s tobom?"

"Ma ne - nisam to rekao."

"Nije te briga hoću li poći s tobom ili ne? Je li u tome stvar?"

Najednom je bila ljuta.

"Gledaj, Gina. Došlo je vrijeme da otkrijemo karte. Kad smo se vjenčali, nismo baš previše znali jedno o drugome - o sredinama iz kojih smo došli ni o našim obiteljima. Mislili smo da to nije važno. Mislili samo da ništa nije važno osim činjenice da se zajedno sjajno zabavljamo. Pa, prvi čin je gotov. Tvoja obitelj me ne cijeni previše. Možda su i u pravu. Ja nisam od njihove vrste. No ako misliš da ću ostati ovdje, dići sve četiri u zrak i raditi bezvezne poslove na ovom mjestu koje smatram potpuno ludim, razmisli ponovo. Želim živjeti u svojoj domovini i baviti se poslom kojim se želim baviti i za koji sam sposoban. Svoju suprugu zamišljam kao one supruge koje su kretale na put s pionirima iz davnine, spremne na sve, poteškoće, nepoznatu zemlju, opasnost, neobično okruženje... Možda previše tražim od tebe, no bit će ili tako ili nikako! Možda sam te požurio u brak.

Ako je tako, bolje je za tebe da me se riješiš i počneš ispočetka. O tebi ovisi.

Ako ti je draži neki od ovih umjetničića - to je tvoj život i imaš pravo izabrati.

Ali ja idem kući."

"Mislim da si ti najobičnija s vinja", rekla je Gina. "Meni je ovdje lijepo."

"Lijepo ti je? Pa, meni nije. Pretpostavljam da uživaš i u ubojstvu?"

Ginaje naglo uvukla dah.

"Okrutno je i pokvareno od tebe što to kažeš. Ja sam jako voljela ujaka Christiana. Osim toga, je li tebi jasno da baku mjesecima netko potajno truže? To je užasno!"

"Rekao sam ti da mi se ovdje ne sviđa. Ne sviđaju mi se stvari koje se ovdje događaju. Odlazim."

"Samo izvoli! Jesi li svjestan da će te vjerojatno uhititi za ubojstvo ujaka Christiana? Ne sviđa mi se kako te inspektor Curry gleda. Podsjeća me na mačku koja promatra miša s gadnim, oštrim pandžama u stavu pripravnosti. Samo zato jer si izišao iz dvorane i zato jer nisi Englez, sigurna sam da će to pokušati prišiti tebi."

"Prvo će morati naći neke dokaze."

Gina je zavapila:

"Bojim se za tebe, Wally. Čitavo sam se vrijeme bojala."

"Od straha nema koristi. Rekao sam ti da nemaju nikakvih dokaza!"

U tišini su pošli prema kući.

Gina je rekla:

"Čini mi se da zapravo ne želiš da se vratim u Ameriku s tobom.."

Walter Hudd nije odgovorio.

Gina se okrenula prema njemu i udarila nogom u tlo.

"Mrzim te. Mrzim te. Grozan si - životinja - grozna bezosjećajna životinja.

Nakon svega što sam pokušala učiniti za tebe! Sad me se želiš riješiti. Nije te briga hoćeš li me ikad više vidjeti. Pa, ni mene nije briga hoću li ikad više vidjeti tebe! Bila sam glupa što sam se uopće udala za tebe. Razvest ću se što je moguće prije i udati se za Stephena ili Alexisa i biti puno sretnija nego što bih ikad mogla biti s tobom. Nadam se da ćeš se vratiti u Ameriku i oženiti se nekom groznom djevojkom i biti očajan s njom!"

"Izvršno!" rekao je Wally. "Sad barem znamo na čemu smo!"

II

Gđica Marple je ugledala Ginu i Wallyja kako zajedno ulaze u kuću.

Stajala je na mjestu na kojem je ranije tog popodneva inspektor Curry izveo svoj eksperiment s pozornikom Dodgettom.

Poskočila je kad je iza sebe začula glas gđice Bellever.

"Prehladit ćete se, gđice Marple, ako budete tako stajali vani nakon zalaska sunca."

Gđica Marple je pokorno pošla s njom, pa su se zajedno žustrim korakom uputile prema kući.

"Razmišljala sam o mađioničarskim trikovima", rekla je gđica Marple. "Dok ih gledate, tako je teško reći kako su izvedeni, a jednom kad vam ih objasne, postaju tako apsurdno jednostavni. (Iako mi ni danas nije jasno kako mađioničari uspijevaju izvući iz šešira akvarij sa zlatnim ribicama!) Jeste li ikad vidjeli trik kad prepile ženu na pola - tako uzbudljiv trik. Sjećam se da sam bila očarana njime kad mi je bilo jedanaest godina. I nikako mi nije bilo jasno kako to izvedu. No, neki sam dan u novinama vidjela članak u kojem su odali čitav trik.

Mislim da novine ne bi trebale to raditi, slažete li se? Čini se da u pitanju nije jedna djevojka - već dvije. Jednoj se vidi glava, a drugoj noge. Svi su uvjereni da pred sobom imaju samo jednu djevojku, a ustvari imaju dvije. Mislim da bi i obrnuto jednako dobro funkcioniralo, zar ne?"

Gđica Bellever ju je pogledala s blagim iznenađenjem.

Gđica Marple obično nije govorila tako šašavo i nepovezano. "Sve je ovo bilo previše za sirotu staricu", pomislila je.

"Ako budete gledali samo jednu stranu stvari, tad ćete i vidjeti samo jednu stranu", nastavila je gđica Marple. "No sve se savršeno dobro

uklapa, samo ako se čovjek uspije odlučiti što je stvarnost, a što iluzija." Iznenada je dodala: "Je li Carrie Louise dobro?"

"Da", rekla je gđica Bellever. "Dobro je, no to je morao biti strašan šok za nju, znate - doznati da je netko želi ubiti. Hoću reći, to je morao biti posebno strašan šok za nju, jer ona ne razumije nasilje."

"Carrie Louise razumije neke stvari koje mi ne razumijemo", rekla je gđica Marple zamišljeno. "Oduvijek je bilo tako."

"Znam što hoćete reći - no ona ne živi u stvarnom svijetu."

"Zar?"

Gđica Bellever ju je iznenađeno pogledala.

"Mislim da nitko na ovom svijetu ne živi u oblacima kao Cara -"

"Ne mislite li da možda - " Gđica Marple je zastala kad je pored njih brzim korakom prošao Edgar Lawson. Pozdravio ih je posramljenim kimanjem glave, ali je odvratio pogled dok je prolazio.

"Sjetila sam se na koga me taj mladić podsjeća", rekla je gđica Marple.

"Maloprije sam iznenada shvatila. Podsjeća me na mladića po imenu Leonard Wylie. Njegov je otac bio zubar, no ostario je, vid mu se pokvario i ruke su mu se počele tresti, pa su pacijenti radije odlazili sinu. Starac je bio očajan zbog toga, jadikovao je i govorio kako više nije sposoban za ništa. Leonard, koji je bio meka srca i pomalo budalast, počeo se pretvarati da pije više nego što bi smio. Uvijek je smrdio po viskiju i pretvarao se da je pijan kad bi mu došli pacijenti. Mislio je da će pacijenti pomisliti da ništa ne valja i opet se vratiti ocu."

"I jesu li?"

"Naravno da nisu", rekla je gđica Marple. "Dogodilo se ono što im je svatko s imalo mozga mogao reći da će se dogoditi! Pacijenti su

prešli konkurenciji, dr.

Reillvu. Mnogi ljudi dobra srca nemaju nimalo mozga... Osim toga, Leonard Wylie je bio tako neuvjerljiv. Njegova interpretacija pijanstva nije nimalo nalikovala pravom pijanstvu, a osim toga je i pretjerivao s viskijem - proljevao ga po odjeći, znate, u potpuno nemogućim količinama."

19.

Ušle su u kuću kroz pokrajnja vrata.

Ondje su zatekli obitelj okupljenu u knjižnici. Lewis je šetao gore-dolje po prostoriji, a u zraku se osjećala opća napetost.

"Zar nešto nije u redu?" upitala je gđica Bel ever.

Lewis je kratko rekao: "Ernie Gregg se večeras nije pojavio na prozivci."

"Je li pobjegao?"

"Ne znamo. Maverick i neki drugi članovi osoblja pretražuju imanje. Ako ga ne uspijemo naći, morat ćemo javiti policiji."

"Bako!" Gina je pritrčala Carrie Louise uplašena bljedoćom njena lica.

"Djeluješ bolesno."

"Nesretna sam. Siroti dječak.."

Lewis je rekao: "Večeras sam ga namjeravao ispitati je li sinoć vidio nešto vrijedno naše pozornosti. Ponuđeno mi je odlično mjesto za njega, pa sam mislio, nakon što to raspravimo, spomenuti onu drugu temu. A sad -" zastao je.

Gđica Marple je tiho promrmljala:

"Budalasti dječak... Siroti budalasti dječak.."

Odmahnula je glavom, a gđa Serrocold je blago rekla:

"Dakle, i ti misliš, Jane...?"

Ušao je Stephen Restarick. "Nedostajala si mi u kazalištu, Gina", rekao je.

"Nisi li rekla da ćeš - hej, što se događa?"

Lewis je ponovio svoju vijest. Čim je završio, ušao je dr. Maverick sa svijetlokosim dječakom ružičastih obraza i sumnjivo anđeoskog izraza lica. Gđica Marple se sjetila kako je taj dječak večerao s njima one večeri kad je stigla u Stonvgates.

"Doveo sam Arthura Jenkinsa", rekao je dr. Maverick. "Čini se da je on posljednja osoba koja je razgovarala s Erniejem."

"Arthure", rekao je Lewis Serrocold, "molim te, pomози nam ako možeš."

Kamo je Ernie nestao? Je li ovo neka psina?"

"Ne'am pojma, gospon. Majke mi, ne'am. Meni nije niš' rek'o. Prič'o je samo o predstavi u kazalištu. Rek'o je da ima super ideju za scenografiju i da su gospođa Hudd i gospon Stephen rekli da je prva liga."

"Postoji još nešto, Arthure. Ernie tvrdi da je sinoć tumarao po parku nakon prozivke. Je li to istina?"

"Normalno da nije. Samo se pravi važan i to je to. Opaki lažov, taj Ernie."

Nikad nije zbris'o po mraku. Hvalio se da može, al' nije tol'ko dobar u obijanju brava! Ne zna on niš' o tome. A sinoć je bio unutra, tol'ko znam."

"Ne kažeš to samo zato da bi nam udovoljio, Arthure?"

"Kunem se", rekao je dječak kreposne Lewis nije djelovao previše zadovoljno.

"Slušajte", rekao je dr. Maverick. "Sto je to?"

Približavao se žamor glasova. Vrata su se naglo otvorila i u prostoriju je doteturio g. Baumgarten, djelujući vrlo blijedo i bolesno.

Protisnuo je: "Pronašli smo ga - njih. Užasno je..."

Bacio se u stolac i obrisao znoj s čela.

Mildred Strete je strogo rekla:

"Kako to mislite - pronašli ste njih?"

Baumgarten je drhtao čitavim tijelom.

"Dolje u kazalištu", rekao je. "Glave su im smrskane - sigurno je veliki uteg pao na njih. Na Alexisa Restaricka i onog dječaka Ernieja Gregga. Obojica su mrtvi.."

20.

"Donijela sam ti šalicu krepke juhe, Carrie Louise", rekla je gđica Marple.

"Popij, molim te."

Gđa Serrocold se uspravila u velikoj izrezbarenoj postelji s baldahinom.

Izgledala je vrlo sitno, nalik na dijete. Obrazi su joj izgubili svoju ružičastu boju, a u očima joj je bio neobično odsutan pogled.

Poslušno je prihvatila šalicu iz ruke gđice Marple. Dok je ispijala, gđica Marple je sjela u stolac pokraj kreveta.

"Prvo Christian", rekla je Carrie Louise, "a sad Alex - i siroti, bistri, bedasti mali Ernie. Je li doista- znao nešto?"

"Ne bih rekla", rekla je gđica Marple. "Samo je lagao - htio je ispasti važan pretvarajući se da je nešto vidio ili znao. Tragedijaje u tome što je netko povjerovao u njegove laži.."

Carrie Louise je zadrhtala. Oči su joj opet poprimile onaj odsutan pogled.

"Htjeli smo učiniti tako mnogo za te dječake... Nešto smo i uspjeli učiniti.

Neki od njih tako su divno napredovali. Nekoliko njihje na zaista odgovornim položajima. Nekoliko ih se vratilo starim navadama - tu nema pomoći. Suvremena je civilizacija tako komplicirana - prekomplicirana za neke jednostavne, nerazvijene duše. Je li ti poznat Lewisov veliki plan? Njegovo je mišljenje oduvijek bilo da je preseljenje u prošlosti spasilo mnoge potencijalne kriminalce.

Poslali bi ih preko mora i oni bi izgradili nove živote u jednostavnijoj okolini.

Lewis na toj osnovi želi započeti suvremeni program preseljenja. Želi kupiti neko veliko zemljište ili skupinu otoka. Nekoje vrijeme financirati i pretvoriti u zadrugu koja sama sebe uzdržava, pri čemu svi sudjeluju. No, moralo bi to biti neko zabačeno područje kako bi se eliminiralo prvobitno iskušenje da se vrate u gradove svom prijašnjem životu. To je njegov san. No za njegovo ostvarenje, dakako, potrebno mnogo novca, a u današnje vrijeme više nema mnogo filantropa s vizijom. Treba nam novi Eric. Eric bi bio oduševljen njegovim planom."

Gđica Marple je podigla neke male škare i radoznalo se zagledala u nj ih.

"Kakve neobične škare", rekla je. "Imaju dvije rupe za prste sjedne strane ijednu s druge."

Pogled Carrie Louise vratio se iz svoje zastrašujuće daljine.

"Alex mi ih je jutros dao", rekla je. "Pomoću njih bi trebalo biti lakše odrezati nokte na desnoj ruci. Dragi dečko, bio je tako entuzijastičan. Natjerao me je da ih isprobam na licu mjesta."

"Pretpostavljam da je uredno pokupio odrezane nokte i odnio ih", rekla je gđica Marple.

"Da", rekla je Carrie Louise. "On -" Zastala je. "Zašto to kažeš?"

"Razmišljala sam o Alexu. Bio je pametan. Da, bio je pametan."

"Hoćeš reći da je zato umro?"

"Mislim da jest - da."

"On i Ernie - ne mogu ni misliti o tome. Kad su rekli da se to dogodilo?"

"Kasno večeras. Vjerojatno između šest i sedam sati.."

"Nakon što su završili s poslom za taj dan?"

"Da."

Gina je večeras bila ondje - i Wally Hudd. Stephen je rekao da je također otišao onamo potražiti Ginu...

No, što se toga ticalo, bilo tko je mogao...

Slijed misli gđice Marple iznenada je bio prekinut.

Carrie Louise je neočekivano tiho rekla:

"Koliko ti znaš, Jane?"

Gđica Marple je naglo podigla pogled. Oči dviju žena su se susrele.

Gđica Marple je tiho rekla: "Kad bih barem bila sigurna..."

"Mislim da si sigurna, Jane."

Jane Marple je polako rekla: "Što želiš da učinim?"

Carrie Louise se naslonila na jastuke.

"Sve je u tvojim rukama, Jane - učini što god smatraš ispravnim."

Zatvorilaje oči.

"Sutra" - oklijevala je gđica Marple - "pokušat ću razgovarati s inspektorom Currvjem - ako me bude htio slušati.."

21.

Inspektor Curry je prilično nestrpljivo rekao:

"Da, gđice Marple?"

"Možemo li poći u Veliku dvoranu?"

Inspektor Curry je djelovao blago iznenađeno.

"Zar tako zamišljate privatnost? Ovdje je svakako -"

Ogledao se po kabinetu.

"Nije privatnost ono što me muči. Htjela bih vam nešto pokazati. Nešto na što mi je pažnju skrenuo Alex Restarick."

Potisnuvši uzdah, inspektor Curry je ustao i pošao za gđicom Marple.

"Netko vam je nešto rekao?" upitao je s nadom.

"Ne", rekla je gđica Marple, "ne radi se o onome što su ljudi rekli. Zapravo se radi o mađioničarskim trikovima. Zrcalima, znate - takvim stvarima- ako me razumijete."

Inspektor Curry nije razumio. Blenuo je i zapitao se je li gđica Marple posve zdrava u glavi.

Gđica Marple je zauzela svoje mjesto i pokretom ruke pozvala inspektora da joj se pridruži.

"Zamislite ovo mjesto kao kazališnu pozornicu, inspektore. Sve je isto kao one večeri kad je ubijen Christian Gulbrandsen. Vi ste ovdje u publici i promatrate ljude na pozornici. Gđu Serrocold, mene, gđu Strete, Ginu i Stephena. Kao i na pravoj pozornici, postoje ulazi i izlazi kroz koje ljudi odlaze na različita mjesta. Međutim, kad ste u

publici, ne razmišljate o tome kamo oni zapravo odlaze. Izlaze kroz 'ulazna vrata' i odlaze u 'kuhinju', ali sve što vi vidite kad se vrata otvore je komadić oslikane tkanine. U stvarnosti oni odlaze iza pozornice, gdje su stolari, električari i drugi glumci koji Čekaju svoj nastup - odlaze u stvarni svijet."

"Ne razumijem vas baš najbolje, gđice Marple."

"Oh, znam - vjerujem da vam sve ovo zvuči prilično šašavo - no ako ovo zamislite kao dramu, a Veliku dvoranu u Stonvgatesu kao jedan prizor iz te drame - što se točno nalazi iza pozornice? Terasa, zar ne? Terasa i mnogo prozora koji na nju gledaju."

"Vidite, tako je ovaj mađioničarski trik izveden. Na tu me pomisao naveo trik s djevojkom prepiljenom na pola."

"Djevojkom prepiljenom na pola?" inspektor Curry je sad bio posve siguran da je gđica Marple sišla s uma.

"Vrlo uzbudljiv mađioničarski trik. Sigurno ste ga vidjeli — samo što to u stvarnosti nije jedna djevojka, nego dvije. Glava jedne djevojke i noge neke druge. Izgleda kao jedna osoba, a ustvari su dvije. Stoga sam se dosjetila da bi jednako tako moglo biti i obrnuto. Dvoje ljudi bi zapravo mogli biti jedna osoba."

"Dvoje ljudi zapravo jedna osoba?" inspektor Curry je djelovao očajno.

"Da. Ne zadugo. Koliko je vašem pozorniku trebalo da iz parka dotrči do kuće i vrati se? Dvije minute i četrdeset pet sekundi, je li tako? Za ovo bi trebalo manje od toga. Manje od dvije minute."

"Za što bi trebalo manje od dvije minute?"

"Za mađioničarski trik. Triku kojem su dvoje ljudi zapravo jedna osoba."

Tamo unutra - u kabinetu. Trenutno vidimo samo vidljivi dio pozornice. Iza pozornice se nalazi terasa i red prozora. Ako je u kabinetu dvoje ljudi, tako je lako otvoriti prozor kabineta, izići van, pretrčati terasu (to su bili oni koraci koje je Alex čuo), ući kroz pokrajnja vrata, ubiti Christiana Gulbrandsena i vratiti se natrag, dok za to vrijeme druga osoba u kabinetu glumi oba glasa kako bi svi bili sigurni da su unutra dvije osobe. I doista su većinu vremena i bile, ali ne i taj kratki period koji je trajao manje od minute."

Inspektor Curry je došao do daha i glasa.

"Zar hoćete reći da je Edgar Lawson bio taj koji je pretrčao terasu i ubio Gulbrandsena? Daje Edgar Lawson pokušao otrovati gđu Serrocold?"

"Ali gledajte, inspektore, gđu Serrocold uopće nitko nije pokušao otrovati.

Tu uskače varka. Netko je vrlo mudro iskoristio činjenicu da su simptomi artritisa od kojeg pati gđa Serrocold vrlo slični simptomima trovanja arsenom.

To je slično onom starom mađioničarskom triku kad te navedu da izabereš kartu koju oni žele da izabereš. Vrlo je jednostavno dodati arsen u bočicu s tonikom - kao i dopisati nekoliko redaka na pismo pisano strojem. Pravi je razlog za posjet g. Gulbrandsena bio onaj najvjerojatniji - nešto u vezi Gulbrandsenove zaklade.

Novac, točnije. Pretpostavimo da se dogodila pronevjera - pronevjera doista velikih razmjera - vidite li na koga to upućuje? Na samo jednu osobu -"

Inspektor Curry je teško udahnuo. "Na Lewisa Serrocolda?" upitao je s nevjericom.

"Na Lewisa Serrocolda..." rekla je gđica Marple.

22.

Dio pisma koje je Gina pisala svojoj tetki, gđi Van Rydock, kazivao je sljedeće:

— vidiš, dakle, draga teto Ruth, cijela je stvar bila nalik na noćnu moru, a posebice kraj. Već sam ti rekla sve o tom čudaku Edgaru Lawsonu. Uvijek je bio plašljiv poput zeca - a kad ga je inspektor počeo ispitivati i okomio se na njega, potpuno se slomio i pobjegao poput zeca. Jednostavno se slomio i potrčao - doslovce potrčao. Iskočio je kroz prozor, obišao kuću i potrčao niz prilaz.

Tad ga je jedan policajac krenuo presresti, a on je zaokrenuo i potrčao niz kosinu prema jezeru. Uskočio je u neki pljesnivi stari čamac koji je godinama ondje trunuo i odgurnuo se od obale. Posve lud i nerazuman postupak, dakako, no, kao što rekoh, Edgar se pretvorio u uspaničenog zeca.

Onda je Lewis zaurlao: "Taj čamac je truol" i potrčao i sam prema jezeru.

Čamac je potonuo i Edgar se našao u vodi. Nije znao plivati. Lewis je skočio u jezero i zaplivaio prema njemu. Uspio je doći do njega, no obojica su se našli u nevolji jer su se zapetljali u trsku.

Jedan od inspektorovih ljudi je skočio za njima s uzetom vezanim oko struka, ali se i sam zapetljao, pa su ga morali izvući. Teta Mildred je blesavo rekla: "Utopit će se - utopit će se - obojica će se utopiti..", a baka je samo rekla:

"Da. " Ne mogu ti opisati kako je zazvučala ta jedna jedina riječ. Samo "DA", ali nas je probola poput - poput mača.

Jesam li samo bedasta i melodramatična? Pretpostavljam da jesam. Ali je doista tako zvučalo.

A onda, kad je sve bilo gotovo, kad su ih izvukli i dali im umjetno disanje (koje nije pomoglo), inspektor nam je prišao i rekao baki: "Bojim se, gđo Serrocold, da nema nade."

Baka je vrlo tiho rekla:

"Hvala vam, inspektore."

Onda nas je sve pogledala. Mene, koja sam žudjela da joj pomognem, ali nisam znala kako, Jolly, koja je djelovala natmureno, brižno i spremno na dvorenje kao i uvijek, Stephena, koji je ispružio ruke prema njoj, i smiješnu staru gđicu Marple, koja je izgledala tako tužno i umorno. Čak je i Wally djelovao uzrujano. Svi smo je tako voljeli i željeli smo poduzeti NEŠTO.

No baka je samo rekla: "Mildred. " I Mildred je rekla: "Majko. " Zajedno su pošle u kuću. Baka je djelovala tako sitno i krhko dok se naslanjala na tetu Mildred. Nikad dotad nisam shvatila koliko se njih dvije vole. Nisu to pokazivale, znaš, ali su čitavo vrijeme tako osjećale.

Gina je zastala i gricnula kraj svog nalivpera. Nastavila je: Što se tiče mene i Wallyja, vraćamo se u Ameriku čim budemo mogli...

23.

"Kako si pogodila, Jane?"

Gđica Marple se nije žurila s odgovorom. Zamišljeno se zagledala u svoje sugovornike - Carrie Louise, još mršaviju i krhkiju, no ipak nekako neobično nedirnutu - i starca ljubazna osmijeha i guste sijede kose, dr. Galbraitha, biskupa Cromera.

Biskup je prihvatio ruke Carrie Louise u svoje.

"Ovo ti je donijelo strašnu tugu, jedno moje dijete, i strašan šok."

"Tugu da, ali šok zapravo i nije."

"Ne", rekla je gđica Marple. "Upravo sam to i sama otkrila, znate. Svi su stalno govorili kako Carrie Louise živi u nekom svom svijetu i kako nema veze sa stvarnošću. No, zapravo si živjela u stvarnom svijetu, Carrie Louise, a ne u iluzijama. Za razliku od većine nas, tebe iluzija nikad nije uspjela zavarati. Kad sam to iznenada uvidjela, shvatila sam da se trebam rukovoditi tvojim mišljenjima i osjećajima. Ti si bila posve sigurna da te nitko ne bi pokušao otrovati i nisi mogla u to povjerovati - i imala si pravo što nisi povjerovala, jer nije bila istina! Nisi vjerovala da bi Edgar audio Lewisu - i opet si bila u pravu. On mu doista nikad nije imao namjeru nauditi. Bila si sigurna da Gina nije zaljubljena u nikog drugog osim u svog muža - i to je opet bila istina."

"Dakle, ako bih se ravnala po tebi, sve što se činilo istinitim, ustvari je bilo iluzija. Iluzija stvorena s određenom svrhom - iz istog razloga iz kojeg mađioničari stvaraju iluzije - kako bi zavarali publiku. Mi smo bili ta publika."

"Alex Restarick je prvi naslutio djelić istine jer je imao priliku sagledati stvari iz drugog kuta- iz vanjskog kuta. Stajao je s inspektorom na prilazu i gledao kuću, te je shvatio kakve mogućnosti

pružaju prozori. Prisjetio se zvuka koraka u trku koji je čuo one noći, a onda mu je inspektorova štoperica pokazala kako je kratko vrijeme potrebno da se obave neke stvari, unatoč tome što smo svi mislili suprotno. Pozornik je jako dahtao, a mene je njegovo dahtanje kasnije podsjetilo na Lewisa Serrocolda, koji je također bio bez daha one noći kad je otvorio vrata kabineta. Jer je upravo trčao, vidite..."

"Ali Edgar Lawson je za mene predstavljao ključ čitave stvari. Od početka mi se činilo da s njim nešto nije u redu. Sve što je govorio i činio bilo je posve u skladu s onim što bi trebao govoriti i činiti, no s njim samim nešto nije bilo u redu.

Jer je u stvarnosti bio normalan mladić koji je glumio ulogu šizofreničara - i pritom je uvijek malo pretjerivao. Dramatizirao."

"Sve je to moralo biti vrlo pažljivo isplanirano i promišljeno. Lewis je tijekom Christianova posljednjeg posjeta vjerojatno shvatio da je nešto pobudilo njegove sumnje. A Christian je poznavao dovoljno dobro da bi znao da on, ako je u nešto posumnjao, neće mirovati dokle god ne bude utvrdio jesu li njegove sumnje opravdane ili neosnovane."

Carrie Louise se promeškolljila.

"Da", rekla je. "Christian je bio takav. Spor i sitničav, no zapravo vrlo oštrouman. Ne znam što je pobudilo njegove sumnje, no počeo je istraživati i doznao istinu."

Biskup je rekao: "Krivim sebe što nisam bio savjesniji upravitelj."

"Od vas se nikad nije očekivalo da razumijete financije", rekla je Carrie Louise. "To je prvobitno bilo područje g. Gilfova. Kad je on umro, Lewisovo bogato iskustvo mu je priskrbilo položaj koji mu je donio potpunu kontrolu. To je, dakako, bilo ono što mu je udarilo u glavu."

U obraze joj je udarila ružičasta boja.

"Lewis je bio velik čovjek", rekla je. "Čovjek s velikom vizijom koji je strastveno vjerovao u ono što se moglo postići tim novcem. Nije ga želio za sebe - bar ne u onom pohlepnom, vulgarnom smislu - već je želio njegovu moć - moć da pomoću njega čini velika dobra -"

"Želio je biti Bog", rekao je biskup. Glas mu je najednom bio strog.

"Zaboravio je da je čovjek samo ponizno oruđe Božje volje."

"I tako je pronevjerio sredstva Zaklade?" upitala je gđica Marple.

Dr. Galbraith je oklijevao.

"Nije samo to u pitanju..."

"Ispričajte joj", rekla je Carrie Louise. "Ona je moja najstarija prijateljica."

Biskup je rekao:

"Lewis Serrocold je bio ono što bi se moglo opisati kao financijski genij.

Tokom godina koje je proveo baveći se strogo tehničkom stranom knjigovodstva zabavljao se razvijajući razne metode pronevjere koje se praktički nisu mogle otkriti. U početku je to činio isključivo iz akademskog interesa, no kad je jednom uvidio mogućnosti koje pružaju goleme svote novca, počeo je svoje metode provoditi u praksi. Vidite, na raspolaganju je imao prvoklasan materijal.

Među dječacima koji su prošli kroz ovu ustanovu izabrao je malu odabranu bandu. Radilo se o dječacima koji su prirodno naginjali kriminalu, koji su voljeli uzbuđenje i koji su bili obdareni vrlo visokom inteligencijom. Još ni izdaleka nismo uspjeli sve istražiti, no čini se da su članovi tog ezoteričnog kruga potajno prošli posebnu obuku, a potom su smješteni na ključne položaje gdje su, provodeći Lewisove naredbe u djelo, falsificirali knjige na takav način da su na stranu stavljali velike svote novca bez da su pobudili ičije sumnje.

Koliko sam razumio, njihove su operacije bilo toliko složene i razgranate da će proći mjeseci prije nego što ih naši revizori uspiju razotkriti. No, krajnja je posljedica ta da je Lewis Serrocold pod različitim imenima, na različitim bankovnim računima i računima različitih tvrtki skupio golemu svotu s kojom je namjeravao osnovati prekomorsku koloniju za svoj eksperiment kojim bi s vremenom maloljetni delinkventi postali vlasnicima te zemlje i stekli upravu nad njome. To je možda i bio fantastičan san —"

"Bio je to san koji se mogao ostvariti", rekla je Carrie Louise.

"Da, mogao se ostvariti. No sredstva koja je Lewis Serrocold izabrao za njegovo ostvarenje bila su nepoštena, a Christian Gulbrandsen je to otkrio. To ga je strašno uzrujalo, posebice spoznaja što će to otkriće i vjerojatan Lewisov sudski progon značiti za tebe, Carrie Louise."

"Zato me pitao je li moje srce snažno i činio se toliko zabrinutim za moje zdravlje", rekla je Carrie Louise. "Tad to nisam razumjela."

"Onda se Lewis Serrocold vratio sa sjevera, a Christian mu je pošao u susret i rekao mu da je svjestan što se događa. Lewis je to mirno primio, mislim.

Obojica su se složili da moraju poduzeti sve što je u njihovoj moći da ti budeš pošteđena. Christian je rekao da će pisati meni i zamoliti me da dođem ovamo da raspravimo situaciju."

"Ali, naravno", rekla je gđica Marple, "Lewis Serrocold se već bio pripremio za ovakvu opasnost. Sve je bilo isplanirano. Doveo je u kuću mladića koji je trebao igrati ulogu Edgara Lawsons. Dakako, postojao je i pravi Edgar Lawson, za slučaj da se policija sjeti potražiti njegov dosje. Taj lažni Edgar znao je točno što mu je činiti. Trebao je glumiti ulogu šizofreničara koji pati od manije proganjanja i pružiti Lewisu alibi za onih nekoliko ključnih minuta."

"Sljedeći je korak također bio smišljen. Lewisova tvrdnja da lebe, Carrie Lou se, netko truže - kad čovjek malo bolje razmisli, jedini

dokaz za tu tvrdnju bio je Lewisov iskaz o onome što je Christian rekao njemu - to, i nekoliko redaka koje je dopisao pisaćim strojem dok je čekao policiju. Dodati arsen u tonik bilo je lako. Tu nije bilo nikakve opasnosti za tebe, jer je bio na licu mjesta kako bi te spriječio da gapopiješ. Čokoladni bomboni su bili samo dodatni detalj - dakako, u početku nisu bili otrovani, već ih je Lewis zamijenio prije no što ih je predao inspektoru Currvju."

"A Alex je shvatio", rekla je Carrie Louise.

"Da - zato je pokupio nokte koje si odsjekla. Po njima bi se vidjelo je li te netko doista trovao arsenom kroz dugo vremensko razdoblje."

"Jadni Alex - jadni Ernie."

Na trenutak je nastupila tišina dok su ostali pomislili na Christiana Gulbrandsena, Alexisa Restaricka i dječaka Ernieja - i na brzinu kojom je čin ubojstva mogao iskvariti i izopačiti čovjeka.

"Ali Lewis je svakako morao preuzeti velik rizik kad je uvjerio Edgara da mu bude suučesnikom", rekao je biskup, "čak i ako ga je nečim držao u šaci."

Carrie Louise je odmahнула glavom.

"Nije ga ničim držao u šaci. Edgar je bio privržen Lewisu."

"Da", rekla je gđica Marple. "Kao Leonard Wylie svom ocu. Pitam se je li možda -"

Taktično je zastala.

"Primijetila si sličnost, pretpostavljam?" rekla je Carrie Louise.

"Dakle, ti si čitavo vrijeme znala?"

"Pretpostavljala sam. Znala sam da je Lewis jednom davno imao kratku aferu s nekom glumicom, prije nego što smo se nas dvoje upoznali. Rekao mi je za to. Veza nije bila ozbiljna, tu je ženu

zanimao samo novac i uopće joj nije bilo stalo do Lewisa, no nimalo ne sumnjam da je Edgar zapravo bio Lewisov sin..."

"Da", rekla je gđica Marple. "To sve objašnjava..."

"J na kraju je žrtvovao svoj život za njega", rekla je Carrie Louise.

Molećivo je pogledala biskupa. "To je istina, znate."

Usljedila je tišina, a onda je Carrie Louise rekla:

"Drago mi je da se sve na kraju tako završilo... Da je žrtvovao svoj život u nadi da će spasiti dječaka... Ljudi koji znaju biti jako dobri znaju biti i jako loši.

Oduvijek sam znala da to vrijedi za Lewisa... Ali - on me volio - i ja sam voljela njega."

"Jesi li - ikad posumnjala u njega?" upitala je gđica Marple.

"Ne", rekla je Carrie Louise. "Zbunilo me to trovanje. Znala sam da me Lewis nikad ne bi otrovao, a u onom Christianovom pismu to se izričito tvrdilo - pa sam pomislila da je sve što znam o ljudima samo zabluda..."

Gđica Marple je rekla: "No kad su Ernie i Alex pronađeni mrtvi, onda si posumnjala?"

"Da", rekla je Carrie Louise. "Jer sam mislila da se nitko osim Lewisa ne bi usudio to učiniti. I počela sam se bojati njegovog sljedećeg koraka..."

Malo je zadrhtala.

"Divila sam se Lewisu. Divila sam se njegovoj - kako da to nazovem - dobroti? No shvaćam da čovjek kad je - dobar, mora također biti i ponizan."

Dr. Galbraith je blago rekao:

"Upravo sam se tome uvijek divio kod tebe, Carrie Louise - tvojoj poniznosti."

Ljupke plave oči širom su se otvorile od iznenađenja.

"Ali ja nisam pametna - niti posebno dobra. Sve što mogu jest diviti se dobroti drugih ljudi."

"Draga Carrie Louise", rekla je gđica Marple.

Epilog

"Mislim da će baki biti sasvim dobro uz tetu Mildred", rekla je Gina.
"Teta Mildred se odjednom čini puno ljubaznijom - više nije tako čudna, ako razumijete što želim reći?"

"Razumijem što želiš reći", rekla je gđica Marple.

"I tako, Wally i ja se za dva tjedna vraćamo u Ameriku."

Gina je postrance pogledala svog muža.

"Potpuno ću zaboraviti Stonvgates i Italiju i čitavu svoju djevojačku prošlost i postati stopostotna Amerikanka. Našem sinu ćemo se uvijek obraćati s 'Junior'. Poštenije od toga ne može, žar ne, Wally?"

"Bogami ne može, Kate", rekla je gđica Marple.

Popustljivo se smiješeći senilnoj starici koja je pobrkala imena, Wallyju je blago ispravio:

"Gina, a ne Kate."

Ali se Gina nasmijala.

"Zna ona što govori! Vidjet ćeš - još malo pa će tebe nazvati Petruchiom!"^[14]

"Samo mislim", rekla je gđica Marple Walteru, "da si se ponio vrlo mudro, moj dragi dječčače."

"Ona misli da si baš pravi muž za mene", rekla je Gina.

Gđica Marple je pogledala najprije jedno, pa drugo. Baš je lijepo vidjeti dvoje mladih toliko zaljubljene, pomislila je.

Walter Hudd je doživio potpunu preobrazbu iz natmurenog mladića kojeg je upoznala u dobrodušnog, nasmiješenog diva...

"Vas dvoje me podsjećate", rekla je, "na -"

Gina se naglo nagnula naprijed i stavila ruku gđici Marple čvrsto preko usta.

"Ne, draga", uzviknula je. "Ne govorite to. Sumnjičava sam prema tim vašim seoskim paralelama. Uvijek u sebi skrivaju nekakav žalac. Vi ste zapravo jedna zločesta starica, znate."

Oči su joj se zamaglile.

"Kad pomislim na vas, tetu Ruth i baku kao mlade... Pitam se kakve ste bile!

Nekako si to ne mogu ni zamisliti.."

"Naravno da ne možeš", rekla je gđica Marple. "Bilo je to tako davno..."

Kraj

Napomene

[1] Ruth aludira na Shakespeareovu tragediju Othello. Othello je Maur (crnac) u kojeg se zaljubljuje lijepa Mlečanka Desdemona. Potajno se vjenčaju i neko vrijeme žive sretno, dok protiv njih ne počne spletkariti zlikovac Jago. Jago svojim spletkama uvjeri Othella da mu je supruga nevjerna, pa on poludi od ljubomore i naposljetku ubije nju i sebe. (op. prev.)

[2] Laburnum Road je ulica u siromašnoj radničkoj četvrti, a Buckinghamska palača rezidencija engleskih kraljeva, (op. prev.)

[3] Čuvena londonska ulica u kojoj su smješteni najskuplji i najelegantniji dućani s dizajnerskom odjećom, parfemima, umjetninama, antikvitetima i sličnim stvarima, (op. prev.)

[4] Natpis parafrazira rečenicu koja prema Danteovoj Božanstvenoj komediji stoji urezana iznad vrata Pakla: "Napustite svaku nadu, vi koji ulazite", (op. prev.)

[5] Klizni blagdan koji pada u ponedjeljak nakon Duhova (sedma nedjelja od Uskrsa). U Engleskoj, Irskoj i Walesu slavi se kao službeni blagdan, (op. prev.)

[6] 1940. njemačka je vojska nezaustavljivo napredovala Europom. Oko 330 000 britanskih i francuskih vojnika našlo se zarobljeno u okolici Dunkirka, gdje su predstavljali laku metu za Nijemce. Britanci su ih uz pomoć manjih brodova uspjeli odande evakuirati, (op. prev.)

[7] U originalu The Charge of the Light Brigade, naslov pjesme Alfreda Lorda Tennvsona (1809.-1892.). Pjesma je napisana u spomen bitke kod Balaklave koja se odigrala za Kninskog rata (1854.-56.). U toj je bitci laka konjica zbog zapovjedničke pogreške krenula u juriš preko otvorenog prostora, pri čemu je poginula trećina pripadnika brigade. Ono što je neobično u cijeloj priči jest da su Britanci na kraju odnijeli

pobjedu zahvaljujući teškoj konjici, no ta se pobjeda nikad nije slavila kao junački poraz lake konjice, (op. prev.)

[8] Riječ je o još jednom događaju kojeg je opjevao Tennyson, ali i drugi pjesnici. Osveta (Revengc) je ime broda u sastavu engleske flote koja je 1591. u Karipskom moru postavila zasjedu španjolskoj floti za koju su mislili da prevozi zlato iz Amerike. Međutim, ispostavilo se da je posrijedi bila flota ratnih brodova, i to višestruko jača od britanske. Većina je engleskih brodova uspjela pobjeći, no Osveta je zaostala i Španjolci je sustigli. Nakon višednevne bitke u kojoj su nanijeli Španjolcima mnogo žrtava, Osveta se ipak predala. Iako je ostatak flote uspio pobjeći neoštećen, Britanci su baš Osvetu slavili kao simbol junaštva, (op. prev.)

[9] Limehouse Nights je zbirka novela engleskog književnika Thomasa Burkea (1886.-1945.) u kojoj autor istražuje mračnu stranu života. Radi se vjerojatno o baletu inspiriranom tim djelom, (op. prev.)

[10] Londonska četvrt koju su nastanjivali pretežno mornari, lučki radnici i kineski useljenici. Bila je na zlom glasu kao opasan dio grada. (op. prev.)

[11] Bertel Thorvaldsen (1770.-1844.), danski kipar islandskog podrijetla; jedan od najuspješnijih oponašatelja klasične skulpture, (op. prev.)

[12] Uriah Heep je zlikovac iz Davida Copperfielda, jednog od najpoznatijih romana Charlesa Dickensa (1812.-1870.). Heep je sličan Edgaru glumi poniznost i krotkost kako bi prikrio svoje zle namjere, a motivira ga uvjerenje da mu svijet nešto duguje zbog poniženja koje je pretrpio kao mladić, (op. prev.)

[13] Jedna od Shakespeareovih komedija, (op. prev.)

[14] Kate i Petruchio su likovi iz Shakespeareove komedije Ukročena goropadnica. Petruchio se ženi Kate i raznim je lukavstvima iz

goropadnice uspijeva pretvoriti u dobru i poslušnu suprugu, (op. prev.)